

SEÇME HADİSLER

Diyabet İşleri Başkanlığı Yayınları / 109
Kaynak Eserler / 15

2004.06.Y.0003.109

ISBN:975-19-0187-1

© Diyanet İşleri Başkanlığı

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

SEÇME HADİSLER

13. BASKI

ANKARA - 2004

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	7
I - Ahlâk hakkında hadisler.....	9
II - Doğruluk hakkında hadisler.....	29
III - Hayâ hakkında hadisler.....	40
IV - Rıfk (iyi huyluluk) ve hilm (uysallık) hakkında hadisler.....	47
V - Kibir ve tevâzu hakkında hadisler.....	57
VI - Riyâ (iki yüzlülük, gösteriş, sahte davranış) hakkında hadisler.....	72
VII - Hased (kıskançlık, çekememezlik) hakkında hadisler.....	79
VIII - Kanaat hakkında hadisler.....	88
IX - Kezmü'l-Gayz (öfkeyi yenme) hakkında hadisler.....	91
X - Tevekkül hakkında hadisler.....	97
XI - Hırs Hakkında Hadisler.....	99
XII - Ana-baba hakları hakkında hadisler.....	103
XIII - Çocuk hakları hakkında hadisler.....	122
XIV - Karı-koca hakları hakkında hadisler.....	129
XV - Yakınları gözetmek hakkında hadisler.....	143
XVI - Müslümanların birbirine karşı görevleri hakkında hadisler	156

XVII - Gıybet hakkında hadisler.....	171
XVIII - Komşuluk hakkında hadisler.....	180
XIX - Hayvan hakları hakkında hadisler.....	181
XX - Yetimlere iyi muâmele edilmesi hakkında hadisler.....	184
XXI - Arabuluculuk hakkında hadisler.....	189
Kaynakça.....	191

ÖN SÖZ

Rahmet ve merhamet sahibi olan Yüce Allah, insanı en güzel şekilde yaratmış, onu üstün yeteneklerle donatmış, ilâhî hitabın muhatabı kılarak onurlandırmış ve ona sorumluluk yüklemiştir. Dünya hayatında onu yalnız bırakmamış, ilâhî inayet ve lütuf olarak vahyin kılavuzunu göndermiştir.

İlk Peygamber Hz. Âdem'den son peygamber Hz. Muhammed'e kadar bütün nebî ve resûller, Allah'tan aldığı vahyi, kurtuluş ve mutluluk yolunu insanlığa sunan kutlu elçilerdir. Yüce Yaratıcının insanlığa gönderdiği en son rahmet elçisi, ilâhî vahyin son ve tamamlayıcı halkası Hz. Muhammed Mustafa (s.a.s.)'dir.

İnsanı insan yapan bütün güzelliklerin, ahlâkî erdemlerin odaklandığı bir şahsiyet olan Hz. Peygamberin hayatında ve öğütlerinde, bireysel ve toplumsal hayatımızı aydınlatacak güçlü bir ışık, güzel bir örnek vardır.

Hız. Peygamber'in yaşadığı hayatı bizim için en güzel örnek olarak takdim eden Kur'an, insanları bu örneği model almaya, onu rehber edinmeye ve ona uymaya davet etmiş, Allah'ı sevmenin ona tabi olmaktan geçtiğini, ona itaat etmenin Allah'a itaat etmek olduğunu ifade etmiştir. (Bkz. Âl-i İmrân, 3/31-32; Nisâ, 4/13-14, 80; Nûr, 24/52-54)

Onun örnek alınması; hadislerinin, sünnetinin ve sîretinin; bir başka ifadeyle söz, tavır ve davranışlarının bütün yönleriyle tanınması, insanlığın huzur ve mutluluğu için yaptığı çağrının güncelleştirilerek hayatımıza yansıtılması, güzel ahlâkının davranışlarımızın mihreri ve rehberi yapılması ile mümkündür.

Hız. Peygamber'in hadisleri, İslâm'ın Kuran-ı Kerim'den sonra en önemli bilgi ve uygulama kaynağı olmuştur.

Elinizdeki bu eser de Sevgili Peygamberimizin hadislerinden bir seçme olup, O'nun günlük hayatımıza ışık tutan sözlerinin bir derlemesidir. İlk baskısı 1963 yılında yapılan ve İbrahim ATAY, İbrahim EKEN, Yakup İSKENDER, Ahmet SERDAROĞLU tarafından tercüme edilen eserdeki hadis metinleri ve tercüme-ler; Din İşleri Yüksek Kurulu uzmanları, Medet COŞKUN, Bahat-tin AKBAŞ ve Ercan ESER tarafından yeniden gözden geçirilmiş, yeni konu ilaveleriyle zenginleştirilmiş, temel kaynak eserlerde yer alan hadisler alınarak ve her bir hadisın de kaynağı verile-rek daha da sistematik hâle getirilmiştir.

Metinleri ile birlikte verilen ve gerekli kısımlarda izahı yapılan hadislerin günlük hayatımıza ışık tutması ve istifade edilmesi ve daha geniş kapsamlı eserlerle buluşmak temenni-siyle...

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

I

AHLÂK HAKKINDA HADİSLER

1. عَنْ مَالِكٍ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ

مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ.

Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu duymuş:

"Ben, güzel huyları tamamlamak için gönderildim."

(Mâlik, el-Muvatta, Hüsnü'l-Huluk, 8, II, 903)

2. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

اللَّهُمَّ كَمَا أَحْسَنْتَ خُلُقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle söyleyerek, dua ederdî:

"Allah'ım! Yaradılışımı güzel yaptığın gibi, ahlâkımı da güzelleştir."

(Ahmed b. Hanbel, I, 403)

3. عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي

رَبْضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا. وَبَيْتٌ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ

لِمَنْ تَرَكَ الْكُذِبَ وَإِنْ كَانَ مَازِحًا، وَبَيَّتَ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ
حَسَنَ خُلُقَهُ.

Ebu Ümâme (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ben, haklı olduğu hâlde bile çekişmeyi bırakan kimse için cennetin avlusunda bir köşk, şaka da olsa, yalan söylemekten kaçınan kimse için cennetin ortasında bir köşk ve ahlâkı güzel olan kimse için de cennetin en yüksek yerinde bir köşk verileceğine kefilim.”

(Ebû Davûd, Edeb, 7, V, 150)

4. عَنْ مَالِكٍ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ قَالَ: أَخِرُّ مَا أَوْصَانِي بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وَضَعْتُ رِجْلِي فِي الْغَرَزِ أَنْ قَالَ: «أَحْسِنُ خُلُقَكَ
لِلنَّاسِ يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ.»

Mâlik'ten rivâyet edildiğine göre, Muaz b. Cebel (r.a.) şöyle demiştir:

Yemen'e vali olarak giderken ayağımı üzengiye koyduğum sırada, Resûlullah (s.a.s.)'ın bana son öğüdü:

“Ey Muâz b. Cebel! İnsanlara karşı ahlâkını güzelleştir”
olmuştur.

(Mâlik, Hüsnü'l-Huluk, 1-2, II, 902)

5. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا.
وَلَفْظُهُ إِنَّ مِنْ أَخْيَرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ خُلُقًا.

Abdullah b. Amr (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“En hayırlınız, ahlâkça en güzel olanlarıdır.”

(Müslim, Fedail, 68, II/1810)

Buhârî de şu şekilde rivâyet etmiştir:

“En hayırlılarından biri de ahlâkça en güzel olanıdır.”

(Buhârî, Edeb, 38, VII, 81)

6. عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ، فَقَالَ: الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

Nevvâs b. Sem'ân (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'a iyilik ve günâhtan sordum da Resûlullah:

“İyilik, güzel huydur. Günah, vicdanını rahatsız eden ve insanların duymasından hoşlanmadığın şeydir” buyurdu.

(Müslim, Birr, 45, III, 1980; Darimî, Rikak, 73, II, 628)

7. عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْخُلُقُ الْحَسَنُ يُذِيبُ الْخَطَايَا كَمَا يُذِيبُ الْمَاءُ الْجَلِيدَ وَالْخُلُقُ السُّوءُ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ.

İbn-i Abbâs (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Su, buzu erittiği gibi güzel ahlâk da günâhları eritir (yok eder); sirke balı bozduğu gibi kötü ahlâk da ameli bozar.”

(Taberanî, el- Mu'cemu'l-Evsat, No: 854, I, 470)

8. عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا

تُرَى ظُهُورَهَا مِنْ بُطُونِهَا وَبُطُونِهَا مِنْ ظُهُورِهَا فَقَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ
لِمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ وَأَدَامَ
الصِّيَامَ وَصَلَّى لِلَّهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ.

Ali (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz:

“Cennette dışı içinden, içi dışından görülen (şeffaf) köşkler vardır.” buyurdu. Bunun üzerine bir bedevî:

“Yâ Resûlallah! Onlar kimler içindir?” diye sordu.

Peygamber Efendimiz:

“Yumuşak ve tatlı konuşan, yemek yediren, oruca devam eden, insanlar uykuda iken namaz kılanlar içindir” buyurdu.

(Tirmizî, Cennet, 3, IV/673)

9. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ
أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا، الْمُوْطُونَ أَكْنَافًا الَّذِينَ يَأْلِفُونَ
وَيُؤْلَفُونَ، وَإِنَّ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ الْمَشَاءُونَ بِالنَّمِيمَةِ الْمُفْرَقُونَ بَيْنَ
الْأَحِبَّةِ الْمُتَمَسِّونَ لِلْبُرَاءِ الْعَنْتِ.

Ebu Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Benim katımda en sevimliniz, ahlâkça en güzel olan ve etrafındakilerle hoş geçineninizdir ki, onlar herkesi sever ve herkes de onları sever. Benim katımda en sevimsizleriniz koğuculuk yapan, dostların arasını açan ve temiz kimselerde kusur arayanlarıdır.”

(Taberânî, Evsat, 7693, VIII/341, 342)

10. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ أَكْمَلِ الْمُؤْمِنِينَ إِيْمَانًا أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا وَأَلْطَفَهُمْ بِأَهْلِهِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurdular:

"İmanca mü'minlerin en olgunu, ahlâkı en güzel olup, aile bireylerine karşı en yumuşak ve lütufkâr davranandır."

(Tirmizî, İman, 6, V, 9; Darimî, Rikak, 74, II, 629)

11. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ.

İbn Abbas'tan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuşlardır:

"Hayırlınız, ailesine hayırlı olanlarıdır."

(İbn Mâce, Nikah, 50, I, 636)

12. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ.

Abdullah b. Amr'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdular:

"Hayırlınız, kadınları için hayırlı olanıdır."

(İbn Mâce, Nikah, 50, I, 636)

13. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كَرَّمَ الْمَرْءُ دِينَهُ، وَمَرْوَتْهُ عَقْلُهُ، وَحَسَبَهُ خُلُقُهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

**“Kişinin keremi (cömertliği, ululuğu ve bütün iyilikleri) dini-
dir. Mürüvveti (mertlik ve insanlığı) akılı, hasebi (soyluluk ve
asaleti) güzel ahlâkıdır.”**

(Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübrâ, X, 328, Beyrut, 1984)

14. عَنْ أَبِي ذَرِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ يَا أَبَا ذَرٍّ! لَا
عَقْلَ كَالْتَدْبِيرِ، وَلَا وَرَعَ كَالْكَفِّ، وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ.

Ebû Zerr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), kendisine hitaben:

**“Yâ Ebâ Zer, ne tedbir¹ gibi akıl, ne haramdan kaçınmak
gibi vera,² ve ne de güzel ahlâk gibi haseb³ olur.”** buyur-
muştur.

(İbn Hibban, bi Tertibi İbn Belban, Birr, 2, 361, II, 79, Beyrut, 1993)

15. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو:
اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّقَاقِ وَالنِّفَاقِ وَسُوءِ الْأَخْلَاقِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle duâ ederdî:

**“Allah’ım, ayrılık ve bozgunculuktan, iki yüzlülük ve
kötü ahlâktan sana sığınırım.”**

(Nesâî, Sünen, İstiaze, 21, VIII, 263-264)

16. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ
جَبْرِيلَ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ: إِنَّ هَذَا الدِّينَ أَرْتَضِيْتَهُ لِنَفْسِي، وَلَنْ يَصْلِحَ لَهُ
إِلَّا السَّخَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ، فَالزَّمُوهُ بِهِمَا مَا صَحِبْتُمُوهُ.

1. Tedbir: Bir işin sonunu düşünerek başarısını sağlama çaresine başvurmak.

2. Vera’: Haramdan kaçınmakta din buyruklarına bağlılık demektir.

3. Haseb: Burada kişinin dîni, keremi ve ahlâkı demektir.

Câbir b. Abdullah (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.), Cebrâil'den, Allâhu Teâlâ'nın şöyle buyurduğunu haber vermiştir:

“Muhakkak şu (İslâm Dîni) benim râzı olduğum bir dindir. Ona ancak cömertlik ve güzel ahlâk yaraşır. Sahibi bulunduğunuz müddetçe bu dîni, bu iki huy ile güzelleştirip şereflendirin (takviye edin).”

(Taberânî, Evsat, No: 8915, IX, 424, 425)

17. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ

شَرِّ النَّاسِ مَنْ اتَّقَاهُ النَّاسُ لِشَرِّهِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Şerrinden dolayı insanların kendisinden sakındığı kimse, insanların en şerlilerindedir.”

(Mâlik, Hüsnü'l-Huluk, 4, II/903, 904)

18. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا شَيْءٌ أَثْقَلَ فِي

مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ خُلُقٍ حَسَنٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَيَبْغِضُ الْفَاحِشَ
الْبَدِيءَ.

Ebu'd-Derdâ (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kiyâmet gününde (ameller tartılırken) mü'minin mizânında güzel ahlâktan daha ağır (gelecek) bir şey yoktur. Şüphesiz ki Allah Teâlâ, kötü huylu, çirkin sözlü kimse-leri sevmez.”

(Tirmizî, Birr, 62, IV, 362)

19. عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ

مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا،

وَإِنَّ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الثَّرَثَارُونَ
وَالْمُتَشَدِّقُونَ وَالْمُتَفِيهِقُونَ، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَدْ عَلِمْنَا
الثَّرَثَارُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ، فَمَا الْمُتَفِيهِقُونَ؟ قَالَ: الْمُتَكَبِّرُونَ.

Câbir (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Benim katımda en sevimliniz ve kıyamet gününde meclisime en yakınınız, ahlâkı en güzel olanınızdır. Sizden en sevmediğim ve kıyamet gününde meclisimden en uzakta kalacak olanlar: Kibirli kibirli ağız eğerek gösteriş için lûgat parçalayan ve çok konuşan kimselerdir.” Ashab:

“*Yâ Resûlullah, (ثَرَثَارُونَ ve مُتَشَدِّقُونَ) kimlerdir?*” diye sordular. “**Kibirlenip böbürlenen kimselerdir**” cevabını verdi.

(Tirmizî, Birr, 71, IV, 370, İbn Hanbel, IV, 193)

20. عَنْ أَبِي ذَرِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اتَّقِ
اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَاتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَحْمَهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقِ
حَسَنٍ.

Ebû Zerr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) bana şöyle buyurdu:

“Nerede olursanız olun, Allah’a karşı gelmekten sakının ve kötülüğün peşinden hemen iyiliği yetiştirin ki, onu silip yok etsin. Ayrıca insanlarla güzelce geçinin.”

(Tirmizî, Birr, 55, IV, 355; Darimî, Rikak, 74, I, 719)

21. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ لِأَشَجِّ عَبْدِ الْقَيْسِ: إِنَّ
فِيكَ خَصَلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمُ وَالْإِنَانَةُ.

İbn Abbas (r.a.)'tan; Peygamber Efendimiz, Eşecc Abdül-Kays'a:

“Sende Allahu Teâlâ'nın sevdiği iki (güzel) meziyet vardır: Onlar da hilm (yumuşak huyluluk) ve teenni (düşünceli, temkinli hareket)dir” buyurmuşlardır.⁴

(Tirmizî, Birr, 66, IV, 366, 367)

22. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَلَا خَيْرَ

فِيْمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ.

Ebû Hüreyre (r.a.), Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Mü'min ülfet eden (insanlarla iyi geçinen) kişidir. İnsanlarla iyi geçinmeyen ve kendisi ile geçinilmeyen kişide hayır yoktur.”

(Ahmed b. Hanbel, II, 4, 5, 335, 9436)

23. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الْمُسْلِمَ لَيُذْرِكُ دَرَجَةَ الصُّوَامِ الْقَوَامِ بِحُسْنِ خُلُقِهِ .

Abdullah b. Amr (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işittim:

“Müslüman, güzel ahlâkı sayesinde Allâh'ın emirlerini yerine getirip devamlı oruç tutanlar derecesine yükselir.”

(Taberanî, Evsat, No: 3150, IV, 102-103)

24. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4. Abdü'l-Kays kabîlesi, Peygamber Efendimizi ziyarete geldiklerinde, vasıtalarından iner inmez hemen Peygamberimizin elini, eteğini öpmeğe koştular. Fakat bunların reisi olan Münzir-i Eşecc, üstünü başını temizleyip beyaz bir cübbe giydikten sonra huşû' ve tevazu' içinde Peygamberimizin huzuruna çıktığında, Peygamber Efendimiz bu hadîsi buyurmuşlardır.

يَقُولُ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle dediğini işittim:

“Mü'min, güzel ahlâkı ile (fazla) oruç tutup (fazla) ibadet edenin derecesine erişir.”

(Ebu Davud, Edep, 7, V/149)

عَنْ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ الْخُلُقِ دَرَجَاتِ قَائِمِ اللَّيْلِ وَصَائِمِ النَّهَارِ.

Ali b. Ebî Talib (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Mü'min, güzel ahlâkı sebebiyle gece ibâdet eden ve gündüz oruçlu bulunanların derecelerine erişir.”

عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ بَلَّغَنِي : أَنَّ الْمَرْءَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الْقَائِمِ بِاللَّيْلِ الظَّامِيِّ بِالْهَوَاجِرِ.

Yahya b. Said (r.a.)'den, şöyle dediği rivâyet olunmuştur:

“Kişi, güzel ahlâk ile geceyi ibadetle geçiren ve savaş meydanlarında şiddetli susuzluktan ciğeri yanan kimsenin derecesine ulaşır.”

(Mâlik, Hüsnü'l-Huluk, 6, II/904)

25. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ

اللَّهُ لَيَبْلُغُ الْعَبْدَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ دَرَجَةَ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), buyuruyor:

“Allâhu Teâla, kişiyi güzel ahlâkı ile (fazla) namaz kılan ve (fazla) oruç tutanların derecesine yükseltir.”

Ebû Ya'lâ'nın Enes'ten rivâyetinde:

“أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا» Mü'minlerin imanca en olgunu, ahlâkça en güzel olanıdır.” ilavesi vardır.

(Taberani, Evsat, IV, 3892)

26. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَوْحَى

اللَّهُ إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ يَا خَلِيلِي حَسِّنْ خُلُقَكَ وَلَوْ مَعَ الْكُفَّارِ
تَدْخُلُ مَدْخَلَ الْأَبْرَارِ، وَإِنَّ كَلِمَتِي سَبَقَتْ لِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ أَنْ
أُظْلَهُ تَحْتَ عَرْشِي، وَأَنْ أُسْقِيَهُ مِنْ حَظِيرَةِ قُدْسِي وَأَنْ أُدْنِيَهُ مِنْ

جَوَارِي.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Allâhu Teâlâ, İbrahim (a.s.)'a şöyle vahyetti:

– Halilim (Dostum)! Kâfirlere karşı olsa da ahlâkını güzelleştir ki, iyilerin girdiği yere giresin. Ahlâkını güzelleştiren kimseyi, Arşımın altında gölgelendirip cennet sularından içireceğimi ve onu civarıma yaklaştıracığımı vâdettim.”

(Taberani, Evsat, No: 6502, VII, 261)

27. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا مِنْ

شَيْءٍ يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.

وَإِنَّ صَاحِبَ حُسْنِ الْخُلُقِ لَيَبْلُغُ بِهِ دَرَجَةَ صَاحِبِ الصَّوْمِ

وَالصَّلَاةِ.

وَفِي رِوَايَةِ أَبِي دَاوُدَ مُخْتَصَرًا: مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.

Ebu'd-Derdâ (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“(Kıyamet günü) mü'minin mizanında güzel ahlâktan daha ağır bir şey bulunmaz.

İnsan, güzel ahlâkı ile (fazla) namaz kılıp (fazla) oruç tutanlar derecesine yükselir.”

(Tirmizî, Birr, 63, IV, 363)

Ebû Dâvûd da muhtasar olarak; “Mizanda, güzel ahlâktan daha ağır gelecek hiçbir amel yoktur.”⁵

(Ebu Davud, Edeb, 7, V, 150)

28. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ

لَيَبْلُغُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kul, güzel ahlâkıyla oruç tutan ve namaz kılanların derecesine ulaşır.”

(Taberanî, Evsat, 6279, VII, 154)

29. عَنْ أَبِي ذَرٍّ: قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَخْلَصَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ، وَجَعَلَ قَلْبَهُ

سَلِيمًا، وَلِسَانَهُ صَادِقًا وَنَفْسَهُ مُطْمَئِنَّةً، وَخَلِيقَتَهُ مُسْتَقِيمَةً وَجَعَلَ

أُذُنَهُ مُسْتَمِعَةً وَعَيْنَهُ نَاطِرَةً.

5. Maksat, farz olmayarak kılınan namaz ve tutulan oruçlardır.

Ebû Zerr (r.a.)'den:

“Can ve gönülden iman eden, kalbini her türlü fenâlıktan temizleyen, dili doğruyu söyleyen, gönlünü hoş tutup hâline râzı olan, ahlâkını düzelten (güzel) sözleri dinleyip ibret nazarı ile bakan kurtulmuştur.”

(İbn Hanbel, V, 147)

30. عَنْ سَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَيْسَرِ الْعِبَادَةِ وَأَهْوَنِهَا عَلَى الْبَدَنِ: الصَّمْتُ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ.**

Safvan b. Süleym'den; Resûlullah (s.a.s.) buyuruyorlar ki:

“Bedene kolay ve hafif gelen ibadeti size bildireyim mi? Susmak ve güzel ahlâk sahibi olmaktır.”

(İbn-i Ebi'd-Dünya, Kitabu's-Samt, No: 27, 48, Beyrut, 1988)

31. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **عَنْ أَكْثَرِ مَا يَدْخُلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ، وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يَدْخُلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ الْفَمُّ وَالْفَرْجُ.**

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a:

– İnsanların, cennete girmelerine en çok vesile olan şeylerden sorulunca, Resûlullah:

– Allah'tan korkmak ve güzel ahlâktır, buyurmuştur. Ve insanların cehenneme girmelerine en çok sebep olan şeyler sorulunca da, Resûlullah:

– Ağız ve tenâsül uzvudur (üreme organıdır), buyurmuştur.

(Tirmizî, Birr, 62, IV, 363)

32. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ، أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ فَأَعَادَهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا.

Abdullah b. Amr (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

“Benim katımda en sevimliniz ve kıyamet gününde meclisime en yakın olanınızı size haber vereyim mi?” Bunu iki veya üç defa tekrar buyurdular. Ashab:

“Evet, yâ Resûlullah”, dediler. Resûlullah:

“Ahlâkça en güzel olanınızdır” buyurdu.

(İbn Hanbel, II, 185)

33. وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَغْنِيهِ.

Ali b. Hüseyin b. Ebî Tâlib (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Kişinin İslâmî güzelliklerinden biri de (mânâsız, faydasız) ve kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesidir.”

(Mâlik, Muvatta, Hüsnü'l-Huluk, 3, II, 903)

34. عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ؛ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ

الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ، وَلَا اللَّعَّانِ، وَلَا الْفَاحِشِ، وَلَا الْبَذِيءِ.

İbni Mes'ûd (r.a.); Resûlullah (s.a.s.)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Mü'min; insanları kötöleyen, lânetleyen, kötü söz ve çirkin davranış sergileyen kimse değildir.”

(Tirmizî, Birr, IV, 350, 48; Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 405, 416)

35. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا، وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا.

Abdullâh b. Amr b. el-Âs (r.anhümâ)'dan; şöyle demiştir:

Resûlullâh, sözünde ve işinde çirkin bir harekette ne bulunurdu, ne de bulunmak isterdi ve şöyle buyururdu:

“Sizin en hayırlınız -dan biri de- ahlâkça en güzelinizdir.”

(Buharî, Menâkıb, 23, IV, 166)

36. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ أَطَوْلُكُمْ أَعْمَارًا، وَأَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.):

– En hayırlılarınızı size bildireyim mi? buyurdu. Onlar:

– *Bildir yâ Resûlallâh*, dediler. Resûlullah:

– Ömrü uzun ve ahlâkı güzel olanınızdır, buyurdular.

(İbn Hibban, Birr, 484, II, 234)

37. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَرَادَ سَفَرًا فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَوْصِنِي، قَالَ: اعْبُدِ اللَّهَ لَا تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا.

قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: إِذَا أَسَأْتَ فَأَحْسِنْ، قَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ زِدْنِي،
قَالَ اسْتَقِمَّ وَلِيَحْسُنْ خُلُقَكَ.

Abdullâh b. Amr b. el-Âs (r.anhümâ)'dan:

Muâz b. Cebel (r.a.), (bir yere) yolculuk yapmak istediği bir sırada Resûlullah Efendimiz'e şöyle söyledi:

– Ey Allah'ın Resûlü! Bana öğüt ver. Resûlullah:

– Allah'a ibâdet et, O'na hiçbir şeyi şerik (ortak) koşma, buyurdu.

Muâz yine:

– Ey Allah'ın Resûlü! Bana öğüdünü arttır, dedi, Resûlullah:

– (Bir) Fenâlık yaptığında hemen iyilik yap, buyurdu.

Muâz (yine):

– Ey Allah'ın Resûlü! Bana -öğüdünü- arttır, dedi. Resûlullah:

– Dosdoğru ol , ahlâkın güzelleşsin, buyurdular.

(İbn Hibban, Birr, 524, II, 283)

38. عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّمَا عَلَى رُؤُوسِنَا الرَّخَعُ مَا تَكَلَّمُ مِنَّا مُتَكَلِّمٌ، إِذْ جَاءَهُ أَنَاسٌ فَقَالُوا: مَنْ أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا.

Üsâme b. Şerik (r.a.)'ten; Şerik dedi ki:

Resûlullah (s.a.s.)'in huzurunda bulunuyorduk. Âdeta başımızın üstünde bir kuş var, onu kaçırmamak için hiç birimiz ses çıkarmıyordu. O sırada bâzı kimselerin gelerek Peygamber Efendimize:

– Allah katında en sevgili kullar kimlerdir? diye sordular.

Peygamber Efendimiz:

– Ahlâkı en güzel olanlardır, buyurdular.

(Taberanî, Evsat, No: 6376, VII, 196)

39. عَنْ عُمَيْرِ بْنِ قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ طُولُ الْقُنُوتِ قَالَ: فَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ جَهْدُ الْمُقِلِّ. قَالَ: أَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَكْمَلُ إِيمَانًا؟ قَالَ: أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا.

Umeyr b. Katâde (r.a.)'den; bir kişi Resûlullah (s.a.s.)'a:

– Ya Resûlallah, hangi namazın derecesi daha yüksektir? diye sordu. Resûl-i Ekrem:

– Devamlı sûrette tam bir huşû (gönül huzuru) ile kılınan namazdır, buyurdu. Adam:

– Hangi sadakanın derecesi daha yüksektir? diye sordu. Resûl-i Ekrem:

“Darlıkta, az şeyden yapılan infak (hayır yapmak)” buyurmuştur. Adam:

– Mü'minlerin imanca en olgunu hangisidir? diye sordu. Resûl-i Ekrem:

“Ahlâkça en güzel olanıdır.” buyurdu.

(Taberanî, Evsat, No: 8119, IX, 57)

40. عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنْتُ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَمُرَةُ وَأَبُو أَمَامَةَ فَقَالَ: إِنَّ الْفُحْشَ وَالتَّفَحُّشَ لَيْسَا مِنَ الْإِسْلَامِ فِي شَيْءٍ، وَإِنْ أَحْسَنَ النَّاسِ إِسْلَامًا أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا.

Câbir b. Semüre (r.anhümâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.), Semüre ve Ebû Ümâme'nin de bulunduğu bir mecliste idim. Resûlullah şöyle buyurdu:

“Hayâsızlığın, kendisini hayâsızlığa alıştırmaya zorlamanın İslâmiyette hiçbir yeri yoktur. Müslümanlık bakımından insanların en güzeli, ahlâkça en güzel olanıdır.”

(İbn Hanbel, V, 89)

41. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،
إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَسْعُهُمْ مِنْكُمْ بَسْطُ الْوَجْهِ
وَحُسْنُ الْخَلْقِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Gerçekten siz, mallarınızla insanları (memnun etmeğe) güç yetiremezsiniz. Ancak onları sizin güler yüz ve güzel huyunuz memnun edebilir.”

(Ebû Ya'la, el-Müsned, No: 6550, XI, 428, Dimeşk, 1992)

42. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ
إِلَّا لَهُ تَوْبَةٌ، إِلَّا صَاحِبَ سُوءِ الْخَلْقِ فَإِنَّهُ لَا يَتُوبُ مِنْ ذَنْبٍ إِلَّا عَادَ
فِي شَرِّ مِنْهُ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Hiç bir (günah) yoktur ki tevbesi (dönüşü) olmasın. Ancak kötü ahlâk sahibi hariç. Zira o, bir günahattan tövbe eder, döner ondan daha kötüsünü işler.”

(Taberânî, el-Mu'cemü's-Sağîr, I, 200)

43. عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا

ذَرٌّ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ! أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى خَصْلَتَيْنِ هُمَا أَخْفُ عَلَى الظَّهْرِ،
وَأَثْقَلُ عَلَى المِيزَانِ مِنْ غَيْرِهِمَا؟ قَالَ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: عَلَيْكَ
بِحُسْنِ الخُلُقِ وَطُولِ الصَّمْتِ، فَوَلَدِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا عَمِلَ الخَلَائِقُ
بِمِثْلِهِمَا.

وَرَوَاهُ أَبُو الشَّيْخِ بِإِسْنَادٍ وَاهٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَلَفْظُهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا ذَرٍّ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَفْضَلِ العِبَادَةِ، وَأَخْفَهَا
عَلَى البَدَنِ وَأَثْقَلَهَا فِي المِيزَانِ، وَأَهْوَنَهَا عَلَى اللِّسَانِ؟ قُلْتُ بَلَى فِدَاكَ
أَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: عَلَيْكَ بِطُولِ الصَّمْتِ وَحُسْنِ الخُلُقِ،
فَإِنَّكَ لَسْتَ بِعَامِلٍ بِمِثْلِهِمَا.

وَرَوَاهُ أَيضًا مِنْ حَدِيثِ أَبِي الدَّرْدَاءِ: أَلَا أُنبِئُكَ بِأَمْرَيْنِ خَفِيفٍ
مُؤْتِنُهُمَا عَظِيمٍ أَجْرُهُمَا، لَمْ تَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِمِثْلِهِمَا: طُولِ الصَّمْتِ
وَحُسْنِ الخُلُقِ.

Enes (r.a.) dedi ki; Resûlullah (s.a.s.), Ebû Zerr ile karşılaştı ve:

– Yâ Ebâ Zerr, sana, diğerlerine nisbeten yükte hafif, mi-
zanda ağır gelen iki güzel üstünlüğü bildireyim mi? buyur-
du.

Ebû Zerr:

– Evet Yâ Resûlullah, dedi. Peygamber Efendimiz:

– Güzel huylu olmağa dikkat et ve daima susmayı tercih
eyle.

Beni yaşatma ve öldürme kudretine sahip olan Allâhu Teâlâ'ya yemin ederim ki, yaratılanlar (Allah katında) bunlar gibi (değerli) bir amel işlememişlerdir.

Hadisi, Ebü'ş-Şeyh b. Hibban da zayıf bir isnâd ile Ebû Zer'den şu lafz ile zikretmiştir.

Resûlullah şöyle buyurmuştur:

– **Yâ Ebâ Zerr, dilde kolay, mîzanda ağır gelen ve yükte hafif olan en faziletli bir ibadeti sana bildireyim mi? Ebû Zerr:**

– *Evet Ya Resûlallah, anam babam sana feda olsun, dedi. Peygamber Efendimiz:*

– **Sükûtu tercih et ve güzel ahlâklı olmağa gayret eyle. Sen bunlar gibi (başka bir ibâdet) yapamazsın, buyurmuştur.**

Ebü'd-Derdâ'dan da şu şekilde rivâyet edilmiştir:

Resûlullah (s.a.s.) Ebü'd-Derdâ'ya hitâben şöyle buyurmuştur:

– **Ey Ebü'd-Derdâ, sana, benzerleriyle Allâh'ın rızâsını kazanamayacağın, zahmeti az, sevabı büyük iki şey öğreteyim mi? Devamlı sükût ve güzel ahlâktır, buyurdu.**

(Ebû Ya'lâ, el-Müsned, No: 543, VI, 53)

II

DOĞRULUK HAKKINDA HADİSLER

44. عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ.

Muâviye b. Ebî Süfyân (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Doğruluğa yapışın (ondan ayrılmayın), zirâ doğruluk iyiliğe götürür, doğru ve iyilik (sahibleri) ise cennettedir. Yalandan kaçının, zira yalan kötülüğe götürür; yalan ve kötülük (edenler) de cehennemdedir.”

(Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, No: 894, 19, 380-381, Beyrut, 1993)

45. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ. عَنِ ابْنِ عُمَرَ، وَلَفْظُهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمُ مَعَ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

Ebû Saîd-i Hudrî (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Doğru ve emniyetli tâcir (kıyamet gününde) peygamberler, doğrular (sıddıklar) ve şehitlerle berâberdir.”

(Tirmizî, Büyü’, 4, III, 515)

İbn-i Ömer’den şu lâfızla rivâyet edilmiştir:

Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz: **“Güvenilir, doğru Müslüman tâcir, kıyâmet gününde şehitlerle beraberdir”** buyurmuştur.

(İbn Mâce, Ticarat, 12, II, 724)

46. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.

Abdullâh (r.a.)’tan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Doğruluğa yapışın -ondan ayrılmayın- zira, doğruluk iyiliğe götürür, iyilik de Cennet’e iletir. Kişi doğru söyledikçe, doğruyu araştırdıkça Allah katında doğru yazılır. Yalandan kaçının, zira, yalan kötülüğe götürür. Kötülük de Cehennem’e iletir. Kişi yalan söyledikçe ve yalan peşinde koştukça Allah katında yalancı yazılır.”

(Müslim, Birr, 105, III, 2013)

47. عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: تَحَرَّوْا الصِّدْقَ وَإِنْ رَأَيْتُمْ أَنَّ الْهَلَكَةَ فِيهِ فَإِنَّ فِيهِ النَّجَاةَ.

Mansur b. el-Mu'temer (r.a.)'den;

Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Tehlikeyi doğrulukta görmeniz de doğruluğu araştırınız, zira kurtuluş ancak ondadır.”

(İbn-i Ebi'd-Dünya, No: 449, 264)

48. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَعَتْنِي أُمِّي يَوْمًا، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا، فَقَالَتْ: هَا تَعَالَ أُعْطِكَ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا أَرَدْتِ أَنْ تُعْطِيَهُ؟ قَالَتْ: أَرَدْتُ أَنْ أُعْطِيَهُ تَمْرًا فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَرْتُ تُعْطِيَهُ شَيْئًا كُتِبَتْ عَلَيْكَ كَذِبَةٌ.

Abdullah b. Amr (r.a.)'dan, diyor ki:

Resûlullah (s.a.s.)'ın evimizde bulunduğu bir günde: *Gel, sana bir şey vereceğim*, diye annem beni çağırdı. Resûlullah (s.a.s.), anneme:

- **Çocuğa ne vermek istedin?** diye sordu. Annem:
- *Hurma vereceğim*, diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.):
- **Eğer (aldatıp) bir şey vermeseydin, sana bir yalan günahı yazılırdı**, buyurdu.

(Ebu Davut, Edep, 88, V, 265)

49. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ قَالَ:

مَنْ قَالَ لِصَبِيٍّ تَعَالَ هَاكَ، ثُمَّ لَرْتُ يُعْطِيهِ فَهِيَ كَذِبَةٌ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kimse bir çocuğa, gel sana şunu vereceğim der ve sonra da vermezse bu (sözü) bir yalandır.”

(Ahmed İbn Hanbel, II, 452)

50. عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ. قَالَ قُلْ: أَمَنْتُ بِاللَّهِ تَعَالَى ثُمَّ اسْتَقَمْتُ.

Süfyan b. Abdillâh es-Sakafî (r.a.), Hz. Peygamber (s.a.s.)'e:

– *Ey Allah'ın Resûlü! Bana İslâm'ı öylesine tarif et ki, onu bir daha sizden başkasına sorma ihtiyacı hissetmeyeyim, dedi.*

Resûlullah (s.a.s.) da şu cevabı verdi:

– **Allah'a inandım de, sonra da dosdoğru ol.**

(Müslim, İman, 62, 38)

51. عَنْ يَهُزَّ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ بِالْحَدِيثِ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ فَيَكْذِبُ، وَيْلٌ لَهُ، وَيْلٌ لَهُ.

Behz b. Hâkim, babası vasıtasıyla dedesi (r.anhüm)'den; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işittim:

“Yazıklar olsun o kimseye ki, insanları güldürmek için konuşur ve yalan söyler, yazık, yazık ona!”

(Tirmizî, Zühd, 10, IV, 557)

52. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

ثَلَاثٌ لَا يَكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ
عَذَابُ أَلِيمٌ: رَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِفَلَاةٍ يَمْنَعُهُ ابْنُ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ
رَجُلًا بِسِلْعَتِهِ بَعْدَ الْعَصْرِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لِأَخْذِهَا بِكَذَا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ
فَأَخَذَهَا وَهُوَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا،
فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا مَا يُرِيدُ وَفِي لَهُ، وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ لَمْ يَفِ.

وَفِي رِوَايَةٍ نَحْوُهُ وَقَالَ: وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سِلْعَتِهِ لَقَدْ أُعْطِيَ بِهَا أَكْثَرَ
مِمَّا أُعْطِيَ وَهُوَ كَاذِبٌ، وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ
لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، وَرَجُلٌ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ لَهُ، الْيَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا مَنَعْتَ فَضْلَ مَا لَمْ تَعْمَلْ يَدَاكَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Üç kimse vardır ki, kıyamet günü, Allah onlar ile konuşmaz, onlara bakmaz ve onları temize çıkımaz. Bunlar için elem verici azab vardır:

1- Çölde fazla suyu olup yolculara vermeyen,

2- İkindiden sonra mal satan⁶ bir adamdır ki, (müşteri) kendisini tasdik ederek malı alsın diye, aslında öyle olmadığı hâlde, bunu, şuna şuna aldım diye Allah'a yemin edendir.

3- Yalnız dünya menfaati için hükümdara biat eden kimsedir ki, hükümdar, arzu ettiğini verirse biatında devam eder, istediğini vermezse biatından döner.”

Bir rivâyette de: “Yalan söyleyerek malına verilmiş miktar-

6. İkindiden sonra buyurması, malın azalması ve vaktin daralması bakımındandır.

dan daha fazla verildiğine yemin eden, ve müslümanın malını elinden almak için ikindiden sonra yemin eden ve suyunun fazlasını men'eden (vermeyen) kimsedir. Allahu Teâlâ da ona, 'Elinin emeği olmayan şeyin fazlasını men' ettiğin gibi bugün de ben fazlımı (lütf ve keremimi) senden men' ediyorum, der", buyurulmuştur.

(Buharî, Ahkâm, 48, VIII, 124)

53. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا.

Abdullah b. Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"Bize silah çeken bizden değildir."

(Buharî, Fiten, 7, VIII, 90)

54. عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ

مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَإِنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ وَأَنْ تَفْرَغَ مِنْ دَلُوكَ فِي إِيَّائِهِ أَخِيكَ.

Câbir (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"Her iyi olan şey sadakadır. Kardeşini güler yüzle karşılaman ve kendi kovandan kardeşinin kabına boşaltman iyi olan şeylerdendir."

(Tirmizî, Birr, 45, IV, 347)

55. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

أَرْبَعٌ إِذَا كُنَّ فِيكَ فَلَا عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا: حِفْظُ أَمَانَةٍ، وَصِدْقُ حَدِيثٍ، وَحُسْنُ خَلِيقَةٍ وَعِفَّةٌ فِي طَعْمَةٍ.

Abdullah b. Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Dört şey sende olduktan sonra dünyadaki kaybindan sana bir zarar gelmez: Emaneti korumak, doğru söylemek, güzel ahlâk ve helâl lokma.”

(İbn Hanbel, II, 177)

56. عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْتَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَخْرُجُ إِلَيْنَا وَكُنَّا تُجَّارًا، وَكَانَ يَقُولُ: يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ إِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ.

Vâile b. el- Eska' (r.a.)'dan:

Biz tüccar idik. Resûlullah (s.a.s.), bize gelir ve şöyle buyurdu:

“Ey tüccar topluluğu! Yalandan son derece kaçın.”

(Taberanî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, No: 132, XXII, 56)

57. عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعَا مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ، فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ، وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ.

Hız. Peygamber (s.a.s.)'in torunu Hz. Hasan (r.a.), Resûlullah (s.a.s.)'tan şu hadisi ezberlediğini rivayet etmiştir:

“Şüpheli şeyleri bırak, şüphe vermeyen şeylere yönel. Zira doğruluk, gönle huzur, yalan ise kuşku verir.”

(Tirmizî, Kıyâmet, 60, IV, 668)

58. عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ خَرَجَ

مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمُصَلَّى فَرَأَى النَّاسَ يَتَّبِعُونَ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ
التُّجَّارِ! فَاسْتَجَابُوا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَرَفَعُوا أَعْنَاقَهُمْ
وَأَبْصَارَهُمْ إِلَيْهِ فَقَالَ: إِنَّ التُّجَّارَ يُبْعَثُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فُجَّارًا إِلَّا مَنْ
اتَّقَى اللَّهَ وَبَرَّ وَصَدَقَ.

İsmail b. Ubeyd b. Rifâa babası vasıtasıyla dedesi (r.a.)'den rivâyetine göre, Resûlullah (s.a.s.) ile mescide giderken alışveriş yapan insanları gördü ve şöyle buyurdu:

“Ey tüccar zümresi!” (onlar da) başlarını kaldırdı ve gözlerini Resûlullah (s.a.s.)'a çevirerek, onu dinlediler. Resûlullah (s.a.s.):

“Tacirler, kıyamet gününde günahkâr olarak dirilecekler. (Bundan) ancak Allah'tan korkanlar, iyilik yapanlar ve doğru olanlar müstesnâdır”, buyurmuştur.

(İbn Hibbân, Büyü', 4910, XI, 277)

59. عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

الْبَيْعَانِ بِالْحِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَ الْبَيْعَانِ وَبَيْنَا بُورِكَ لُهُمَا فِي
بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَّتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا.

Hakîm b. Hizâm (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Alıcı ile satıcı meclisten ayrılıncaya kadar muhayyerdiler. (Yani ayrılıncaya kadar alışverişi bozabilirler.) Eğer ikisi de doğru konuştu, mallarının kusurlarını ve değerini olduğu gibi açıkladılarsa, alışverişlerinde bereket olur.

Malın ayıbını ve fiyatını gizlediler ve yalan söyledilerse, alışverişlerinin bereketini giderirler.”

(Buharî, Büyü', 19, III, 10)

60. عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ، وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ.

Ebû Bekr es-Siddîk (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Doğruluğa yapışın (ondan ayrılmayın). Zirâ doğruluk, iyilikle beraberdir. Doğru ve iyi (olanlar) Cennet’tedirler. Yalandan kaçının. Zirâ yalan, kötülükle beraberdir. Yalan (söyleyen) ve kötülük (edenler) Cehennem’dedir.”

(İbn Hibban, Kitabu'l-Hazer ve'l-İbaha, No: 5734, XIII, 43)

61. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَقَبَّلُوا لِي سِتًّا أَتَقَبَّلُ لَكُمْ الْجَنَّةَ: إِذَا حَدَّثَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَكْذِبُ، وَإِذَا وَعَدَ فَلَا يُخْلِفُ، وَإِذَا اتَّيَمَّنَ فَلَا يُخْنُ، غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَكَفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Benim için altı şeye tekeffül edin (söz verin), size cennet (sözü vereyim) tekeffül edeyim:

Biriniz konuştuğu vakit yalan söylemesin, bir va'dde bulunduğunda sözünden dönmesin, kendisine bir şey emânet edildiğinde hıyânet etmesin. Gözünüzü (harama) yumun, elinizi (haramdan) çekin, iffet ve namusunuzu koruyun.”

(Ebû Ya'îla, 4257, VII, 249)

62. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ أَبِي قُرَادٍ السُّلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا

عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِطَهْوَرٍ فَعَمَسَ يَدَهُ فَتَوَضَّأَ
فَتَتَبَّعْنَاهُ فَحَسَوْنَاهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا حَمَلَكُمُ عَلَى
مَا فَعَلْتُمْ؟ قُلْنَا: حُبُّ اللهِ وَرَسُولِهِ قَالَ: فَإِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللهُ
وَرَسُولُهُ، فَأَدُّوا إِذَا اتَّمَنْتُمْ، وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَحْسِنُوا جِوَارَ
مَنْ جَاوَرَكُمْ.

Abdurrahmân b. Hâris b. Ebî Kurâd es-Sülemî (r.a.)'den; şöyle demiştir:

Resûlullah (s.a.s.)'ın yanında idik, temiz su istedi, elini suya daldırarak abdest aldı, biz de O'nu gözledik, hemen (artan sudan) birer yudum aldık. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu:

“Yaptığınız bu şeye sizi ne sevketti?”

“Allah ve Resûlüne olan sevgimiz” dedik. Resûlullah:

“Eğer Allah ve Resûlünün sizi sevmelerini isterseniz size (bir şey) emanet edildiğinde emaneti (ehline) verin, konuştuğunuz vakitte doğru söyleyin ve etrafınızdakilerle güzel komşuluk yapın.” buyurdu.

(Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat, No: 6513, VII, 267)

63. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَرَّ فِي
السُّوقِ عَلَى صُبْرَةِ طَعَامٍ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بِلَلًا. فَقَالَ:
مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ. قَالَ
أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ حَتَّى يَرَاهُ النَّاسُ؟ مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا.

Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor:

Resûlullah (s.a.s.), çarşıda bir buğday yığınınına rastlayınca elini yığına daldırıp çıkardı, parmakları ıslandı. Bunun üzerine satıcıya:

– **Nedir bu?** diye çıkıştı. Adam:

– *Ey Allah'ın Resûlü, yağmur ıslattı,* deyince, Hz. Peygamber:

– **Bu ıslaklığı üste getirip, herkesin görmesini sağlayamaz mıydın? Kim bizi aldatırsa, o bizden değildir,** buyurdu.

(Müslim, İman, 164, I, 99; Tirmizî, Büyü', 74, III, 606)

III HAYÂ HAKKINDA HADİSLER

64. عَنْ قُرَّةِ بْنِ إِيَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذُكِرَ عِنْدَهُ الْحَيَاءُ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَيَاءُ مِنَ الدِّينِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَلْ هُوَ الدِّينُ كُلُّهُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْحَيَاءَ وَالْعَفَافَ وَالْعِيَّ: عِيَّ اللِّسَانِ لَا عِيَّ الْقَلْبِ، وَالْعِفَّةَ مِنَ الْإِيمَانِ، وَإِنَّ هُنَّ يَزِدْنَ فِي الْأَخِرَةِ، وَيَنْقُصْنَ مِنَ الدُّنْيَا، وَمَا يَزِدْنَ فِي الْأَخِرَةِ أَكْثَرَ مِمَّا يَنْقُصْنَ مِنَ الدُّنْيَا، وَإِنَّ الشُّحَّ وَالْعَجْزَ وَالْبَدَاءَ مِنَ النِّفَاقِ، وَإِنَّهُنَّ يَزِدْنَ فِي الدُّنْيَا، وَيَنْقُصْنَ مِنَ الْأَخِرَةِ، وَمَا يَنْقُصْنَ مِنَ الْأَخِرَةِ أَكْثَرَ مِمَّا يَزِدْنَ مِنَ الدُّنْيَا.

Kurre b. İyâs (r.a.)'dan; dedi ki:

– Resûlullah (s.a.s.) ile beraberdik. Yanında hayâdan bahsedildi. Dediler ki:

– *Yâ Resûlullah, hayâ dinden midir?* Resûlullâh (s.a.s.), buyurdu ki:

– **Evet, hatta o dinin tamamıdır.** Sonra devamlı buyurdular ki:

– Hayâ, haramdan sakınmak, sükût etmektir -dil sükûtu, yoksa kalb sükûtu değil- ve iffet imandandır. Bunlar ahirette (sevabı) arttırır, dünyalığı ise azaltır. Ama ahiretten arttırdıkları, dünyadan azalttıklarından daha fazladır. Cimrilik, beceriksizlik ve yaramaz söz ise nifaktandır. Bunlar da dünyadan olan şeyleri arttırır ve ahiretten olan şeyleri azaltırlar. Ahiretten azalttığı şeyler ise dünyadan arttırdığından daha çoktur.

(Taberânî, Kebîr, 19, 63, 29-30)

65. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلٍ وَهُوَ يُعَاتِبُ فِي الْحَيَاءِ يَقُولُ إِنَّكَ تَسْتَجِي حَتَّى كَأَنَّهُ يَقُولُ قَدْ أَضْرَبَكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ.

İbn-i Ömer (r.a.)'den, dedi ki: Peygamber (s.a.s.), utangaçlıktan dolayı birisini azarlayan bir adama rastladı. Adam şöyle söylüyordu:

– Sen (çok) utanıyorsun. Sanki adam: Bu sana mutlaka zarar verir, yollu konuşuyordu. Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

– Onu bırak. Zira hayâ imandandır.

(Buharî, Edep, 77, VII, 100)

66. عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ فَقَالَ بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ مَكْتُوبٌ فِي الْحِكْمَةِ إِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ وَقَارًا وَإِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ سَكِينَةً فَقَالَ لَهُ عِمْرَانُ أُحَدِّثْكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُحَدِّثُنِي عَنْ صَحِيفَتِكَ.

İmrân b. Husayn (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

– **Hayâ yalnız iyilik getirir.** Bunun üzerine Büşeyr b. Kâ'b: "Hikmette" vakar (ağır başlılık) hayâdandır, muhakkak ağırbaşlı olmak da hayâdandır, diye yazılıdır, dedi. İmrân da ona:

– Ben sana Resûlullah (s.a.s.)'dan konuşuyorum, sen bana kitabından bahsediyorsun, dedi.

(Buhârî, Edep, 77, VII, 100)

67. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ
الْإِيمَانِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"İman, yetmiş küsûr yahut altmış küsûr şu'bedir. Bunların efdali "Lâ ilâhe illa'llah" Allah'tan başka ilâh yoktur, sözü ve en aşağısı da yoldan eza verecek şeyleri kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir şûbedir."

(Müslim, İman, 58, I, 63)

68. عَنْ زَيْدِ بْنِ طَلْحَةَ بْنِ رُكَانَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
لِكُلِّ دِينٍ خُلُقٌ وَخُلُقُ الْإِسْلَامِ الْحَيَاءُ.

Zeyd b. Talha b. Rükâne (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Her dinin bir ahlâkı vardır. İslâm'ın ahlâkı da hayâdır."

(Mâlik, Hüsnü'l-Huluk, 2, II, 905)

69. عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَيَاءُ

وَالْعِيُّ شُعْبَتَانِ مِنَ الْإِيمَانِ، وَالْبَدَاءُ وَالْبَيَانُ شُعْبَتَانِ مِنَ النِّفَاقِ.
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَيَاءُ وَالْعِيُّ مِنَ الْإِيمَانِ وَهُمَا يُقَرِّبَانِ
مِنَ الْجَنَّةِ. وَيُبَاعِدَانِ مِنَ النَّارِ. وَالْفُحْشُ وَالْبَدَاءُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَهُمَا
يُقَرِّبَانِ مِنَ النَّارِ وَيُبَاعِدَانِ مِنَ الْجَنَّةِ.

Ebû Ümâme (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Hayâ ve sükût imandan iki şu’be (bölüm), hayâsızlık ve çok konuşma ise nifaktan iki şu’bedir (bölümdür).”

(Tirmizî, Birr, 80, IV, 375)

Taberânî de aşağıdaki şekilde rivâyet etmiştir:

Resûlullah (s.a.s.) buyurmuşlardır ki:

“Hayâ ve sükût imandandır. Bunlar Cennet’e yaklaştırır ve Cehennem’den uzaklaştırırlar. Hayâsızlık ve fuhuş ise şeytandandır. Bunlar da Cehennem’e yaklaştırırlar ve Cennet’ten uzaklaştırırlar.”

(Taberânî, Kebîr, 22, 1024, 414)

70. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا كَانَ

الْفُحْشُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ وَمَا كَانَ الْحَيَاءُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ.

Enes (r.a.)’ten, Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Fuhuş (kötülük) bir şeyde bulunursa, mutlaka onu çirkinleştirir; hayâ da bir şeyde bulunursa, onu mutlaka güzelleştirir.”

(Tirmizî, Birr, 47, IV, 349)

71. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ عَبْدًا نَزَعَ مِنْهُ الْحَيَاءَ، فَإِذَا نَزَعَ مِنْهُ الْحَيَاءَ، لَمْ تُلْفِهِ إِلَّا مَقِيَّتًا مُمَقَّتًا، فَإِذَا لَمْ تُلْفِهِ إِلَّا مَقِيَّتًا مُمَقَّتًا نَزَعَتْ مِنْهُ الْأَمَانَةَ فَإِذَا نَزَعَتْ مِنْهُ الْأَمَانَةَ لَمْ تُلْفِهِ إِلَّا خَائِنًا مُخَوَّنًا، فَإِذَا لَمْ تُلْفِهِ إِلَّا خَائِنًا مُخَوَّنًا نَزَعَتْ مِنْهُ الرَّحْمَةَ، فَإِذَا نَزَعَتْ مِنْهُ الرَّحْمَةَ، لَمْ تُلْفِهِ إِلَّا رَجِيمًا مُلْعَنًا، فَإِذَا لَمْ تُلْفِهِ إِلَّا رَجِيمًا مُلْعَنًا نَزَعَتْ مِنْهُ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ.

İbn-i Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allâhu Teâlâ bir kulu helâk etmek istediğinde, ondan hayâyı alır. Hayâ ondan alınınca, onu en fena, kötü (bir insan) bulursun. Onu en fena bir insan bulunca, ondan emanet de alınır. Ondan emanet alınınca, onu en hain bulursun. Onu en hain bulunca, ondan rahmet çekilip alınır. Ondan rahmet alınınca, onu kovulmuş ve lânetlenmiş bulursun. Onu kovulmuş ve lânetlenmiş bulunca da, İslâm bağı ondan alınır, İslâm ile ilişkisi kesilir.”

(İbn Mâce, Fiten, 27, II, 1347)

72. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ قَالَ: قُلْنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ! إِنَّا لَنَسْتَحْيِي، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ قَالَ لَيْسَ ذَلِكَ، وَلَكِنَّ الْإِسْتِحْيَاءَ مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ، أَنْ تَحْفَظَ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى، وَتَحْفَظَ الْبَطْنَ وَمَا حَوَى وَتَذْكُرَ الْمَوْتَ

وَالْبَلِي، وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ ذِينَةَ الدُّنْيَا، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَحْيَا
مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ.

Abdullâh b. Mes'ud (r.a.)'dan, Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

– Allah'tan hakkıyla hayâ ediniz.

İbn-i Mes'ud der ki: Biz de:

– Yâ Nebiyya'llah, Allah'a hamdolsun ki, biz hayâ ediyoruz, dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdular:

– Öyle değil, Allah'tan hakkıyla hayâ etmen, başını ve onda bulunan azalarını muhafaza etmen, karnını ve onun ihtiva ettiklerini koruman, ölümü ve çürümeyi hatırlamandır. Ve ahireti isteyen kimse de dünya zînetini terk etsin. İşte bunları yapan kimse, Allah'tan hakkıyla hayâ etmiş olur.

(Tirmizî, Kıyamet, 24, IV, 637)

73. عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ
عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعُهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ.

İbn-i Ömer (r.a.)'den: Resûlullah (s.a.s.), Ensar'dan bir adama uğradı. Adam, hayâ hakkında kardeşine nasihat ediyordu.⁷ Resûlullah (s.a.s.), buyurdu ki:

"Onu bırak. Zirâ hayâ imandandır."

(Buhârî, İman, 16, I, 11)

7. Bu adam kardeşine, "Niçin bu kadar utanıyorsun? Fazla utangaçlık sana zarar verir" şeklinde öğüt veriyordu. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.), "Bırak onu kendi hâline, çünkü hayâ imandandır." buyurdular.

74. عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ قُرْنَاءُ جَمِيعًا، فَإِذَا رُفِعَ أَحَدُهُمَا رُفِعَ الْآخَرُ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan, Resûlullah (s.a.s.) buyurmuştur ki:

“Hayâ ve iman (birbirinin) yakınlarıdır. Bir arada bulunurlar. Bunun için biri kaldırıldığı vakit, diğeri de kaldırılmış olur.”

(Taberânî, Evsat, 8309, IX, 144, Hakîm, I, 22)

75. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَالْبَدَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ وَالْجَفَاءُ فِي النَّارِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Hayâ imandandır ve iman (sahipleri) de Cennet'tedir. Kötü söz⁸ ise eziyettendir, eziyet edenler de ateştedir.”

(Tirmizî, Birr, 65, IV, 365)

8. Burada kötü söz, lüzumsuz ve hayâsızca söylenen çirkin sözlerdir.

IV
RIFK (İYİ HUYLULUK) VE HİLM (UYSALLIK)
HAKKINDA HADİSLER

76. عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لِيُعْطِيَ عَلَى الرَّفْقِ مَالًا يُعْطَى عَلَى الْخُرْقِ وَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَعْطَاهُ الرَّفْقَ، مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ يُحْرَمُونَ الرَّفْقَ إِلَّا حُرْمُوا.

Cerîr b. Abdullâh (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Muhakkak Allâhu Teâlâ sertlik ve kabalığa vermediği şeyleri (ecir ve mükâfatları) rıfka ve güzel davranışlara verir, ve Allah bir kulu sevdiği vakit de ona rıfkı ihsan eder. Rıfkıtan mahrum olan bir ev halkı, (her şeyden) mahrum olurlar.”

(Taberânî, Kebîr, 2274, II, 306)

77. عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ يُحْرَمِ الرَّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ.

Cerîr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İyi huyluluk ve yumuşaklıktan mahrum olanlar, hayırdan da mahrum kalırlar.”

(Müslim, Birr, 74, III, 2003)

78. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظٌ الْحَاشِيَّةِ، فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ
فَجَذَبَهُ بِرِدَائِهِ جَذْبَةً شَدِيدَةً، فَانظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عُنُقِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدْ أَثَّرَ بِهَا حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ، ثُمَّ
قَالَ يَا مُحَمَّدُ! مُرِّي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ، فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ
ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ.

Enes (r.a.)'ten; dedi ki:

Resûlullah (s.a.s.) ile beraber yürüyordum. Üzerinde Necran kumaşından sert yakalı ve kaba bir cübbe vardı. Bir A'râbî O'na ulaşarak cübbesinden kuvvetlice çekti. Resûlullâh (s.a.s.)'in ensesine baktım ki, kuvvetli çekişinden cübbenin sertliği oraya iz bıraktı. Sonra A'râbî:

– *Ya Muhammed (s.a.s.)! Sendeki Allah malından bana verilmesi için emret,* dedi. Resûlullâh (s.a.s.) ona döndü ve güldü, sonra da ona bir şey verilmesini emretti.

(Buhârî, Edep, 68, VII, 94)

79. عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

حُرِّمَ عَلَى النَّارِ كُلُّ هَيِّنٍ لَيِّنٍ سَهْلٍ .

İbn-i Mes'ûd (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Cehennem, her yumuşak huylu, uysal, sakın ve kolaylık gösterenlere haram kılınır.”

(Ahmed İbn Hanbel, I, 415)

80. عَنْ جَرِيرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ

يُحْرَمُ الرَّفْقَ يُحْرَمُ الْخَيْرَ كُلَّهُ.

Cerir (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kimse yumuşak davranmaktan mahrum ise hayrın tamamından mahrum kalır.”

(Müslim, Birr, 75, III, 2003)

81. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ

رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ.

Âişe (r.anhâ)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Allahu Teâlâ, rıfk sahibidir ve her işte rıfk ve yumuşaklığı sever.”

(Buhârî, İstıtabe, 4, VII, 51)

82. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ: أَنَّ رَجُلًا أَتَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! عَلَّمَنِي كَلِمَاتٍ أَعِيشُ بِهِنَّ وَلَا تُكْثِرُ

عَلَيَّ فَأَنْسِيَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَا تَغْضَبْ».

Abdurrahman b. Avf (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a bir kişi geldi ve:

– Yâ Resûlallâh, bana birkaç kelime öğret ki, onlarla mes'ut olayım, çok olmasın ki, unuturum, dedi. Resûlullah da:

– **Hiddetlenme**, diye buyurdu.

(Mâlik, Hüsnü'l-Huluk, 11, II, 905-906)

83. عَنْ عَطِيَّةَ السَّعْدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ.

Atiyye es-Sa'diyy (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Hiddet şeytandandır, şeytan da ateşten yaratılmıştır. Ateş ise ancak su ile söndürülür. Binaenaleyh, biriniz hiddetlendiğinde abdest alsın."

(İbn Hanbel, IV, 226)

84. عَنْ أَبِي ذَرِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَنَا إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ وَالْإِلَّا فَلْيَضْطَجِعْ.

Ebu Zerr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), bize şöyle buyurdu:

"Biriniz hiddetlendiğinde ayakta ise hemen otursun, hiddeti giderse (iyi), şayet gitmezse o zaman da yaslansın."

(İbn Hanbel, V, 152)

85. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Kuvvetli kimse demek, güreşte başkalarını yenen değil, ancak hiddet ânında kendine hâkim olandır."

(Buhârî, Edep, 76, VII, 99)

86. عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ سَتَرٌ اللَّهُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ، وَ أَدْخَلَهُ جَنَّتَهُ: رِفْقٌ بِالضَّعِيفِ وَ شَفَقَةٌ عَلَى الْوَالِدَيْنِ، وَ إِحْسَانٌ إِلَى مَمْلُوكٍ.

Cabir (r.a.)'den; Resûlullâh (s.a.s.) buyurdu:

“Üç şey kimde bulunursa, Allah onu himâyesine alır ve onu Cennetine kor. (Bunlar:)

Zayıflara yumuşak davranmak, ana babaya şefkatli olmak ve eli altında bulunan (hizmetkâr) lara iyilik etmektir.”

(Tirmizî, Kıyame, 48, IV, 656)

87. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصِنِي قَالَ لَا تَغْضَبْ. فَرَدَّدَ مَرَارًا قَالَ لَا تَغْضَبْ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; bir adam, Resûlullah (s.a.s.)'e gelerek:

– *Yâ Resûlullah, bana bir tavsiyede bulun, dedi. Resûlullah: “Öfkelenme” buyurdu. Adam bunu birkaç defa tekrarladı, her defasında Resûlullah: “Öfkelenme” buyurdu.*

(Buhârî, Edep, 76, VII, 100)

88. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ، وَيُعْطِي [عَلَى] الرَّفْقِ مَالًا يُعْطَى عَلَى الْعُنْفِ.

Enes (r.a.)'den, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Yüce Allâh güzel davranış sahibidir ve güzel davranışı

sever. Güzel davranışa, sert ve kabalığa vermediği bir etki gücü vermiştir.”

(Taberânî, Evsat, 2955, III, 444, 445)

89. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ لَهَا يَا

عَائِشَةُ: اِرْفُقِي.

Âişe (r.anhâ)'den; Resûlullah (s.a.s.) ona buyurdu ki:

“Yâ Âişe! Rıfk sahibi ol.”

(Ebu Davud, Edep, 11, V, 156)

90. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: الرَّفْقُ يَمْنُ وَالْحَرْقُ شَوْمٌ.

Abdullâh b. Mes'ud (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Rıfk, bereket ve uğurdur. Sertlik (ve cehalet, ahmaklık ve kabalık ise) uğursuzluktur.”

(Taberânî, Evsat, 4099, V, 57)

91. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَنْ حُرِمَ حَظَّهُ

مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الْخَيْرِ.

Ebu'd-Derdâ (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Rıfk'tan nasibi verilen bir kimseye hayırdan da nasibi verilmiştir. Rıfk'tan nasibi verilmeyen bir kimse ise, hayırdan da mahrumdur.”

(Tirmizî, Birr, 67, IV, 367)

92. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا حَلِيمَ إِلَّا ذُو عَثْرَةٍ وَلَا حَكِيمَ إِلَّا ذُو تَجْرِبَةٍ.

Ebû Saîd (r.a.)'den; Resûlullâh (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Sürçmesiz halîm, tecrübesiz hakîm olmaz.”

(Tirmizî, Birr, 86, IV, 379)

93. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا سُئِلَتْ عَنِ الْبَدَاوَةِ فَقَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْدُو إِلَى هَذِهِ التِّلَاعِ وَإِنَّهُ أَرَادَ الْبَدَاوَةَ مَرَّةً فَأَرْسَلَ إِلَيَّ نَاقَةً مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ مُحْرَمَةً ثُمَّ قَالَ لِي يَا عَائِشَةُ ارْفُقِي فَإِنَّ الرَّفْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا زَانَهُ وَلَا نُزِعَ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا شَانَهُ .

Âişe (r.anhâ)'dan; ona kıra çıkmaktan soruldu da dedi ki:

– Resûlullah (s.a.s.), bu vadilere çıkardı ve o bir kere kır gezisine çıkmak istedi ve bana da binekte kullanılmayan sadaka develerinden hırçın bir deve gönderdi. Sonra bana buyurdu ki:

“Yâ Âişe, sen yumuşak davran! Zira yumuşaklık bir şeyde bulunursa mutlaka onu süsler ve bir şeyden çekip alınırsa mutlaka onu çirkinleştirir.”

(Ebû Dâvud, Edep, 11, V, 156, Cihad, 1, III, 6)

94. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْأَنَاةُ

مِنَ اللَّهِ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ.

Sehl b. Sa'd (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Teenni⁹ Allah'tan, acele ise şeytandandır."

(Tirmizî, Birr, 66, IV, 366)

95. عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: التُّؤَدَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ.

Mus'ab b. Sa'd, babası (r.anhümâ)'dan; Peygamber (s.a.s.):

"Her şeyde teenni ile (yavaş, temkinli) olmak hayırlıdır. Ancak ahiret amelinde (böyle değildir)." buyurdu.

(Ebû Dâvud, Edep, 11, V, 157)

96. عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ: مَا خَيْرَ رَسُولٍ اللَّهُ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَمْرَيْنِ قَطُّ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا

فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُتْهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ اللَّهُ بِهَا.

Resûlullah (s.a.s.)'ın zevcesi Âişe (r.anhâ)'dan; dedi ki:

– Resûlullah (s.a.s.), iki işte muhayyer (serbest) bırakıldığı zaman, günah olmadıkça onların kolayını alırdı, (o şey) günah olursa ondan insanların en uzak kalanı o idi. Resûlullah (s.a.s.), nefsi için aslâ intikam almazdı. Ancak Allâh'ın yasaklarına riâyet edilmediğinde Allah için intikam alırdı.

(Mâlik, Hüsnü'l-Huluk, 2, II, 902-903)

9. Teenni, Allah'ın emir ve rızasına uygun güzel hasletlerdendir. Düşünerek, temkinli ve ihtiyatlı hareket etmektir. A'cel, şeytanî sıfatlardandır. Yani bazı yerler müstes-na acele işe şeytan karışır.

97. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا أُعْطِيَ أَهْلُ بَيْتِ الرَّفْقِ إِلَّا نَفَعَهُمْ.

İbn-i Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bir ev halkına rıfk nasib olursa, mutlaka onlara fayda sağlar.”

(Taberânî, Kebîr, 13261, 12, 254)

98. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَالَ أَعْرَابِيٌّ فِي الْمَسْجِدِ فَقَامَ النَّاسُ إِلَيْهِ لِيَقْعُوا فِيهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَأَرِيقُوا عَلَيَّ بَوْلَهُ سَجَلًا مِنْ مَاءٍ أَوْ ذَنْبًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مَيْسَرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعْسَرِينَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; dedi ki:

Bir A'râbî mescidde bevletti (işedi), insanlar onu linç etmek için kalkıp başına üşüştüler. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.):

“Onu bırakınız. Oraya bir kova su dökünüz, zira siz kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, güçleştirici olarak gönderilmediniz.” buyurdu.

(Buhârî, Edep, 80, VII, 102)

99. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَاذًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى الْيَمَنِ. فَقَالَ: ادْعُوا النَّاسَ، وَبَشِّرَا وَلَا تُنْفِرَا، وَيَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا، وَتَطَاوَعَا وَلَا تُخْتَلِفَا.

Ebû Musâ (r.a.) anlatıyor; Resûlullah (s.a.s.), beni ve Muaz'ı Yemen'e gönderdi ve şöyle tenbih etti:

"İnsanları dine (tatlı sözle) davet edin. Müjdeleyin, nefret ettirmeyin. Kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Uyumlu olun, geçimsiz olmayın."

(Buhârî, Megâzî, 60, V, 108)

100. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلْتَأَنَّى مِنْ اللَّهِ وَالْعَجَلَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَمَا أَحَدٌ أَكْثَرَ مَعَاذِيرَ مِنَ اللَّهِ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْحَمْدِ.

Enes bin Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"Teennî¹⁰ Allah'tan, acele şeytandandır. Mazeretleri Allah'tan çok kabul eden bir kimse yoktur. Ve Allah katında hamd etmekten sevimli bir şey yoktur."

(Ebu Ya'lâ, 4257, VII, 248)

101. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ . وَلَا نُزْعَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ.

Âişe (r.anhâ) anlatıyor; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Rıfk, bir şeye girdi mi onu mutlaka süsler, bir şeyden de çıkarıldı mı onu mutlaka kusurlu kılar."

(Müslim, Birr, 78, III, 2004)

10. Teennî, acele etmeyip, yavaş ve temkinli davranmaktır.

V

KİBİR VE TEVÂZÛ HAKKINDA HADİSLER

102. عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ؟ كُلُّ عَتَلٍ جَوَاطِئِ مُسْتَكْبِرٍ.

Hârise b. Vehb (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Size Cehennemlik olanları bildireyim mi? Onlar onursuz, sağa sola yalpa yaparak kibir eden kimselerdir."

(Buhârî, Tefsîr, 68, VI, 72)

103. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِيَّاكُمْ وَالْكِبْرَ، فَإِنَّ الْكِبْرَ يَكُونُ فِي الرَّجُلِ، وَإِنَّ عَلَيْهِ الْعِبَاءَةَ.

Abdullah b. Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

"Kibir ve gururdan sakınınız. Zirâ kibir, süslü elbise giyen adamda bulunur."

(Taberânî, Evsat, 547, I, 329)

104. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ.

Abdullah b. Selâm (r.a.)'dan, dedi ki; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

“Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan kimse Cennet’e giremez.”

(*Taberânî, Kebîr, 10001, X, 75*)

105. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ دَرَجَةً يَرْفَعُهُ اللَّهُ دَرَجَةً حَتَّى يُجْعَلَهُ اللَّهُ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَمَنْ تَكَبَّرَ عَلَى اللَّهِ دَرَجَةً يَضَعُهُ اللَّهُ دَرَجَةً حَتَّى يُجْعَلَهُ فِي أَسْفَلِ سَافِلِينَ. وَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ يَعْمَلُ فِي صَخْرَةٍ صَمَاءٍ لَيْسَ عَلَيْهَا بَابٌ وَلَا كَوَّةٌ لَخَرَجَ مَا غَيَّبَهُ لِنَاسٍ كَأَنَّ مَا كَانَ.

Ebû Saîd el-Hudrî (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Allah için bir derece tevazu eden kimseyi Allâhu Teâlâ da bir derece yükseltir. Ta ki, onu Firdevs cennetinin en yüksek yerine çıkarır. Allâh’a karşı bir derece kibir gösteren kimseyi Allahu Teâlâ alçaltır. Ta ki, onu Cehennem’in en alçak derecesine kadar indirir.

Eğer sizden biriniz, üzerinde kapısı ve penceresi olmayan sert (sağır) bir kayanın içinde bir şey yapsa, insanlardan gizlediği o şey ne olursa olsun, meydana çıkar.”

(*İbn-i Mâce, Zühd, 16, II, 1398*)

106. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْبَعَةٌ يَبْغِضُهُمُ اللَّهُ: الْبَيْعُ الْحَلَّافُ، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ وَالشَّيْخُ الزَّانِي وَالْإِمَامُ الْجَائِرُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Allah dört kişiye buğz eder: (Bunlar), çok yemin eden satıcı, kibir eden fakir, zina eden ihtiyar ve zâlim hükümdardır.”

(Nesâî, Zekât, 77, V, 86)

107. عَنْ سُرَّاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جَعْشَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ. أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَا سُرَّاقَةُ أَلَا أُخْبِرُكَ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِ النَّارِ؟ قُلْتُ: بَلَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: أَمَّا أَهْلُ النَّارِ فَكُلُّ جَعْظَرِيٍّ جَوَاطِئِ مُسْتَكْبِرٍ، وَأَمَّا أَهْلُ الْجَنَّةِ فَالضُّعَفَاءُ الْمَغْلُوبُونَ.

Sürâka b. Mâlik b. Ca'şem (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

– Ey Sürâka! Sana, Cennetlik ve Cehennemlik olanları haber vereyim mi? Ben de:

– Evet Yâ Resûlullah, dedim. Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

– Cehennemlik olanlar, sağa sola çalım yaparak gururlu gururlu yürüyen huysuz kimselerdir. Cennetlikler de, zayıf olduklarından ezilenler ve haklarını koruyamayanlardır.

(Taberânî, Kebîr, 6589, VII, 129)

108. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ. قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنًا، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ بَطْرٌ الْحَقِّ وَغَمَطُ النَّاسِ.

Abdullâh (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

– Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse Cennete giremeyecektir. Bir adam dedi ki:

– Yâ Resûlullah, insan elbisesinin güzel ve ayakkabısının güzel olmasını ister. (Resûlullah) buyurdu ki:

– Allâhu Teâlâ güzeldir ve güzelliği sever. Kibir; hakkı inkâr etmek ve insanları küçük görmektir.

(Müslim, İman, 147, I, 93)

109. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى الْمِنْبَرِ: أَيُّهَا النَّاسُ! تَوَاضَعُوا
فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ
رَفَعَهُ اللَّهُ وَقَالَ انْتَعَشْ نَعَشَكَ اللَّهُ فَهُوَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ عَظِيمٌ وَفِي
نَفْسِهِ صَغِيرٌ وَمَنْ تَكَبَّرَ قَصَمَهُ اللَّهُ وَقَالَ اخْسَأْ فَهُوَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ
صَغِيرٌ وَفِي نَفْسِهِ كَبِيرٌ.

Ömer b. Hattâb (r.a.)'den; minberde iken şöyle demiştir:

– Ey insanlar mütevazi olunuz. Çünkü Resûlullah (s.a.s.)'ın şöyle dediğini işittim:

“Allah için tevazu edenleri (alçak gönüllü olanları) Allah yükseltir.” Yine buyurdu ki:

“Sen kalkmağa davran ki, Allah da seni kaldırsın (yâni sen doğru yola yönel ki, Allah da sana yardım etsin). Böyle olan kimse, insanların nazarında büyük ve kendi nefsinde ise küçüktür. Büyükleme adamın Allah belini kırar, çöker. Ve şöyle dedi: Bırak, o, insanların gözünde küçük, kendi nefsinde büyüktür.”

(İbn Hanbel, III, 76)

110. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٌ: شَيْخُ زَانَ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den, dedi ki; Resûlullah (s.a.s.), buyurdu:

“Üç kimse vardır ki, kıyamet günü Allah, onlarla tatlı konuşmaz, onları temize çıkarmaz, onların yüzlerine bakmaz ve onlar için elem verici bir azap vardır. (Bunlar:) Zina eden ihtiyar, yalancı hükümdar ve kibirli fâkirdir.”

(Müslim, İman, 173, I, 103)

111. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَوَاضَعَ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ رَفَعَهُ اللَّهُ، وَمَنْ ارْتَفَعَ عَلَيْهِ وَضَعَهُ اللَّهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), şöyle buyurdu:

“Müslüman kardeşine karşı alçak gönüllü davranan kimseyi Allah yüceltir. Ve ona karşı üstünlük gösteren kimseyi ise alçaltır.”

(Taberânî, Evsat, 7707, 8, 247)

112. عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا يُسْتَلُّ عَنْهُمْ: رَجُلٌ نَازَعَ اللَّهَ رِدَاءَهُ، فَإِنَّ رِدَاءَهُ الْكِبْرُ، وَإِزَارَهُ الْعِزُّ، وَرَجُلٌ فِي شَكِّ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ، وَالْقَنُوطِ مِنْ رَحْمَتِهِ.

Fedâle b. Ubeyd (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Üç kimse vardır ki, onlar sorulmazlar (kendilerine kıymet verilmez ve hiçbir amelleri kabul edilmez):

1- Ululukta Allah ile yarışa kalkışan; çünkü Allah’ın ridâsı büyüklük, izârı da izzetidir.

2- Allah’ın emirlerinden şüphe eden,

3- Allâh’ın, rahmetinden ümit kesen kimselerdir.”

(Taberânî, Kebîr, 789, 18, 307)

113. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ، قَالَهَا ثَلَاثًا.

Abdullah (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ağız eğerek yapmacık konuşan kimseler helâk oldu!”

Bunu Resûlullah (s.a.s.), üç defa tekrar etti.

(Müslim, İlim, 7, III, 2055)

114. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَدْخُلُ

النَّارَ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ، وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَحَدٌ فِي

قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرِيَاءٍ.

Abdullah (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kalbinde hardal tânesi kadar iman bulunan bir kimse, ateşe girmez. Kalbinde hardal dânesi kadar kibir bulunan da Cennet’e giremez.”

(Tirmizî, Bîrr, 61, IV, 361)

115. عَنْ ابْنِ عُمَرَ؛ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: مَنْ يُسْمِعِ النَّاسَ بِعَمَلِهِ

يُسْمِعِ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

İbn Ömer (r.a.)'den; Resûlullah'ın şöyle dediğini işittim:

"Kim, ameliyle gösteriş yaparsa (süm'a)¹¹ Allah da onun yapmış olduğu gösterişin cezasını verir."

(Taberânî, Evsat, 5744, VI, 348)

116. عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ

الْجَنَّةَ الْجَوَّازُ وَلَا الْجَعْظَرِيُّ.

Hârîse b. Vehb (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"Kibirli ve kendinde olmayan şeylerle öğünen kimse Cennet'e giremez."

(Ebu Davud, Edep, 8, V, 151)

117. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

عُرِضَ عَلَيَّ أَوْلُ ثَلَاثٍ يَدْخُلُونَ النَّارَ: أَمِيرٌ مُسَلِّطٌ، وَذُو ثَرْوَةٍ مِنْ مَالٍ لَا يُؤَادِي حَقَّ اللَّهِ فِيهِ، وَفَقِيرٌ فَخُورٌ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

"Bana, Cehennem'e ilk girecek olan üç kişi bildirildi. (Bunlar:) Zâlim hükümdar, Allah'ın hakkını yerine getirmeyen (zekâtını vermeyen) zengin ve kibirli fakirdir."

(İbn Hibban, Kitabu'l-Menakib, 7481, 16, 525)

118. عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ

مَاتَ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ وَالْغُلُولِ وَالِدِّينِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

11. Süm'a (Lûgatte): Yaptığı işi başkalarına duyurmaktır. Şeriat istilahında: Gizli yaptığı âhiret amelini dünya menfaati karşılığı halka duyurmaktır.

Sevbân (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

"Kibirten, hıyanetten ve borçtan temiz olarak ölen Cennet'e girer."

(Tirmizî, Siyer, 21, IV, 138)

119. عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ فَأَذَمَوْهُ، وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ.

İbn-i Mes'ûd (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) sanki gözümün önünde imiş gibi görüyorum:

(Resûl-i Ekrem) kendisini kavmi döğmüş ve kanını akıtmış, o ise yüzünden kanını silerek:

"Allah'ım benim kavmimi affet, çünkü onlar bilmiyorlar." diyen peygamberlerden birini anlatıyordu.¹³

(Buhârî, Enbiya, 54, IV, 151)

120. عَنْ نَصِيحِ الْعَنْسِيِّ عَنْ رُكْبِ الْمِصْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: طُوبَى لِمَنْ تَوَاضَعَ فِي غَيْرِ مَنْقَصَةٍ وَذَلَّ فِي نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِ مَسْئَلَةٍ، وَأَنْفَقَ مَالًا جَمَعَهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةٍ، وَرَحِمَ أَهْلَ الذُّلِّ وَالْمَسْكَنَةِ، وَخَالَطَ أَهْلَ الْفِقْهِ وَالْحِكْمَةِ، طُوبَى لِمَنْ طَابَ كَسْبُهُ وَصَلَحَتْ سِرِّيْرَتُهُ وَكُرِّمَتْ عَلَانِيَتُهُ، وَعَزَلَ عَنِ النَّاسِ شَرَّهُ. طُوبَى لِمَنْ عَمَلَ بِعِلْمِهِ وَأَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ.

12. Bu mübârek sözleri ile bizzat kendisini anlatmaktadır. Uhud muharebesinde dişleri kırılıp yüzü yaralandığı ve mübarek yüzünden kanları sildiği sırada böyle dua buyurmuşlardı.

Nasîhu't-Ansî Rekbu't-Misrî (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Onurunu koruyarak alçak gönüllü olan, dilencilik (mevkiine) düşmeksizin alçak gönüllü olan, günaha girmeden (meşru yoldan) kazandığı malı doğru yollarda sarf eden, düşmüşlere ve yoksullara acıyan, ilim ve hikmet sahipleri ile kaynaşan kimselere müjdeler olsun.

(Yine buyurdu ki): **Kazancı temiz olan, içi dışı pâk olan, ve şerrini insanlardan uzaklaştıran kimseye müjdeler olsun, ilmi ile amel eden, malının fazlasını infak edip sözünün fazlasını tutan kimseye de ne mutlu.”**

(Taberânî, Kebîr, 4615, V, 71)

121. عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا مِنْ أَدَمِيٍّ إِلَّا فِي رَأْسِهِ حَكْمَةٌ يُبِيدُ مَلِكٌ فَإِذَا تَوَاضَعَ قِيلَ لِلْمَلِكِ: ارْفَعْ حَكْمَتَهُ وَإِذَا تَكَبَّرَ قِيلَ لِلْمَلِكِ ضَعُ حَكْمَتَهُ.

İbn-i Abbas (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Her insanın başında, (bir tarafı) meleğin elinde bulunan bir halka vardır. İnsan tevazu edince, meleğe: Halkayı kaldır, denir. Kibir ettiğinde de: Halkasını bırak, denir.”¹⁴

(Taberânî, Kebîr, 12939, 12, 169)

122. عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ عِبَادِ اللَّهِ؟ أَلْفِظُ الْمُسْتَكْبِرُ أَلَّا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ عِبَادِ اللَّهِ؟ الضَّعِيفُ الْمُسْتَضْعَفُ ذُو الطَّمَرَيْنِ لَا يُؤْبَهُ لَهُ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ.

13. Burada halkadan mecaz olarak onur ve şerefi kastedilmiştir. Tevâzu' edenin izzet ve şerefini Allah yüceltir. Kibirlenenlerin ise onur ve şerefini kırar, alçaltır.

Huzeyfe (r.a.)'den; dedi ki; Resûlullah (s.a.s.) ile berâber bir cenâzede bulunduk. Buyurdular ki:

“Size Allâh’ın kullarının en şerli olanını bildireyim mi? Kaba ve kibirli olandır.”

“Size Allah’ın kullarının en hayırlı olanını bildireyim mi? O zayıf ve alçak gönüllü, eski iki gömleğe sâhip, kendisine ehemmiyet verilmeyen kimsedir. Eğer Allah’a (herhangi bir şey için) yemin etse, Allah (onu) kendisine ihsân eder.”

(İbn Hanbel, V, 407)

123. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فَضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Biriniz malda, yaratılıştta ve evlâtta kendisinden üstün olana (değil), kendisinden aşağı olana baksın.”

(Buhârî, Rikak, 30, 7, 187)

124. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Sadaka, maldan bir şeyi azaltmaz. Allahu Teâlâ, bir kulun şerefini (başkalarını) affı sebebiyle mutlaka yükseltir. Allah için tevâzu eden kimseyi de mutlaka yükseltir.”

(Müslim, Birr, 69, III, 2001)

125. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: وَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ حُبِّبَ إِلَيَّ الْجَمَالُ وَأُعْطِيتُ مِنْهُ مَا تَرَى حَتَّى
مَا أَحِبُّ أَنْ يَفُوقَنِي أَحَدٌ بِشِرَاكِ نَعْلِي أَوْ بِشِئَعِ نَعْلِي أَفَمِنَ الْكِبْرِ
ذَلِكَ؟ قَالَ لَا. وَلَكِنَّ الْكِبْرَ مَنْ بَطَرَ الْحَقَّ وَغَمَطَ النَّاسَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a bir adam geldi ve şöyle sordu:

– *Yâ Resûlullah! Ben, güzelliği seven bir adamım, gördüğün (kadar da) bana (güzellik) verildi, öyle ki, bir kimsenin, ayak-kabıllarının bağı ile (de olsa) benden üstün olmasını sevmem. Kibirten midir bu? Resûlullah (s.a.s.):*

– **Hayır, kibir (büyüklenmek, kendini beğenmek), hakkı kabûl etmemekten, azmaktan ve insanları hakir görmekten (ibaret) dir, buyurdu.**

(Ebû Dâvud, Libas, 29, IV, 352)

126. عَنْ عِيَّاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَبْغِيَ
أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ.

lyaz b. Himar (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allâhu Teâlâ bana, tevâzû etmenizi bildirdi! Sakın kimse kimseye övünmesin, kimse kimseye zulmetmesin."

(Müslim, Cennet, 64, III, 2198, 2199)

127. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْعِزُّ إِزَارُهُ، وَالْكِبْرِيَاءُ رِدَائُهُ، فَمَنْ
يُنَازِعُنِي عَذَّبْتُهُ.

وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ حِبَّانٍ فِي صَحِيحِهِ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ: وَحَدَّهُ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، الْكِبْرِيَاءُ
رِدَائِي، وَالْعِزْمَةُ إِزَارِي، فَمَنْ نَازَعَنِي وَاحِدًا مِنْهُمَا قَذَفْتُهُ فِي النَّارِ.

Ebû Hüreyre ve Ebû Said (r.anhümâ)'den rivayet olundu: Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Allahu Azze ve Celle: 'İzzet onun örtüsü ve büyüklük de ridâsıdır.¹⁴ Kim bana (bunlarda) ortaklık etmeğe kalkışsın, ona azâb ederim' buyurur."

(İbn Hanbel, II, 248, Müslim, Birr, 136, III, 2023)

*İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân Sahih'inde yalnız Ebû Hüreyre'den rivâyetle-
rinde: Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:*

**"Allahu Teâlâ: 'Büyüklük ridâm, azamet de örtümdür. Kim bunlardan birisinde bana ortaklığa kalkışsın, onu Ce-
hennem'e atarım.' buyurmuştur."**

(İbn Mâce, Zühd, 16, II, 1397; İbn Hibban, Birr, 328, II, 35)

128. عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا
أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ؛
أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عَتَلٍ جَوَّازٍ مُسْتَكْبِرٍ.

Hârise b. Vehb (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

14. Ridâ ve örtü kelimeleri mecaz olarak kullanılmıştır. Mânâ, izzet ve kibriyâ (büyüklük, ululuk ve şeref) Allah'a mahsustur, demektir.

“Size cennetlik olanları haber vereyim mi? Her zayıf, alçak gönüllü kimsedir ki, eğer Allah’a yemin etse,¹⁵ Allah ona ihsan eder. Size Cehennemlik olan kimseleri de haber vereyim mi? Cefâ (eziyet) eden (vefasız) ve kaba, kibirli olan (büyüklenen) kimsedir.”

(Müslim, Cennet, 47, III, 2190)

129. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِحْتَجَّتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَقَالَتِ النَّارُ فِي الْجَبَّارُونَ، وَالمُتَكَبِّرُونَ، وَقَالَتِ الْجَنَّةُ فِي ضِعْفَاءِ الْمُسْلِمِينَ وَمَسَاكِينِهِمْ، فَقَضَى اللَّهُ بَيْنَهُمَا: إِنَّكَ الْجَنَّةُ رَحْمَتِي أَرْحَمُ بِكَ مِنْ أَشَاءُ، وَإِنَّكَ النَّارُ عَذَابِي أُعَذِّبُ بِكَ مِنْ أَشَاءُ وَلِكَلَيْكُمْ عَلَى مَلْؤُهَا.

Ebû Saïd el-Hudrî (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) ile bir arada bulunuyorduk. Resûlullah buyurdu ki:

“Cennet ile Cehennem, delil getirerek birbirine üstünlük tasladılar. Cehennem:

– (Ben senden üstünüm, çünkü) **cebbarlar** (zor kullananlar, zorbalar), **mütekebbirler** (büyüklenenler) **hep bendedir dedi, Cennet:**

– (Hayır ben daha üstünüm, çünkü) **mütevâzî’** (alçak gönüllü) **Müslümanlar ve yoksullar bendedir, dedi.**

Allâhu Teâlâ, aralarında şöyle hükmetti:

– Ey cennet, sen benim rahmetimsin, dilediklerime seninle rahmet ederim.

– Ey Cehennem, sen de benim azâbımsın, dilediğime seninle azâb ederim. Her ikinizi de doldurmak bana âittir.”

(Müslim, Cennet, 36, III, 2187)

15. Burada Allah’a yemin etse demek, ondan bir şey istese onu verir, duâsını da kabul eder demektir.

130. عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَذْهَبُ بِنَفْسِهِ حَتَّى يُكْتَبَ فِي الْجَبَّارِينَ.

Seleme b. el-Ekva' (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

"İnsan, nefsi (peşinde) cebbarlar (zorbalı) arasında yazılana kadar sürüklenir."

(Tirmizî, Birr, 61, IV, 362)

131. عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: التَّقَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ

وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَلَى الْمَرْوَةِ فَتَحَدَّثَا،

ثُمَّ مَضَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو وَبَقِيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَبْكِي، قَالَ لَهُ

رَجُلٌ؛ مَا يُبْكِيكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ؟ قَالَ، هَذَا يَعْنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ

عَمْرِو زَعَمَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ كَانَ

فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبَرٍ كَبَّهُ اللَّهُ لَوَجْهِهِ فِي النَّارِ.

Ebû Seleme b. Abdurrahman b. Avf (r.a.)'den; dedi ki:

– Abdullah b. Ömer (r.a.) ve Abdullah b. Amr ibni'l-Âs (r.a.) Merve'de karşılaştılar, konuştular. Sonra Abdullah b. Amr gitti. Abdullah b. Ömer ise ağlayarak orada kaldı. Bir adam ona dedi ki:

– *Seni ağlatan nedir yâ Ebâ Abdurrahman?* O da dedi ki:

– (Abdullah b. Amr'ı kastederek:) İşte şudur. Resûlullah (s.a.s.)'ı şöyle söylerken işittiğini söylüyor:

– Kalbinde hardal tânesi kadar kibirden (bir şey) bulunan kimseyi Allâhu Teâlâ yüzüstü sürükleyerek Cehennem'e atar.

(Ahmed b. Hanbel, II, 215)

132. عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي النَّجْوَى قَالَ يَدْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ كَنَفَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ، وَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقْرُرُهُ ثُمَّ يَقُولُ إِنِّي سَتَرْتُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا فَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ.

Safvan b. Muhriz (r.a.)'den; bir adam İbn-i Ömer'e:

Sen Resûlullah (s.a.s.)'a necvâ (gizli konuşma hakkında) nasıl konuştuğunu işittin? diye sordu. O da dedi ki:

“Sizden biriniz Rabbına o derece yaklaşır ki, O'nun himâyesi altına girer; (Allah ona): Sen şunu şunu yaptın der; o da: Evet, der. Yine: Sen şunu şunu yaptın, der; o da: Evet, der. Onu ikrar ettirdikten sonra (Allah) ona der ki: Ben senin dünyada suçlarını örttüm. Bugün de onları sana bağışlayacağım.”

(Buhâri, Edep, 60, VII, 89)

VI
RİYÂ (İKİ YÜZLÜLÜK, GÖSTERİŞ, SAHTE DAVRANIŞ)
HAKKINDA HADİSLER

133. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Münafığın¹⁶ üç alâmeti vardır: Konuştuğu zaman yalan söyler, sözünde durmaz ve kendisine bir şey emanet edildiğinde emanete hıyânet eder."

(Buhârî, İman, 24, I, 14)

134. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدَّعَهَا؛ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.

Abdullah ibn-i Amr (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

16. İki yüzlü, dış görünüşü müslüman olmakla birlikte gerçekte inanmayan, inkarcı kimse.

“Dört şey var ki, (bunlar) kimde bulunursa hâlis (gerçek, noksansız) münâfıktır. Kimde bunlardan bir tânesi varsa onu terk edinceye kadar, nifaktan (münafıklıktan) bir hasleti (huy, özellik) vardır. (Bunlar:) Konuştuğu zaman yalan söyler, antlaştığı vakit antlaşmayı bozar, söz verdiği zaman sözünde durmaz, düşmanlık ettiği zaman aşırı gider.”

(Müslim, İman, 106, I, 78)

135. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَثَلُ

الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ، تَعِيرُ إِلَى هَذِهِ مَرَّةً وَإِلَى هَذِهِ مَرَّةً.

İbn-i Ömer (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdular:

“Münafık, iki sürü arasında dolaşan (yabancı) bir koyun gibidir, bazen bu sürüye, bazen de öteki sürüye gider.”

(Müslim, Sıfatu Münafikîn, 17, III, 2146)

136. عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَنَا سُّ لِبْنِ عُمَرَ

إِنَّا نَدْخُلُ عَلَى سُلْطَانِنَا فَنَقُولُ خِلَافَ مَا نَتَكَلَّمُ إِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمْ، قَالَ: كُنَّا نَعُدُّهَا نِفَاقًا.

Muhammed bin Zeyd’den:

Bâzı kimseler, Muhammed’in dedesi Abdullah bin Ömer (r.anhüm)’e dediler ki:

– Biz, sultanımızın huzûruna gireriz, yanından çıktığımız vakit, içimizde olanın aksini söyleriz. (Bu nasıl olur?) Abdullah bin Ömer:

– Biz Peygamberimiz’in zamanında bunu nifâk alâmeti sayardık, demiştir.

(Buhârî, Ahkâm, 27, VIII, 115)

137. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هُوْلَاءَ بِوَجْهِهِ وَهُوْلَاءَ بِوَجْهِهِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular:

“İnsanların en fenası, birine ayrı, diğerine de ayrı görünen iki yüzlü insanlardır.”

(Buhârî, Ahkam, 27, VIII, 115)

138. عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ذُو الْوَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ وَجْهَانِ مِنْ نَارٍ.

Sa'd bin Ebî Vakkas (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'ın şöyle dediğini duydum:

“Dünyada iki yüzlü olanlar, kıyâmet gününde, ateşten iki yüzlü olduğu hâlde diriltilecektir.”

(Buhârî, Edep, 52, VII, 87)

139. عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

مَنْ كَانَ لَهُ وَجْهَانِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ.

Ammar b. Yâsir (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Dünyada iki yüzlü olanın, Kıyâmet gününde ateşten iki dili olacaktır.”

(Ebû Dâvud, Edep, 39, V. 191)

140. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَانَ

ذَا لِسَانَيْنِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَيْنِ مِنْ نَارٍ.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

“(Dünyâda) iki dilli olan, yâni birine ayrı, diğere ayrı konuşan kimseye, kıyâmet gününde Allâhu Teâlâ, ateşten iki dil verecektir.”

(Taberânî, Evsat, 8880, IX, 409)

141. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَتَذَاكُرُ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ فَقَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخَوْفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ قَالَ: قُلْنَا بَلَى، فَقَالَ الشِّرْكَ الحَفِيُّ، أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ يُصَلِّي فَيَزِينُ صَلَاتَهُ لِمَا يُرَى مِنْ نَظَرِ رَجُلٍ.

Ebû Saîd (r.a.)'den; biz Mesih Deccal'dan bahsederken Resûlullah (s.a.s.) çıkageldi ve:

– Bana göre Deccal'dan¹⁷ daha korkuncunu size bildireyim mi? buyurdu. Biz de:

– *Evet, bildir yâ Resûlullah*, dedik. Resûlullah (s.a.s.):

– Gizli şirktir. O da, namaz kılan adamın, başkası görüyor diye namazını gösteriş için süslemesi (daha ağır kılması) dır, buyurdu.

(İbn Mâce, Zühd, 21, II, 1406)

17. Çok yalan söyleyen, Kıyâmet yaklaştığında zuhur edecek ve yer yüzünde fitne fesat çıkaracak yaratık.

142. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ يُسْمِعْ

يُسْمِعَ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ يَرَاءَ يَرَاءَ اللَّهُ بِهِ.

Ebu Saïd el-Hudrî (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Ameli ile süm'ayı (başkasına duyurmayı) kastedene, Allâhu Teâlâ süm'a cezâsını, riya (başkasına gösteriş) edene de riya cezâsını verir."

(İbn Mâce, Zühd, 21, II, 1407)

143. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ

اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلَاثًا: يَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا، وَأَنْ تَنَاصَحُوا مَنْ وُلَّاهُ اللَّهُ أَمْرَكُمْ. وَيَسْخَطُ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allâhu Teâlâ, sizin için üç (şey)den râzı olur ve size üç (şey)den dolayı kızar.

Razı olduğu şeyler:

- 1- Ona ibâdet edip şirk (ortak) koşmamanız,
- 2- Toplu olduğunuz hâlde Kur'an'a sarılıp tefrikadan kaçmanız,
- 3- Allâhu Teâlâ'nın başınıza âmir kıldığı kimselerin sözünü dinlemenizdir.

Kızdığı şeyler:

- 1- Dedikodu,
- 2- Lüzumsuz yerlerde malı israf,
- 3- Fazla soru sormaktır.”

(Ahmed b. Hanbel, II, 367)

144. عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِي الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، أَمَا أَنِّي لَسْتُ أَقُولُ يَعْبُدُونَ شَمْسًا وَلَا قَمَرًا وَلَا وَثَنًا وَلَكِنِ أَعْمَالًا لِغَيْرِ اللَّهِ وَشَهْوَةً خَفِيَّةً.

Şeddâd b. Evs (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ümmetim için korktuğum şeylerin en korkuncu Allah’a şirk (ortak) koştur. Dikkat edin, ben, güneşe taparlar, aya taparlar, puta taparlar demiyorum. Ancak Allah’tan başkası için yapılan ameller ve gizli şehveti (kastediyorum).”

(İbn Mâce, Zühd, 21, II, 1406)

145. عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ عَمِدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْ لَا يُحِبَّنِي إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضَنِي إِلَّا مُنَاقِقٌ.

Ali (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Bana ancak mü’min olan kimse muhabbet eder, ve bana ancak münâfık olan kimse buğz (nefret, içten düşmanlık) eder.”

(Nesâî, İman, 20, VIII, 117)

146. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رَجُلًا يُثْنِي عَلَيَّ رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي الْمِدْحَةِ فَقَالَ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ
ظَهَرَ الرَّجُلِ.

Ebû Mûsâ (r.a.)'dan, Resûlullah (s.a.s.):

Bir adamın (diğer) bir adamı övdüğünü ve övmeye de çok ileri gittiğini işitince:

"Siz (adamı) helâk ettiniz veyâhut da adamın belini kırdınız", buyurdu.

(Buhârî, Edeþ, 54. VII, 87)

VII
HASED (KISKANÇLIK, ÇEKEMEMEZLİK)
HAKKINDA HADİSLER

147. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَجْتَمِعُ فِي جَوْفِ عَبْدٍ غِبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَفِيحُ جَهَنَّمَ وَلَا يَجْتَمِعُ فِي جَوْفِ عَبْدٍ الْإِيمَانُ وَالْحَسَدُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda katlandığı toz ile Cehennem alevi, bir kulun içinde birleşmez. İman ile hased de bir kulun içinde yerleşmez."

(İbn Hibban, X, 466)

148. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا ذُبَّانٍ جَائِعَانِ أُرْسِلَا فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنَ الْحَرِصِ عَلَى الْمَالِ وَالْحَسَدِ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ.

Abdullah b. Kâ'b babasından (r.a.) rivâyetine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Bir koyun ağılına giren iki aç kurdun onlara zararı, hased ve mala düşkünlüğün Müslümanın dinine verdiği zardan daha çok değildir."

(Tirmizî, Zühd, 43, IV, 588)

149. عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَّمِ قَبْلَكُمْ الْحَسَدُ وَالْبَغْضَاءُ هِيَ الْحَالِقَةُ لَا أَقُولُ تَخْلِقُ الشَّعْرَ وَلَكِنْ تَخْلِقُ الدِّينَ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَلَا أُبَشِّرُكُمْ بِمَا يُثَبِّتُ ذَاكُمْ لَكُمْ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ.

Zübeyr b. Avvâm (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Size, sizden evvelkilerin hased ve düşmanlık hastalığı si-râyet etti. İşte bu, tıraş edip kazıyandır. Saçları tıraş eder demiyorum fakat dini (meziyetleri) kazıyıp kökünden yok eder.

Beni yaşatma ve öldürme kudretine sahip olan (Allah)'a yemin ederim ki, iman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de mü'min(-i kâmil) olamazsınız. Bunu size sağlayacak şeyi size haber vereyim mi? Aranızda selamı çoğaltın."

(Tirmizî, Kıyame, 56, IV, 664)

150. عَنِ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ. وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ وَالصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Ateş odunu yediği (yaktığı) gibi, hased de iyilikleri yer (yok eder). Su, ateşi söndürdüğü gibi sadaka da kötülükleri söndürür (yok eder). Namaz mü'minin nurudur. Oruç da Cehennem'den koruyan bir siperdir (kalkandır)."

(İbn-i Mâce, Zühd, 22, II, 1408)

151. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَطْلُعُ الْآنَ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَطَلَعَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ تَنْطَفُ لِحِيَّتُهُ مِنْ وُضُوئِهِ قَدْ تَعَلَّقَ نَعْلَيْهِ فِي يَدِهِ الشِّمَالِ، فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِثْلُ ذَلِكَ، فَطَلَعَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مِثْلَ الْمَرَّةِ الْأُولَى، فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الثَّلَاثُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ أَيْضًا، فَطَلَعَ ذَلِكَ الرَّجُلُ عَلَى مِثْلِ حَالِهِ الْأَوَّلِ، فَلَمَّا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبِعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ فَقَالَ: إِنِّي لَا حَيْثُ أَبِي، فَأَقْسَمْتُ أَنْ لَا أَدْخُلَ عَلَيْهِ ثَلَاثًا، فَإِنْ رَأَيْتُ أَنْ تُؤْوِيَنِي إِلَيْكَ حَتَّى تَمْضِيَ فَعَلْتُ. قَالَ نَعَمْ. قَالَ أَنَسُ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ بَاتَ مَعَهُ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثَ فَلَمْ يَرَهُ يَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ إِذَا تَعَارَّ تَقَلَّبَ عَلَى فِرَاشِهِ ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَكَبَّرَ حَتَّى يَقُومَ لِصَلَاةِ الْفَجْرِ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: غَيْرَ أَنِّي لَمْ أَسْمَعُهُ يَقُولُ إِلَّا خَيْرًا، فَلَمَّا مَضَتِ الثَّلَاثُ لَيَالٍ وَكِدْتُ أَنْ أَحْتَقِرَ عَمَلَهُ قُلْتُ: يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنِّي لَمْ يَكُنْ بَيْنِي وَبَيْنَ أَبِي غَضَبٌ وَلَا هُجْرٌ وَلَكِنْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَكَ ثَلَاثَ مَرَارٍ: يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ الْآنَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

فَطَلَعْتَ أَنْتَ الثَّلَاثَ مِرَارٍ. فَأَرَدْتُ أَنْ آوِيَ إِلَيْكَ لِأَنْظُرَ مَا عَمَلَكَ
فَأَقْتَدَيْتَ بِكَ فَلَمْ أَرَكَ تَعْمَلُ كَثِيرَ عَمَلٍ فَمَا الَّذِي بَلَغَ بِكَ مَا قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا هُوَ إِلَّا مَا رَأَيْتَ فَلَمَّا وَلَّيْتُ دَعَانِي
فَقَالَ: مَا هُوَ إِلَّا مَا رَأَيْتَ غَيْرَ أَنِّي لَا أَجِدُ فِي نَفْسِي لِأَحَدٍ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ غِشًّا وَلَا أَحْسَدٌ أَحَدًا عَلَيَّ خَيْرٌ أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ. فَقَالَ عَبْدُ
اللَّهِ: هَذِهِ الَّتِي بَلَغْتَ بِكَ وَهِيَ الَّتِي لَا نُطِيقُ.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; dedi ki:

Resûlullah (s.a.s.) ile beraber oturuyorduk. Buyurdular ki:

“Şimdi size cennetliklerden bir adam çıkagelecektir.” Bir de (baktık ki,) Ensardan, abdest suyu sakalından damlayan ve ayakbalarını sol eline asmış bir adam çıkageldi. Ertesi gün olunca, Resûlullah (s.a.s.) yine evvelki gibi söyledi. Bu adam gene birincide olduğu gibi çıkageldi. Üçüncü gün olunca, Resûlullah Efendimiz gene (evvelki) söylediği gibi buyurdu. Gene aynı adam ilk hâli gibi çıkageldi. Resûlullah (s.a.s.) kalkınca, Abdullâh b. Amr o adamı tâkib etti ve (ona) dedi ki:

– Ben babamla münakaşa ettim, üç gün onun yanına girmeyeceğime yemin ettim. Eğer sen beni bu zaman geçinceye kadar yanında alıkoymayı (uygun) görürsen öyle yap. (Adam):

– Evet, dedi.

Enes dedi ki: Abdullâh sözüne devamla şöyle anlatıyor:

– Onunla berâber bu üç geceyi geçirdi. Fakat gece kalktığını görmedi. Ancak sabah namazına kadar her uyandıkça Allâhu Teâlâ'yı zikretti ve tekbir getirdi. Abdullâh dedi ki:

– Onun hayırdan başka bir şey söylediğini işitmedim. Üç gün geçince sanki onun amelini küçük görür gibi dedim ki:

– Ey Allah'ın kulu, babam ile benim aramda bir ayrılık ve anlaşmazlık yoktur. Fakat Resûlullah (s.a.s.)'ın senin için üç kere, **(Şimdi size cennetliklerden bir adam çıkagelecektir)** dediğini işittim. Üç defasında da sen çıkageldin. Senin yanında kalmayı ve amelinin ne olduğunu görmek istedim. Böylece sana uymak (arzu ediyordum). Fakat büyük bir amel işlediğini görmedim. Seni; Resûlullah Efendimizin söylediği mertebeye yükselten nedir? dedi ki:

– Şu gördüğünden başkası değildir. Ben dönünce, bana seslendi ve dedi ki:

– O senin gördüğün şeyden başkası değildir. Ancak ben müslümanlardan hiçbir kimseye (kalbinde bir hîle ve kin tutmam ve Allâh'ın verdiği herhangi bir hayırdan dolayı hiçbir kimseye asla hased etmem.)

Bunun üzerine Abdullâh:

– İşte seni (o dereceye) ulaştıran budur, dedi.

(Ahmed b. Hanbel, III, 166)

152. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ أَيَّامٍ.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Birbirinize hiddetlenmeyin, düşmanca davranmayın, birbirinize hased etmeyin, kıskanmayın, birbirinize arka çevirmeyin: Ey Allah'ın kulları, kardeş olun. Bir müslümana, üç günden fazla (din) kardeşi ile dargın durması helâl olmaz.”

(Buhârî, Edep, 57, VII, 88)

153. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا مِنْ نَبِيٍّ

بَعَثَهُ اللهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِي إِلَّا كَانَ لَهُ مِنْ أُمَّتِهِ حَوَارِيُونَ وَأَصْحَابٌ
يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَقْتَدُونَ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِنَّهَا تَخْلَفُ مِنْ بَعْدِهِمْ خُلُوفٌ
يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ فَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِيَدِهِ
فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِقَلْبِهِ
فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةٌ خَرْدَلٍ.

Abdullâh (r.a.)'dan, Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Benden önceki ümmetlerde Allah'ın gönderdiği hiçbir peygamber yoktur ki, ümmetinden ona uyan havâriileri, sünnetini kabûl eden ve emirlerine uyan adamları olmasın. Bunlardan sonra yapmadıklarını söyleyen, emredilmedikleri şeyleri işleyen kimseler gelir. Kim ki bunlarla eli ile mücâdele ederse, o mü'mindir, ve kim ki diliyle mücadele ederse mü'mindir, ve kim ki onlarla kalbiyle mücâdele ederse o da mü'mindir. İşte, bunun ötesinde imandan bir hardal tanesi kadar bir şey yoktur.”

(Müslim, İman, 80, I, 70)

154. عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يَتَحَاسَدُوا.

Zamüre b. Sa'lebe (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İnsanlar, hasedlik yapmadıkça hayır üzeredirler.”

(Taberânî, Kebîr, 8157, VIII, 309)

155. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيْ

النَّاسِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: كُلُّ مَخْمُومٍ الْقَلْبِ صَدُوقِ اللِّسَانِ، قَالُوا صَدُوقُ
اللِّسَانِ نَعْرِفُهُ فَمَا مَخْمُومُ الْقَلْبِ؟ قَالَ: هُوَ التَّقِيُّ النَّقِيُّ لَا إِثْمَ فِيهِ،
وَلَا بَغْيَ، وَلَا غِلَّ، وَلَا حَسَدَ.

Abdullah bin Amr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a:

– *Yâ Resûlullah, insanların en üstünü kimdir?* diye soruldu.
(Resûlullah (s.a.s.):

“Her temiz kalpli ve doğru sözlü olanlardır.” buyurdu.

Ashab (صَدُوقِ اللِّسَانِ) ı biliyoruz (مَخْمُومُ الْقَلْبِ) nedir? diye sordular.
Resûlullah: “O, tertemiz ve onda günah, serkeşlik (baş kaldırmak), aldatma ve çekememezlik olmayan (kalb)dir.”
cevabını verdi.

(İbn Mâce, Zühd, 24, II, 1320)

156. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِيَّاكُمْ
وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا
تَحَاسَدُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا كَمَا
أَمَرَكُمْ. الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ. التَّقْوَى
هَهُنَا، التَّقْوَى هَهُنَا، التَّقْوَى هَهُنَا وَأَشَارَ إِلَى صَدْرِهِ. بِحَسَبِ أَمْرِي
مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ
وَعَرَضُهُ وَمَالُهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Sû-i zandan (yersiz töhmetten, kötü zandan) sakınınız,
zira sû-i zan, sözlerin en yalanıdır, (aranızda) câsuluk yap-

mayın, gizli hâller ve kusurları araştırmayın, düşmanlık etmeyin, birbirinize hased etmeyin, birbirinize hiddetlenmeyin, birbirinize düşmanlık etmeyin. Ey Allah'ın kulları, Allah'ın size emrettiği gibi kardeş olun. Müslüman, müslümanın kardeşidir; ona zulmetmez, ona yardımı kesmez, onu hor görmez. -Göğsüne işâret ederek:- Takvâ işte buradadır, takvâ işte buradadır, takvâ işte buradadır. Müslüman kardeşini hor görmek, şer (kötülük) bakımından kişiye yeter. Her Müslümanın, diğerine kanı, ırzı ve malı haramdır.”

(Buharî, Edep, 57, 58, VII, 88, 89; Müslim, Birr, 32, III, 1986)

157. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

يَا بُنَيَّ إِنْ قَدَرْتَ عَلَى أَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِيَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ غِشٌّ لِأَحَدٍ فافْعَلْ.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“(Enes’e hitaben:) Evlâdım, gücün yettiği kadar kalbinde kimseye karşı kötü bir şey olmaksızın sabahlamaya, akşamlamaya çalış.”

(Tirmizî, İlim, 16, V, 46)

158. عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا حَسَدَ إِلَّا فِي

اِثْنَتَيْنِ رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ.
وَرَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ.

Sâlim, babasından rivâyet etti. Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ancak iki kişiye hased¹⁸ (gıpta) edilebilir: Biri, Allâhu Teâlâ kendisine Kur’an (öğrenmesini) nasib etmiş, o da gece

18. Burada hasedden maksat, bu nîmetlere ermiş olan kimselerden nîmetin yok olmasını talep değil ancak bu güzel nîmetlere kendisinin de ulaşmasını temenni-

ve gündüz bununla meşgul olur. Diğeri, Allâhu Teâlâ kendisine mal vermiş, o da bunu gece ve gündüz (Allah yolunda) sarfeder.”

(İbn Mâce, 22, II, 1408)

159. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَطَهُ عَلَى هَلَكَاتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيَعْلَمُهَا.

Abdullah İbn-i Mes'ûd (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ancak iki kişiye hased edilebilir: Biri, Allâhu Teâlâ kendisine mal vermiş ve onu, bu malı hak yoluna sarfa sevkemiş, diğeri Allâhu Teâlâ kendisine ilim vermiş, o da bununla amel ediyor ve (başkalarına da) öğretiyor.”

(İbn Mâce, Zühd, 22, II, 1407)

VIII

KANAAT HAKKINDA HADİSLER

160. عَنْ مِقْدَادِ بْنِ مَعْدِي كَرْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَا مَلَأَ أَدَمِيَّ وَعَاءٌ شَرًّا مِنْ بَطْنٍ بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أَكَلَاتُ يُقْمَنَ صُلْبَهُ
فَإِنْ كَانَ لَا مَحَالَةَ فَثَلْثَ لَطَعَامِهِ وَثَلْثَ لَشْرَابِهِ وَثَلْثَ لِنَفْسِهِ.

Mikdâd b. Ma'dî Kerb (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), şöyle buyurdu:

“Âdem oğlu, karnından daha zararlı bir kap doldurmamıştır. Belini doğrultacak kadar birkaç lokma kişiye yeter. Mutlakâ (çok) yemek gerekiyorsa, (karnını üçe bölme-
li) üçte birini yemeğe, üçte birini suya, diğer üçte birini de nefesi için ayırsın (boş tutsun).”

(Tirmizî, Zühd, 47, IV, 590)

161. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ

يَأْخُذُ عَنِّي هَوْلَاءِ الْكَلِمَاتِ فَيَعْمَلُ بِهِنَّ أَوْ يَعْلَمُ مَنْ يَعْمَلُ بِهِنَّ؟ قُلْتُ
أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَخَذَ بِيَدِي وَعَدَّ خَمْسًا وَقَالَ: اتَّقِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ
أَعْبَدَ النَّاسِ، وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَعْنَى النَّاسِ، وَأَحْسِنُ إِلَى
جَارِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا وَأَحَبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا، وَلَا
تُكْثِرِ الضَّحِكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

– Şu kelimeleri, onlar ile amel etmek veya onlar ile amel edecek olana öğretmek için benden kim almak (öğrenmek) ister? Bunun üzerine;

– *Ben, Yâ Resûlullah*, dedim. Resûlullah elimden tutarak beş şeyi saydı ve buyurdu ki:

– Haramdan sakın! İnsanların en çok ibâdet edeni olursun. Allâhu Teâlâ'nın sana ayırdığına râzı ol! İnsanların en zengini olursun. Komşuna iyilik et! (Gerçek) mü'min olursun. Kendin için sevdiğini, insanlar için de sev! (Hakiki) Müslüman olursun. Çok gülme! Çünkü fazla gülmek, kalbi öldürür.

(Tirmizî, Zühd, 2, IV, 551)

162. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَنْظَرُوا إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَلَّا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

“(Dünyalıkta) sizden aşağı olana bakınız! (Yoksa) sizden yüksek olana bakmayınız! Zirâ size lâyük olan, sizin üzerinizdeki Allâh'ın nimetini hor görmemenizdir.”

(Tirmizî, Kıyâmet, 58, IV, 666)

163. عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ لِابْنِ آدَمَ حَقٌّ فِي سِوَى هَذِهِ الْخِصَالِ، بَيْتٌ يَسْكُنُهُ وَتَوْبٌ يُوَارِي عَوْرَتَهُ وَجِلْفٌ الْخُبْزِ وَالْمَاءِ.

Osman (r.a.)'dan, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Âdem oğlunun şu nimetlerden başkasında (şikâyete) hakkı yoktur. (onlar da) Oturacağı ev, avret yerlerini örten giyecek elbise, kuru ekmek ufağı ve (içeceği) sudur.”

(Tirmizî, Zühd, 30, IV, 572)

164. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَثَلُ ابْنِ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعَةٌ وَتَسْعُونَ مَنِيَّةً إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ.

Abdullâh b. Şahhîr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

“Şu insan oğlunun hâli (yok mu) etrâfını doksandokuz musibet (çevirmiştir). Bunlardan kurtulursa (devâsı olmayan) ihtiyarlık (musibetine) düşer.”

(Tirmizî, Kıyâmet, 22, IV, 636)

165. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحْسِنٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ أَمِنًا فِي سَرْبِهِ مُعَافَى فِي جَسَدِهِ عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمَهُ فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا.

Ubeydullah b. Muhsin, babası (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Sizden biriniz, günlük yiyeceğini bulur ve vücudu sıhhatta olduğu hâlde (tehlikelerden) emin olursa, (bütün) dünya kendisine verilmiş gibidir.”

(Tirmizî, Zühd, 34, IV, 574)

IX
KEZMÜ'L-GAYZ (ÖFKEYİ YENME)
HAKKINDA HADİSLER

166. عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ جُرْعَةٍ
أَعْظَمُ أَجْرًا عِنْدَ اللَّهِ مِنْ جُرْعَةٍ غِيْظٍ كَظَمَهَا عَبْدٌ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ.

İbn-i Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"Bir kulun yalnız Allâh'ın rızâsını gözeterek öfkesini yemesinden Allah katında ecri daha büyük bir amel yoktur."

(İbn Mâce, Zühd, 18, II, 1401)

167. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ
الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنْ غِنَى النَّفْسِ.

Ebü Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), şöyle buyurmuştur:

"Zenginlik, mal çokluğu ile değildir. Asıl zenginlik, gönül zenginliğidir."

(Tirmizî, Zühd, 40, IV, 586)

168. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ

إِحْرَاصٌ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَلَا تَعْجِزُ، فَإِنْ غَلَبَكَ أَمْرٌ، قُلْ قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ وَإِيَّاكَ وَاللَّوْ. فَإِنَّ اللُّوَ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allah katında hepsinde hayır olmakla berâber, kuvvetli mü'min zayıf mü'minden daha hayırlı ve sevimlidir. Sana menfaat sağlayacak şeye sarıl, Allâh'tan yardım dile, âcizlik gösterme, bir felâkete uğradığında, "Keşke ben, şunu şunu yapsaydım" deme, ancak: "Allah böyle takdir etti; O, dilediği gibi yapar" de (ve kendini teselli et, gevşekliğe düşme) zirâ, "keşke şöyle böyle yapsaydım," demen şeytan işine yol açar."

(İbn Mâce, Zühd, 14, II, 1395)

169. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا تَعُدُّونَ الرَّقُوبَ فِيكُمْ؟ قُلْنَا الَّذِي لَا يُؤَلِّدُ لَهُ، قَالَ: لَيْسَ ذَاكَ بِالرَّقُوبِ وَلَكِنَّهُ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ يُقَدِّمْ مِنْ وَلَدِهِ شَيْئًا، قَالَ فَمَا تَعُدُّونَ الصَّرْعَةَ فِيكُمْ؟ قُلْنَا الَّذِي لَا يَصْرَعُهُ الرَّجَالُ، قَالَ لَيْسَ بِذَلِكَ وَلَكِنَّهُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

Abdullâh (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

- Sizce (rekub) nedir?
- Çocuğu olmayandır, dedik. Resûlullah (s.a.s.):
- (Rekub) o değil. (Rekub), hayatında çocuklarından hiçbiri ölmeyendir" buyurdu. (Yine Resûlullah (s.a.s.):)
- Sizce pehlivanlık nedir? buyurdu.
- Adamların güreşte yenemedikleri kimsedir, dedik. Resûlullah (s.a.s.):

– Pehlivanlık o değil, (pehlivan) hiddet ânında kendine hâkim olandır, buyurdu.

(Müslim, Birr, 106, III, 2014)

170. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَعْدُونَ الصُّرْعَةَ فِيكُمْ؟ قَالُوا: الَّذِي لَا يَصْرَعُهُ الرَّجَالُ. قَالَ: لَا، وَلَكِنَّهُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

Abdullâh (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz:

– (Sizce) **pehlivanlık nedir?** diye sordu. Onlar da:

– Adamların yenemediği kimsedir, dediler. Resûlullah (s.a.s.):

– **Hayır, gerçek pehlivan, kızgınlık anında nefsine hâkim olandır, buyurdu.**

(Ebu Davud, Edep, 3, V, 139)

171. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ أَحَدُهُمَا غَضَبًا شَدِيدًا حَتَّى خِيَلَ إِلَيَّ أَنَّ أَنْفَهُ يَتَمَزَّعُ مِنْ شِدَّةِ غَضَبِهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لَا أَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ مِنَ الْغَضَبِ. فَقَالَ مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ، يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، قَالَ: فَجَعَلَ مُعَاذٌ يَأْمُرُهُ فَأَبَى وَمَحَكَ وَجَعَلَ يَزِدَادُ غَضَبًا.

Abdurrahmân b. Ebî Leylâ, Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyetine göre:

– Resûlullah (s.a.s.)'ın huzûrunda iki kişi birbirlerine hakaret

ettiler. Biri çok hiddetlendi, hattâ hiddetinden burnu parçalanacak gibi geldi bana. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurdu:

– Gerçekten ben bir kelime bilirim ki, onu söylese muhakkak hiddet ve öfkesi giderdi. Muâz sordu:

– Nedir o yâ Resûlullah? Muâz, (devam ile) Resûlullah'ın “Ey Allahım! Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım” (duâsıdır), dediğini söyledi. (Bu duâyı okuması için) Muâz, o şahsa emretmeye başladı ise de (o adam) imtinâ etti ve kaçındı, hiddeti daha fazla çoğalmaya başladı.

(Ebu Davud, Edep, 4, V, 139)

172. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَلَغَهُ عَنِ الرَّجُلِ الشَّيْءَ لَمْ يَقُلْ مَا بَالَ فُلَانٍ يَقُولُ كَذَا وَلَكِنْ يَقُولُ مَا بَالَ أَقْوَامٍ يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.), bir kimsenin (uygunsuz) söz söylediğini duyduğunda:

“Filâncaya ne oluyor da şöyle diyor” demez, ancak:

“Şu insanlara ne oluyor ki, şöyle şöyle diyorlar” derdi.

(Ebû Dâvud, 5/143, No: 4788, Edeb, 6)

173. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَرَخَّصَ فِيهِ فَتَنَزَّهُ عَنْهُ قَوْمٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ مَا بَالَ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنِ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ فَوَا اللَّهُ إِنِّي لَأَعْلَمُهُمْ بِاللَّهِ وَأَشَدَّهُمْ لَهُ خَشِيَّةً.

Âişe (r.anhâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.), bir şey yapmıştı ve yapılmasına da müsaade etmişti. Buna rağmen bazı kimseler bundan çekindiler. Bu hâl, Resûlullah'a ulaşınca (ayağa kalkarak) hutbe irâd edip, Allâh'a hamd ettikten sonra şöyle buyurdular:

"Şu insanlara, ne oluyor ki, benim yaptığım bir şeyi yapmaktan çekinirler. Allâh'a yemin ederim ki, gerçekten ben, onlardan daha iyi Allâh'ı bilir ve onlardan daha çok O'ndan korkarım."

(Buhârî, Edep, 72, VII, 68)

174. عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَادٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ أَحَدُهُمَا تَحْمَرُّ عَيْنَاهُ وَتَنْتَفِخُ أَوْ دَاجَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنِّي لَأَعْرِفُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا هَذَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَقَالَ الرَّجُلُ هَلْ تَرَى بِي مِنْ جُنُونٍ.

Süleymân b. Surad (r.a.)'dan:

Resûlullah (s.a.s.)'ın huzurunda iki kişi birbirlerine hakaret ettiler. Birisinin (hiddetten) gözleri kıpkırmızı oluyor ve şah damarları şişiyordu. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

"Gerçekten ben bir kelime bilirim ki, onu söylese muhakkak hiddet ve öfkesi giderdi. O da (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım." sözüdür." O kimse (bunu Resûlullah (s.a.s.)'dan işiten ve okuması için kendisine tavsiyede bulunan şahsa:) **Bende delilik mi gördün? dedi.**

(Müslim, Birr, 109, III, 2015)

175. عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ دَعَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى رُؤْسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُخَيَّرَهُ اللَّهُ مِنَ الْحُورِ مَا شَاءَ.

Sehl b. Muâz, babası (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Yapmaya gücü yettiği hâlde öfkesini yenen kimseyi, Allâhu Teâlâ kıyâmet günü mahlûkatın başında çağırır ve hûrilerden dilediğini seçmekte muhayyer kılar.”

(Ebû Dâvud, Edep, 3, V, 137)

176. عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ وَأَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَإِرْشَادُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّلَالِ لَكَ صَدَقَةٌ وَبَصْرُكَ لِلرَّجُلِ الرَّدِيءِ الْبَصِيرِ لَكَ صَدَقَةٌ وَإِمَاطَتُكَ الْحَجَرَ وَالشَّوْكَةَ وَالْعُظْمَ عَنِ الطَّرِيقِ لَكَ صَدَقَةٌ وَأَفْرَاغُكَ مِنْ دَلْوِكَ فِي دَلْوِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ.

Ebû Zer (r.a.)'den, Resûlullah (s.a.s.) buyurdu:

“Kardeşinin yüzüne gülümsemen senin için sadakadır, iyilikler ile emretmen ve kötülüklerden nehyetmen sadakadır, bir kimseye yolunu kaybettiği yerde yol göstermen sadakadır, a'mâya kılavuzluk yapman senin için sadakadır, yoldan taşı, dikenini ve kemiğini gidermen senin için sadakadır, kendi kovandan kardeşinin kovasına boşaltman sadakadır.”

(Tirmizî, Birr, 39, IV, 341)

X

TEVEKKÜL HAKKINDA HADİSLER

177. عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

لَا يَمُوتَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ.

Câbir (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'i şöyle söylerken işittiğini söyledi:

"Sizden biriniz mutlaka Allah'a hüsn-i zan¹⁹ ederek ölsün."

(İbn Mace, Zühd, 14, II, 1395)

178. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْقِلْهَا

وَأَتَوَكَّلْ أَوْ أَطْلِقْهَا وَأَتَوَكَّلْ قَالَ: اعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ.

Enes (r.a.)'den; bir adam Resûlullah (s.a.s.)'a:

– *Yâ Resûlullah, onu (deveyi) bağlayıp da mı (Allah'a) tevekkül²⁰ edeyim, yoksa salıp da mı tevekkül edeyim?* diye sordu. Resûlullah (s.a.s.):

19. Allâh'a hüsn-i zan etmek, şirkten başka dilediği bütün günahları affedeceğine yakînen inanmak ve rahmetinden ümit kesmemektir.

20. Tevekkülün mânâsı: Allah'a i'timâd etmek, O'na güvenmek ve Allâh'ın her şeye kâdir olduğuna ve kanunları çerçevesi dâhilinde, kulun bütün işlerini göreceğine kefil olduğuna inanarak can ve gönülden O'na bağlanmaktır.

Meselâ, sıcak ve soğuktan korunmak için elbise giymek, açlık ve susuzluktan kurtulmak için yemek yemek, su içmek, çocuk kazanmak için evlenmek, tarladan mahsul almak için tohum ekmek, meyve alabilmek için ağaç dikmek, bir kânûn-ı

– Onu (deveni) bağla da öyle tevekkül et, buyurdu.

(Tirmizî, Kıyamet, 60, IV, 668)

179. عَنْ أَبِي تَمِيمٍ الْجَيْشَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَوْ أَنَّكُمْ تَوَكَّلْتُمْ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرْوِحُ بَطَانًا.

Ebû Temim el-Ceyşânî, Ömer (r.a.)'den, Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işitmişti:

“Sizler, Allâh’a gereği gibi tevekkül etseydiniz, (sabahleyin) aç olarak gidip (akşamleyin) tok olarak dönen kuşu rızıklandırdığı gibi, elbette sizi de rızıklandırır.”

(İbn Mâce, Zühd, 14, II, 1394)

ilâhîdir. Bunlardan birini elde edebilmek için esbâbına sarılmak, gereğini yapmak şarttır. Çünkü kânûn-ı ilâhî böyledir. Ekmeden biçmek, yemeden doymak, evlenmeden çocuk sahibi olmak, Allah’ın kanunlarına aykırıdır. Evet, Allâh her şeye kâdirdir, dilediğini yapar. Ekmeden biçmeden de buğdayı halkeder, fakat her şeyi bir kânuna raptetmiştir. Varlık âlemindeki her şey bu kânun gereğince yürür. Kânun hilâfı olan şeyler, hârikulâde olan şeylerdir. Bu hadis-i şerîfte Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz bütün bunlara işâret ederek:

Sizler, Allâh’a gereği gibi tevekkül etseydiniz; kuşlar gibi siz de rızıklandırılırdınız, buyuruyor. Bu da açıkça gösteriyor ki, tevekkül etmek için çalışmak şarttır. Zira kuşlar, rızıklanmaları için yuvalarında yatıp durmuyorlar, sabahleyin erkenden karınlarını doyurmak için yuvalarını terk edip dere tepe dolaşarak Allah’ın, kendileri için halkettiği rızıkı arayıp buluyorlar. Bizler de Allah’a tevekkül ederek, çalışmamızın semeresini mutlakâ bize ihsân edeceğine inanarak, kuşların dolaşıp rızıklarını aradıkları gibi çalışıp rızığımızı arayacak olursak, Cenâb-ı Hak bizi de onlar gibi rızıklandıracaktır. Şu hâlde tevekkül, Allah’ın emirlerine can ve gönülden bağlanmak ve ondan ayrılmamaktır. Allahu Teâlâ çalışmayı emreder. Tevekkül eden, çalışmayı aslâ terk edemez. Çünkü tembelliği isteyen nefistir. Eğer çalışmayı terkedip tembellik etse, Allah’ın emrinden uzaklaşır nefsin havasına uymuş olur ki, hakikî tevekkülden tamamen uzaklaşmış olur.

Öyle ise tevekkül, yukarıda açıklandığı gibi, Allah’ın emri olduğu için bütün sebeplere gücünün yettiği kadar sarılmak ve bu çalışmasının neticesinden tees-

XI
HIRS HAKKINDA HADİSLER

180. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَعَذَرَ اللَّهُ إِلَىٰ أَمْرِيءٍ آخَرَ أَجَلَهُ حَتَّىٰ بَلَغَهُ سِتِّينَ سَنَةً.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allâhu Teâlâ, ecelini te'hir edip altmış yaşına ulaştırdığı bir kimsenin: (Müsâade etsen şöyle böyle yapardım, gibi) mazetlerini dinlemez.”

(Buhârî, Rikak, 5, VII, 171)

181. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا مَرْبَعًا وَخَطَّ خَطًّا فِي الْوَسْطِ خَارِجًا مِنْهُ وَخَطَّ خُطًّا صِغَارًا إِلَىٰ هَذَا الَّذِي فِي الْوَسْطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الْوَسْطِ وَقَالَ هَذَا الْإِنْسَانُ وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطٌ بِهِ أَوْ قَدْ أَحَاطَ بِهِ وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمَلُهُ وَهَذِهِ الْخُطُّ الصِّغَارُ الْأَعْرَاضُ، فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا.

Abdullâh (r.a.) dedi ki:

Peygamber (s.a.s.), yere bir dörtgen çizdi. Dörtgenin ortasına, onu bir kenarından keserek dışarı çıkan bir çizgi çekti.

Ortadaki bu çizginin iki yanından ona doğru birtakım küçük çizgiler daha çizdi. Sonra çizgileri göstererek şöyle buyurdu:

“Şu insan, şu da onu kuşatan (veya “kuşatmış olan”) eceldir. Dörtgeni keserek dışarı çıkan, insanın arzularıdır. Ortadaki çizgiye yönelik küçük çizgiler, dert ve ıstıraplardır. İnsan, bu dertlerin birinden kurtulsa, öteki gelip çarpar. Şundan kurtulsa, beriki gelip yakalar.”

(Buhârî, Rikak, 4, VII, 171; Tirmizî, Kıyamet, 22, IV, 635)

182. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَصَابَتْهُ

فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدِّ فَاقَتَهُ وَمَنْ أَنْزَلَهَا بِاللَّهِ أَوْشَكَ اللَّهُ لَهُ
بِالْغِنَى إِمَّا بِمَوْتٍ عَاجِلٍ أَوْ غِنَى عَاجِلٍ.

Abdullah (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim, yoksul düşer de (Allah’ı unutarak) insanlara başvurur ve onlardan yardım istemeye kalkışırsa, yoksulluktan kurtulamaz.

Allah’a ilticâ edip (sığınıp) O’ndan yardım dileyene, Allâhu Teâlâ sür’atle bir genişlik verir. (Bu da:) Ya acele bir ölümle veya acele bir zenginlikle olur.”

(Ebû Dâvud, Zekât, 28, II, 296)

183. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا

يَزَالُ قَلْبُ الْكَبِيرِ شَابًّا فِي اثْنَتَيْنِ فِي حُبِّ الدُّنْيَا وَطُولِ الْأَمَلِ.

Ebu Hüreyre (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Yaşlı olanların gönlü (kalbi) iki şeyde daima gençtir. (Onlar da:) Dünya sevgisi, uzun emeldir.”

(Buhârî, Rikak, 5, VII, 171)

184. عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ؟ قَالَ: مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ. قَالَ: فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ؟ قَالَ: مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ.

Ebu Bekre (r.a.)'den; bir adam:

– *Yâ Resûlullah, insanların en hayırlısı kimdir?* diye sordu. Resûlullah (s.a.s.), buyurdu ki:

- **Ömrü uzun ve ameli güzel olandır** (Bu sefer de):
- *İnsanların en kötüsü kimdir?* dedi. Resûlullah (s.a.s.);
- **Ömrü uzun ve ameli kötü olandır**, buyurdu.

(Tirmizî, Zühd, 22, IV, 566)

185. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَهْرُمُ ابْنُ أَدَمَ وَيَشْبُ فِيهِ اثْنَتَانِ: الْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمْرِ.

Enes (r.a.), anlatıyor; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Âdemoğlu ihtiyarladıkça onda iki şey gençleşir: Mala karşı hırs ve hayata karşı hırs.”

(Tirmizî, Zühd, 28, IV, 570; İbni Mâce, Zühd, 27, II, 1415)

186. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطُوطًا فَقَالَ: « هَذَا الْإِنْسَانُ وَهَذَا أَجَلُهُ. فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذَا جَاءَ الْخَطُّ الْأَقْرَبُ. »

Enes (r.a.) şöyle dedi; Peygamber (s.a.s.), yere birtakım çizgiler çizdi. Sonra da çizgileri göstererek şöyle buyurdu:

"Bunlar insanın istek ve arzuları, şu da onun ecelidir. İnsan hayâl içinde yaşayıp giderken bir de bakar ki, en yakın ölüm çizgisi karşısına gelivermiş."

(Buhârî, Rikak, 4, VII, 171)

187. عَنْ أُسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا

سَمِعْتُمْ بِالطَّعُونِ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ، وَأَنْتُمْ بِهَا
فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا.

Üsâme (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.), şöyle buyurdu:

"Bir yerde veba olduğunu duyduğunuz vakit, o yere gitmeyin. Bu hastalık bir yerde çıkar, siz de orada bulunursanız, ondan kaçmak için o yerden ayrılmayınız."

(Buhârî, Tıbb, 30, VII, 20, 21; Enbiyâ, 50, Hiyel, 13; Müslim, Selâm 92, II, 1737)

188. عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ
نَذَلَّ، أَوْ نَضِلَّ، أَوْ نُظَلَّمَ، أَوْ نَجْهَلَ، أَوْ يُجْهَلَ عَلَيْنَا.

Ümmü Seleme (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.), evinden çıkınca şöyle buyurdu:

"Allah'ın adıyla Allah'a tevekkül ettim. Allahım! Zillete düşmekten, dalâlete (sapıklığa) düşmekten, zulme uğramaktan, cahillikten, hakkımızda cehâlete düşülmüş olmasından sana sığınırız."

(Tirmizî, Daavât, 35, V, 490, 3423; Ebû Dâvud, Edeb, 112, V, 328, 5094)

XII
ANA-BABA HAKLARI HAKKINDA
HADİSLER

189. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

رِضَا الرَّبِّ فِي رِضَا الْوَالِدِ وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ.

Abdullâh b. Amr (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın rızası, (anne) ve babanın rızasındadır. Allah'ın gazabı da (anne ve) babanın gazabındandır."

(Tirmizî, Birr, 3, IV, 311)

190. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا. قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: بِرُّ الْوَالِدَيْنِ. قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

Abdullâh b. Mes'ud (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'a:

– Allah katında en iyi amel nedir? diye sordum. Resûlullah (s.a.s.):

– Vaktinde kılınan namaz, buyurdu.

– Sonra hangisi? dedim. Resûlullah (s.a.s.):

– Anneye, babaya iyilik ve itâat etmektir, buyurdu.

– Sonra hangisi? dedim. Resûlullah (s.a.s.):

– Allah yolunda savaştır, buyurdu.

(Buhârî, Edep, 1, VII, 69)

191. عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا حَقُّ
الْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدِهِمَا؟ قَالَ: هُمَا جَنَّتِكَ وَنَارُكَ.

Ebû Ümâme (r.a.)'den; bir adam, Resûlullah (s.a.s.)'a:

– Anne babanın, çocukları üzerindeki hakkı nedir? diye sordu. Resûlullah (s.a.s.):

– Onlar (senin) ya Cennetin, ya da Cehennemindir, buyurdu.

(İbn Mâce, Edep, I, II, 1208)

192. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ، فَقَالَ: إِنِّي أَشْتَهِي الْجِهَادَ وَلَا أَقْدِرُ عَلَيْهِ. قَالَ هَلْ بَقِيَ مِنْ
وَالِدَيْكَ أَحَدٌ؟ قَالَ: أُمِّي. قَالَ: قَابِلِ اللَّهَ فِي بَرِّهَا، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ
فَأَنْتَ حَاجٌّ وَمُعْتَمِرٌ وَمُجَاهِدٌ.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a bir adam geldi ve:

– Ben savaşmak istiyorum, fakat buna da gücüm yetmiyor” dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– Anne ve babandan kimse kaldı mı? buyurdu. Adam:

– Annem var, dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– Ona hizmet etmekle Allah'ın huzuruna çık. Bunu yaparsan hem Hac, hem Umre yapmış, hem de mücâhid olmuş olursun, buyurdu.

(Ebû Ya'lâ, Müsned, V, 175 No: 2760; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, III, No: 2936, 434-435)

193. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ هَاجَرَ إِلَى

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: هَلْ لَكَ أَحَدٌ بِالْيَمَنِ؟ قَالَ:
أَبَوَايَ. قَالَ: أَذِنَا لَكَ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَارْجِعْ إِلَيْهِمَا، فَاسْتَأْذِنْهُمَا، فَإِنْ
أَذِنَا لَكَ فَجَاهِدْ، وَإِلَّا فَبِرَّهُمَا.

Ebû Saïd (r.a.)'den:

Yemen ahâlisinden bir adam, yurdunu bırakarak Resûlullah (s.a.s.)'a geldi. Resûlullah (s.a.s.):

- Yemen'de kimsen var mı? diye sordu. Adam:
- *Annem, babam var* dedi. Resûlullah (s.a.s.):
- Sana müsâade ettiler mi? buyurdu. Adam:
- *Hayır!* dedi. Resûlullah (s.a.s.):
- Öyle ise onlara dön de onlardan müsâade iste, müsâade ederlerse savaş, etmezlerse onlara hizmet et! buyurdu.

(Ebû Dâvud, Cihad, 32, III, 39)

194. عَنْ أَبِي طَلْحَةَ بْنِ مُعَاوِيَةَ السُّلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي أُرِيدُ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟
قَالَ: أُمُّكَ حَيَّةٌ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الزَّمْ
رَجُلَهَا فَتَمَّ الْجَنَّةُ.

Talha b. Muâviye Es-Sülemî (r.a.)'den:

Resûlullah (s.a.s.)'a geldim ve:

- *Yâ Resûlullah! Ben Allah yolunda savaşmak istiyorum,* dedim. Resûlullah (s.a.s.):
- *Annen sağ mıdır?* buyurdu.
- *Evet,* dedim. Resûlullah (s.a.s.):

– Ayağına sarıl, Cennet oradadır, buyurdu.

(*Taberânî, Kebîr, VIII, 311, Hadis No:8162*)

195. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: جِئْتُ أَبَايُكَ عَلَى الْهَجْرَةِ وَتَرَكْتُ أَبَايَ بَيْكِيَانٍ فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهِمَا فَأُضْحِكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتَهُمَا.

Abdullâh b. Amr (r. anhümâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.)'a bir adam geldi ve şöyle sordu:

– Yâ Resûlullah! *Yurdumu terk ederek sizin emrinize girmeye geldim. Annemi ve babamı da ağlayarak bıraktım.* Resûlullah (s.a.s.):

– Öyle ise, onlara dön de, ağlattığın gibi onları güldür, buyurdu.

(*Ebû Dâvud, Cihad, 32, III, 39*)

196. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَهُ فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ: أَحَى وَالِدَاكَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ فِيهِمَا فَجَاهِدْ.

Abdullah b. Amr İbni'l-Âs (r. anhümâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.)'a bir adam geldi ve Allah yolunda cihâd için izin istedi. Resûlullah (s.a.s.) da: **“Annen, baban sağ mı?”** buyurdu. Adam: **“Evet”** dedi. Resûlullah (s.a.s.): **“Onlara hizmet et, ikramda bulun!”**²¹ buyurdu.

(*Buhârî, Cihad, 138, IV, 18*)

21. Hadîs-i şerîften anlaşıldığı gibi, anne babaya hizmet etmek, onlara ikram ve ih-sanda bulunmak, Allah yolunda mücâhede etmek kadar fazîletlidir. Anne babanın rızasını kazanan, Allah yolunda savaştan kimse kadar sevab kazanır.

197. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَقْبَلَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَبَايُكَ عَلَى الْهَجْرَةِ وَالْجِهَادِ أَبْتَغِي الْأَجْرَ مِنَ اللَّهِ. قَالَ: فَهَلْ مِنْ وَالِدَيْكَ أَحَدٌ حَيٌّ؟ قَالَ: نَعَمْ. بَلْ كِلَاهُمَا قَالَ: فَتَبْتَغِي الْأَجْرَ مِنَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَارْجِعْ إِلَى وَالِدَيْكَ، فَأَحْسِنْ صُحْبَتَهُمَا.

Abdullâh b. Amr İbni'l-Âs (r. anhumâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.)'a bir adam çıkageldi ve dedi ki:

– *Yâ Resûlallah, mükâfatını Allah'tan dilemek üzere hicret ve cihâd için emrinize girmek istiyorum.* Resûlullah (s.a.s.):

– **Anan babandan sağ olan var mı?** buyurdu. Adam:

– *Evet, hatta ikisi de sağdır,* dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Sen Allah'tan ecir mi istiyorsun?** buyurdu. Adam:

– *Evet,* dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Öyle ise, anne ve babana (ebeveynine) dön de onların gönüllerini al, (kendilerine güzel hizmet et!)** buyurdu.

(Müslim, Birr, 6, III, 19)

198. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: عَفْوًا عَنْ نِسَاءِ النَّاسِ تَعَفُّ نِسَاؤُكُمْ. وَبِرُّوَا أَبَاءِكُمْ تَبَرُّكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ، وَمَنْ آتَاهُ أَخُوهُ مُتَنَصِّلًا فَلْيَقْبَلْ ذَلِكَ مُحِقًّا كَانَ أَوْ بَطْلًا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ لَمْ يَرِدْ عَلَى الْحَوْضِ.

Ebü Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Başkalarının kadınlarına karşı nâmuslu ve iffetli olun ki,

sizin kadınlarınız da nâmuslu ve iffetli olsunlar. Anne ve babanıza iyilik edin ve ihsanda bulunun ki, çocuklarınız da size karşı itaatlı ve hürmetkâr olsunlar. Bir kimseye, kardeşi, haklı olsun haksız olsun, özür dileyerek gelirse, onu kabûl etsin; şâyet kabûl etmezse, (âhirette) Havz-ı Kevser'e yanaşamaz."

(Hakîm, IV, 154)

199. عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

بِرُّوا آبَاءَكُمْ تَبْرِكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ، وَعَفُوا تَعَفَّ نِسَاؤُكُمْ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Anne, babanıza iyilik edin ve ihsanda bulunun ki, çocuklarınız da size itaat etsin ve saygı göstereyin. İffetli ve namuslu olun ki, kadınlarınız da iffetli ve namuslu olsunlar."

(Taberânî, 1006, II, 8)

200. عَنْ كَلْبِ بْنِ مَنفَعَةَ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبْرُ؟ قَالَ أُمَّكَ وَ أَبَاكَ وَ أُخْتَكَ وَ أَخَاكَ
وَمَوْلَاكَ الَّذِي يَلِي ذَاكَ حَقًّا وَاجِبًا وَرَحِمًا مَوْصُولًا.

Küleyb b. Menfaa, dedesinden rivâyetine göre; O, Resûlullah (s.a.s.) Efendimize geldi de:

– *Yâ Resûlullah, kime iyilik ve ihsanda bulunayım?* dedi. Resûlullah (s.a.s.), şöyle buyurdu:

– Annene, babana, kız kardeşine, erkek kardeşine ve bunlardan sonra gelen yakınlarına ve (sende) hakkı bulunan ve ziyâreti şart olan (kimse)lere.

(Ebu Davud, Edep, 129, V, 351)

201. عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا عَظِيمًا فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ أُمٍّ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَهَلْ لَكَ مِنْ خَالَةٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَفَرَّهَا.

İbn-i Ömer (r. anhümâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.)'e bir adam geldi de;

– *Ben büyük bir günah işledim, benim için bir tevbe (imkânı) var mı?* dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Annen var mı?** buyurdu. Adam:

– *Hayır*, dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Teyzen var mı?** buyurdu. Adam:

– *Evet*, dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Ona iyilik et**, buyurdu.

(Tirmizî, Birr, 6, IV, 309)

202. عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

أَلْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ.

Berâ' b. Âzib (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Teyze, anne makâmındadır."²²

(Buhârî, Megazî, 43, V, 87)

203. عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ

أَبْرَ الْبِرِّ صَلََةُ الرَّجُلِ أَهْلَ وَدِّ أَبِيهِ بَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ.

22. Teyze, kendisine izzet, ikrâm gösterilmek, iyilik ve ihsanda bulunulmak bakımından anne gibidir. Yoksa mîras bakımından değildir.

İbn-i Ömer (r. anhumâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İyiliklerin en iyisi, kişi, (babasının) yerini aldıktan sonra, baba dostlarının âilesini ziyâret (le ilginin devam) etmesidir.”

(Müslim, Birr, 4, III, 1979)

204. عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ أَبْرَّ الْبِرِّ صَلَاةُ الْوَالِدِ أَهْلَ وَدِّ أَبِيهِ.

İbn-i Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'in:

“İyiliklerin en iyisi, evlâdın, baba dostlarının âile efrâdına ilgi göstermesidir.” buyurdıklarını işittim.

(Tirmizî, Birr, 5, IV, s. 313; Müslim, Birr, 11-13, III, 1979)

205. عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَأَتَانِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَقَالَ: أَتَدْرِي لِمَ أَتَيْتُكَ؟ قَالَ قُلْتُ: لَا، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصِلَ أَبَاهُ فِي قَبْرِهِ فَلْيَصِلْ إِخْوَانَ أَبِيهِ بَعْدَهُ، وَإِنْ كَانَ بَيْنَ أَبِي عُمَرَ وَبَيْنَ أَبِيكَ إِخَاءٌ وَوُدٌّ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَصِلَ ذَلِكَ.

Ebû Bürde (r.a.)'den:

Medine'ye vardığında, Abdullah b. Ömer bana geldi ve: *“Sana ne için geldim biliyor musun?”* dedi. Ben de: *“Hayır”* dedim. (O:) Resûlullah (s.a.s.)'dan: **“Kabrinde babasını ziyâret etmek isteyen, babasından sonra onun arkadaşlarını ziyâret etsin.”** buyurduğunu işittim, dedi.

“Babam Ömer ile senin baban arasında kardeşlik ve sevgi vardı da onun için ziyaret etmek istedim.” dedi.

(İbn Hibban, II, Hadis no: 432, 175)

206. قَالَتْ أَسْمَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: قَدِمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُ أُمِّي؟ قَالَ: نَعَمْ، صَلَّى أُمَّكَ.

Esmâ (r.anhâ)'dan:

Annem müşrike olduğu hâlde (benden bir şey istemek için) geldi. Ben de Resûlullah (s.a.s.)'a: "Annem geldi, görüşmek istiyor, onunla görüşeyim mi?" diye sordum. Resûlullah:

"Evet, annen ile görüş!" buyurdu.²³

(Buhârî, Hibe, 29, III, 142)

207. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَجُلٌ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أَبُوكَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a bir kişi geldi de:

– *Yâ Resûlallah, iyi muâmele ve ihsânıma en çok lâyük olan kimdir?* (En çok kime iyilik ve ihsan etmeliyim?) dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Annene**, buyurdu. Adam:

– *Sonra kime*, dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Annene**, buyurdu. Adam:

23. Hadîs-i şerif, anne ve baba kâfir de olsalar, onlara karşı nezâketli davranmanın, iyilik ve ihsanda bulunmanın dinî bir vazife olduğuna delâlet ediyor. Ve Allah'a isyân olmayan emirlerine itâatın lüzûmunu bildiriyor.

- *Sonra kime*, dedi. Resûlullah (s.a.s.):
- **Annene**, buyurdu. Adam:
- *Sonra kime*, dedi. Resûlullah (bu defa da):
- **Sonra babana**, buyurdular.

(*Buhârî, Edep, 2, VII, 69*)

208. عَنْ هِزْبِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبْرٌ؟ قَالَ: أُمَّكَ، ثُمَّ أُمَّكَ، ثُمَّ أُمَّكَ، ثُمَّ أَبَاكَ، ثُمَّ الْأَقْرَبَ. فَالْأَقْرَبَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَسْأَلُ رَجُلٌ مَوْلَاهُ مِنْ فَضْلٍ هُوَ عِنْدَهُ فَيَمْنَعُهُ إِيَّاهُ إِلَّا دُعِيَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَضْلُهُ الَّذِي مَنَعَهُ شُجَاعًا أَقْرَعَ.

Behz. b. Hakîm, babası vasıtasıyla dedesinden (r.a.) rivâyetine göre şöyle demiştir:

– *Yâ Resûlullah, kime iyilik ve ihsanda bulunayım?* Resûlullah (s.a.s.):

– **Annene, sonra annene, sonra annene, sonra babana, sonra (da) sırası ile yakınlarına.** Bir kimse, yakınından, ondaki malın fazlasından bir şey istese, o da ona vermese, kıyâmet günü, -vermediği o fazla mal- onun için yavuz bir yılan olur (ve ona azâb eder), buyurmuştur.

(*Ebu Davud, Edep, 129, V, 351; Tirmizî, Birr, 1, IV, 309*)

209. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُهُ ثُمَّ رَغِمَ أَنْفُهُ ثُمَّ رَغِمَ أَنْفُهُ. قِيلَ مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا ثُمَّ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

– Burnu sürtülsün, yine burnu sürtülsün, yine burnu sürtülsün.²⁴

– *Kimin, yâ Resûlallah?* denildi.

– Ana, babasından birinin veya ikisinin ihtiyarlık çağına yetişip de sonra cennete giremeyenin, buyurdu.

(Müslim, Birr, 9, III, 1978)

210. عَنْ مَالِكِ بْنِ عَمْرِو الْقَسِيرِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً كَانَتْ فَهِيَ فِدَاؤَهُ مِنَ النَّارِ.

Mâlik b. Amr el-Kuseyrî (r.a.), Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işittim, diyor:

“Kim ki müslüman bir köleyi azâd eder, bir müslüman esiri hürriyetine kavuşturursa bu, onun cehennemden kurtulmasına sebep olur.”

(Ebu Davud, İtk, 14, IV, 275)

211. عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَأَلَهُ

رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْتَأْذِنُ عَلَى أُمِّي؟ فَقَالَ نَعَمْ. قَالَ الرَّجُلُ إِنِّي

مَعَهَا فِي الْبَيْتِ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا.

فَقَالَ الرَّجُلُ إِنِّي خَادِمُهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا أَحَبُّ أَنْ تَرَاهَا عُرْيَانَةً؟ قَالَ لَا. قَالَ فَاسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا.

24. Burnu yere sürtülsün demek, rezil ve rüsvây olsun, hakîr olsun demektir. Şüphesiz ki, ebeveynin rızâsını kazanmak, cennete girmek için en büyük bir vesiledir. Onların hizmete en çok muhtaç oldukları zaman da ihtiyarlık çağıdır. Bu zamanda onlara hizmet etmeyerek büyük fırsatı kaçıranlara ve dolayısıyla Cennet'e giremeyenlere Resûlullah (s.a.s.): (Yazıklar olsun!) buyurmuştur.

Atâ b. Yesâr'dan; Resûlullah (s.a.s.)'a bir kişi şöyle sordu:

– *Yâ Resûlallah, annemin yanına girmek için kendisinden müsâade isteyeyim mi?* Resûlullah (s.a.s.):

– **Evet** (izin al, öyle gir) dedi. Adam:

– *Fakat bir evde oturuyoruz.* Resûlullah (s.a.s.):

– **Olsun, yine müsâade iste,** buyurdu. Adam:

– *Ama hizmetini ben görüyorum,* dedi. Resûlullah (s.a.s.):

– **Olsun, yine izin almadan yanına girme, onu çıplak görmek ister misin?** buyurdu. Adam:

– *Aslâ.* Resûlullah (s.a.s.):

– **O hâlde izin alarak gir,** buyurdular.

(Muvatta, İstizan, 1, II, 963)

212. عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لَحْمًا بِالْجُعْرَانَةِ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ غَلَامٌ أَحْمِلُ عَظْمَ الْجَزُورِ، إِذْ أَقْبَلَتِ امْرَأَةٌ حَتَّى دَنَتْ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهَا فَبَسَطَ لَهَا رِدَاءَهُ فَجَلَسَتْ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ مَنْ هِيَ؟ فَقَالُوا: هَذِهِ أُمُّهُ الَّتِي أَرْضَعَتْهُ.

Ebu't-Tufeyl (r.a.)'den:

Resûlullah (s.a.s.)'ı, Ci'râne'de (Mekke ile Taif arasında bir yer) et taksim ediyorken gördüm. O vakit ben çocuktum, deve kemiklerini taşırdım. (Baktım ki;) bir kadın çıkageldi, doğru Resûlullah (s.a.s.)'a yaklaştı. Resûlullah (s.a.s) da onu karşıladı ve onun oturması için abasını yere serdi, o da üzerinde oturdu. Bunun üzerine: *"Bu kimdir"* diye sordum. Oradakiler: *"Bu, Onu (Resûl-i Ekrem'i) emzirendir. (Yani Resûlullah (s.a.s.)'ın süt annesidir.)"* dediler.

(Ebu Davud, Edep, 120, V, 132)

213. عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ مَالِكِ ابْنِ رَبِيعَةَ السَّاعِدِيِّ: وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! هَلْ بَقِيَ مِنْ بَرِّ أَبِي شَيْءٌ أَبْرَهُمَا بِهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا؟ قَالَ: نَعَمْ الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا وَإِيفَاءُ بَعُودِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا وَإِكْرَامُ صَدِيقِهِمَا وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا تُوصَلُ إِلَّا بِهِمَا.

Ebu Üseyd Mâlik b. Rebîa es-Sâidi'den:

Benî Seleme kabilesinden bir adam geldi de: “*Yâ Resûlullah, anne ve babamın ölümlerinden sonra, onlara yapabileceğim bir iyilik var mı?*” diye sordu. Resûlullah (s.a.s.):

“Evet, onlar için mağfiret dilemek, vasiyetlerini ve taahhüdlerini yerine getirmek, yakınlığı onlar vasıtası ile olan (amca, hala, dayı, teyze gibi) kimseleri ziyâret etmek ve onların dostlarına ikramda bulunmaktır” buyurdu.

(İbn Mâce, Edep, 2, II, 1209)

214. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَمُدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَيَزَادَ فِي رِزْقِهِ فَلْيَبِرَّ وَالِدَيْهِ وَيَصِلْ رَحْمَهُ.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Rızkının çoğalmasını ve ömrünün uzamasını isteyen, anne ve babasına ihsan ve ikramda bulunsun ve akrabâlarını ziyâret etsin.”

(Ahmed b. Hanbel, 3, 156)

215. عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى لَهُ زَادَ اللَّهُ فِي عُمُرِهِ.

Muaz b. Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ebeveynine itâat eden, ikram ve ihsanda bulunana ne mutlu! Allah, onun ömrünü artırsın.”

(Taberânî, Kebîr, XX, Hadis no: 447, s. 199)

216. عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ، وَلَا يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ، إِنَّ الرَّجُلَ لِيُحْرَمَ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ.

Sevbân (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kişi, işlediği günahtan ötürü rızıktan mahrûm olur (geçim darlığına uğrar). Kaderi (mukadder olan musibeti) ancak dua durdurur. Ömrü, ancak (ebeveyne) itâat ve güzel ahlâk arttırır (uzatır).”

(İbn Mâce, Fiten, 22, II, 1334)

217. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ» قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! كَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ «يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَ الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَلْعَنُ أُمَّهُ.»

Abdullah b. Amr (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“En büyük günahlardan birisi de kişinin anne ve babasına lanet etmesi (kişinin onlara sövmesi) dir.” Denildi ki: *“Yâ Resûlullah, kişi, ebeveynini nasıl lânetler? (söver)”* Resûlullah (s.a.s.): **“Adam (başkasının) babasına lanet eder (söver), o da onun babasına lânet eder (söver); başkasının annesine**

lânet eder (söver), o da onun annesine lânet eder (söver)."
buyurdu.

(Buhârî, Edep, 4, VII, 68)

218. عَنِ الْمَغِيرَةِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ
عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَكَرِهَ لَكُمْ قَيْدَ وَقَالَ
وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ.

Muğîre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allâhu Teâlâ, anaya-babaya asi olmanızı, vermeniz icab eden şeyi vermemenizi, hakkınız olmayan şeyi istemenizi, kız çocuklarını canlı canlı gömmenizi haram kıldı ve sizin için dedi-koduyu, çok soru sormayı ve (lüzumsuz yere) mal sarfetmeyi (isrâfı da) hoş görmez."

(Buhârî, Edep, 6, VII, 70)

219. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ.
قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ فَقَالَ: أَلَا
وَقَوْلُ الزُّورِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ، فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ لَا يَسْكُتُ.

Abdurrahman (r.a.) b. Ebî Bekr'e babasından; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

- **Size en büyük günahları haber vereyim mi? Biz de:**
- **Evet Yâ Resûlallah (bildir), dedik.** Resûlullah (s.a.s.):
- **Allah'a şirk koşmak, anne ve babaya âsi olmaktır, buyurdu.** Resûlullah buraya kadar anlattıklarını yaslanmış vaziyette anlatırken, burda doğrularak oturdu ve devamla;

– Dikkat! Bilhassa yalan konuşmak, yalan şahitliği; dikkat! Yalan konuşmak; dikkat! Yalan şahitliği yapmaktan korununuz, diyerek durmadan (o derece) tekrar ediyordu ki, sözünü kesmeyeceğini sandık.

(Buhârî, Edep, 6, VII, 71)

220. عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُ مَعَهُنَّ عَمَلٌ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ.

Sevbân (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Üç şey vardır ki, bunlar ile yapılan amelin faydası olmaz:

- 1- Allaha şirk koşmak,
- 2- Anne ve babaya asi olmak,
- 3- Muhârebe meydanından kaçmak”.

(Taberânî, Hadîs no: 1420, II, 95)

221. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الْعَاقُ بِوَالِدَيْهِ وَالْمُدْمِنُ الْخَمْرِ وَالْمَنَّانُ بِمَا أُعْطِيَ.

Abdullâh b. Amr İbni’l-Âs (r.anhümâ)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Üç kişi vardır ki, kıyamet günü Allâhu Teâlâ, onlara (rahmet nazarı ile) bakmaz:

- 1- (Anne ve babasına) asi olan,
- 2- Devamlı içki içen,
- 3- Verdiğini başa kakan.”

(Ahmed b. Hanbel, II, 134)

222. عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُلُّ الذُّنُوبِ يُؤَخِّرُ اللَّهُ مِنْهَا مَا شَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ، فَإِنَّ اللَّهَ يُعَجِّلُهُ لِصَاحِبِهِ فِي الْحَيَاةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ.

Ebû Bekr (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allâhu Teâlâ, bütün günahlardan dilediklerinin (cezâsını) kıyâmet gününe kadar erteler. Yalnız ana ve babaya yapılan isyânın cezâsını Allâhu Teâlâ sâhibine, ölmenden önce de dünyâda verecektir.”

(Hakîm, IV, 156)

223. عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ شَهِدْتُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّكَ رَسُولَ اللَّهِ، وَصَلَّيْتُ الْخَمْسَ، وَأَدَّيْتُ زَكَاةَ مَالِي، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ مَاتَ عَلَى هَذَا كَانَ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَكَذَا، وَنَصَبَ أُصْبُعِهِ مَالَهُ يُعَقِّ وَالِدَيْهِ.

Amr b. Mürre el-Cühenî (r.a.)'den:

Bir kişi Resûlullah (s.a.s.)'a gelerek:

– *Yâ Resûlallah! Allah'tan başka ibâdete lâyük kimse olmadığına, Allâhu Teâlâ'nın birliğine, senin de Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ettim, beş vakit namazı kıldım, malımın zekâtını verdim ve Ramazan-ı Şerif orucunu da tuttum, dedi.* Resûlullah (s.a.s.):

– **Anne ve babasına âsi olmamak şartıyla, bu durumda**

ölenler kıyâmet gününde, Peygamberler, sıddıklar ve şehitler ile -yanyana iki parmağını kaldırıp (göstererek)- böylece yanyana berâber bulunurlar, buyurdu.

(İbn Hibban, VIII, Hadis no: 3438, 223-224)

224. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْبَعٌ حَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ، وَلَا يُذِيقَهُمْ نَعِيمَهَا: مُدْمِنٌ الْخَمْرِ، وَآكِلُ الرِّبَا، وَآكِلُ مَالِ الْيَتِيمِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْعَاقُ لَوَالِدَيْهِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Dört kişi vardır ki, Allâhu Teâlâ onları Cennet’e koymayacak ve onlara Cennet’in ni’metlerini tattırmayacaktır.

Bunlar:

- 1- Devamlı içki kullanan,
- 2- Ribâ yiyen,
- 3- Haksız yere yetim malı yiyen,
- 4- Anne ve babasına âsî olanlardır.”

(Hakîm, II, 37)

225. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَتُرْفَعُ دَرَجَتُهُ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ أَنَّى هَذَا؟ فَيُقَالُ بِاسْتِغْفَارٍ وَلَدَيْكَ لَكَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kişinin Cennette derecesi yükselir.” Adamcağız: “Bu nereden geldi?” diye sorar. Kendisine: “Çocuğunun senin için istiğfâr etmesinden (bağışlama dilemesinden)dir” denir.

(İbn Mâce, Edep, 1, II, 1207)

226. عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرْبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِأُمَّهَاتِكُمْ ثَلَاثًا إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِآبَائِكُمْ، إِنَّ اللَّهَ يُوصِيكُمْ بِالْأَقْرَبِ فَأَلْقُرَبِ.

Mikdâm b. Ma'dî Kerb (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allahu Teâlâ; size annelerinize iyilik etmenizi ve hizmette bulunmanızı tavsiye eder.” Bunu üç defa tekrarladi.

– Allahu Teâlâ, size, babalarınıza iyilik etmenizi ve hizmette bulunmanızı tavsiye eder.

– Allahu Teâla size, derecesine göre yakınlarınıza ikramda bulunmayı emir ve tavsiye eder.”

(İbn Mâce, Edep, 1, II, 1208)

XIII

ÇOCUK HAKLARI HAKKINDA HADİSLER

227. عَنِ الْحَارِثِ بْنِ النُّعْمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنِ

الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ، وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ.

Hâris b. Nu'mân (r.a.)'ın Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyetine göre; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Çocuklarınıza hoş muâmelede (davranışta) bulunun ve onları güzel terbiye edin."

(İbn Mâce, Edep, 3, II, 1211)

228. عَنْ أَيُّوبَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ.

Eyyüb b. Musâ vâsıtası ile dedesi (r.anhüm)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Hiçbir baba, çocuğa, güzel terbiyeden daha üstün bir hediye vermiş olamaz."

(Tirmizî, Birr, 33, IV, 338)

229. عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَأَنَّ يَأْدَبَ الرَّجُلُ وَلَدَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَّصِقَ بِصَاعٍ.

Câbir b. Semüre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Adamin, çocuğunu güzel terbiye etmesi, bir ölçek (buğday) sadaka vermesinden daha hayırlıdır.”

(Tirmizî, Birr, 33, IV, 337)

230. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

Ebû Said el Hudri (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim ki, üç tâne kız çocuğu yetiştirir, güzel terbiye eder, everir ve onlara iyilikte bulunursa, onun için cennet vardır.”

(Ebû Dâvud, Edep, 120, 121, V, 355)

231. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَتْ لَهُ أَنْثَى فَلَمْ يَتَدَّهَا وَلَمْ يَمْنَحْهَا وَلَمْ يُؤْتِرْ وَلَدَهُ عَلَيْهَا قَالَ يَعْنِي الذُّكُورَ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ.

İbn-i Abbâs (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kimin kız çocuğu olup da, onu canlı canlı (mezara) gömmez, ona hakâret etmez ve erkek çocuğunu ona tercih etmezse, Allâhu Teâlâ o kimseyi Cennet’e koyar.”

(Ebû Dâvud, Edep, 120, 121, V, 354)

232. عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: زَعَمَتِ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ خَوْلَةَ بِنْتُ حَكِيمٍ قَالَتْ خَرَجَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ مُحْتَضِنٌ أَحَدَ ابْنَيْ ابْنَتِهِ وَهُوَ يَقُولُ إِنَّكُمْ لَتَبْخُلُونَ وَتُجْبِنُونَ وَتُجْهَلُونَ وَإِنَّكُمْ لَمِنْ رِيحَانِ اللَّهِ.

Ömer b. Abdi'l-Aziz (r.a.)'den:

Sâliha bir kadın olan Hakîm kızı Havle dedi ki: Resûlullah (s.a.s.), kızının oğullarından biri kucağında (olduğu hâlde) dışarı çıkarken:

“Siz Allâh'ın kokularından (nimetlerinden) olduğunuz hâlde ne yazık ki, anne ve babanız sizin için cimriliğe, korkaklığa ve cehâlete düşerler (haksızlık ederler).”²⁵ buyurdu.

(Tirmizî, Bîrr, 11, IV, 317)

233. عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُنِي فَيُقْعِدُنِي عَلَى فَخِذِهِ وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ عَلَى فَخِذِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ يَضُمُّهُمَا ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحُمُهُمَا.

Üsâme b. Zeyd (r.anhümâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.), beni alıp (bir) dizine, (torunu) Hasan'ı da öteki dizine alıp oturturdu. Sonra onları bağrına basardı da, **“Allâh'ım! sen bunlara rahmet et (acı). Zira ben onlara merhamet ediyorum”** diye duâ ederdi.

(Buhârî, Edep, 22, VII, 76)

234. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَتَقْبَلُونَ الصِّبْيَانَ فَمَا نَقَبَلُهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَمْلِكُ لَكَ أَنْ نَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ.

Âişe (r.anhâ)'dan:

Resûlullah (s.a.s.)'a bir bedevî Arap gelerek dedi ki:

25. Yâni size mal bırakacağız diye infaktan kaçınırlar, sizi düşünerek savaştan geri kalırlar ve yine sizin için haktan uzaklaşarak câhilâne hareketlerde bulunurlar, demektir.

– Siz çocukları öper misiniz? Biz ise onları öpmeyiz. Resûlullah (s.a.s.):

– Allah, senin kalbinden merhameti çıkardığı (na göre) ben ne yapayım? (ben senin kalbine merhamet verecek değilim), buyurmuştur.

(Buhârî, Edep, 18, VII, 75)

235. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَانَ لَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ أَوْ ابْنَتَانِ أَوْ أُخْتَانِ فَأَحْسَنَ صُحْبَتَهُنَّ وَاتَّقَى اللَّهَ فِيهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

Ebû Saîd-i Hudrî (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kimin üç kızı, veya üç kız kardeşi veyahut da iki kız veya iki kız kardeşi olup da geçimlerini güzel sağlar, onlar hakkında Allah'tan korkarsa, onun için Cennet vardır.”

(Tirmizî, Birr, 13, IV, 320)

236. عَنْ صَعْصَعَةَ عَمِّ الْأَخْنَفِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ امْرَأَةَ مَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا فَأَعْطَتْهَا ثَلَاثَ تَمْرَاتٍ فَأَعْطَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا تَمْرَةً ثُمَّ صَدَعَتِ الْبَاقِيَةَ بَيْنَهُمَا قَالَتْ فَآتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ مَا عَجِبُكَ؟ لَقَدْ دَخَلْتُ بِهِ الْجَنَّةَ.

Ahnef'in amcası Sa'saa (r.a.)'dan; şöyle diyor:

Âişe (r.anhâ)'nın evine, yanında iki kız çocuğu bulunan bir kadın geldi. Âişe, ona üç hurma verdi. (Kendisi yemeyerek) kadın çocuklarına birer hurma verdikten sonra üçüncü hurmayı da yine çocuklarına böldü. Âişe, diyor ki:

– Sonra Resûlullah (s.a.s.) geldi, durumu ona arz ettim. Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

– Niçin şaşıyorsun? Bu sâyede o kadın da Cennet'e girer.

(İbn Mâce, Edep, 3, II, 1210)

237. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَتْ امْرَأَةً مَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا. تُسْأَلُ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي شَيْءًا غَيْرَ تَمْرَةٍ فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا فَفَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ابْتُلِيَ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; şöyle buyuruyor:

Yanında iki kız çocuğu bulunan bir kadın evime geldi ve benden (yiyecek) bir şey istedi. (Ne yazık ki) bende tek bir hurmadan başka bir şey yoktu. Kadın aldığı bu hurmayı iki kız çocuğuna bölüştürdü ve kendi ağzına bir şey koymadı. Sonra da kalktı gitti. Resûlullah (s.a.s.) gelince, bunu kendisine anlattım. Resûlullah (s.a.s.): “**Kimin kız çocukları olur (ve onları geçindirmekte sabır ve tahammül gösterir)se, onlar, onun için Cehennem'e siper olurlar**” buyurdu.

(Buhârî, Zekât, 10, II, 114, 115)

238. عَنْ زُرْبَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: جَاءَ شَيْخٌ يُرِيدُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَبْطَأَ الْقَوْمُ عَنْهُ أَنْ يُوسِعُوا لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوقِرْ كَبِيرَنَا.

Zerbî (r.a.)'den; Enes b. Malik'in şöyle dediğini işittim:

Yaşlı bir zât, Resûlullah (s.a.s.)'ı görmek için geldi. Oradaki-
ler ağır alıp da ihtiyara yer vermekte geciktiler. Bunun üzerine
Resûlullah (s.a.s.):

**“Küçüğüne acımayan, büyüğüne saygı göstermeyen biz-
den değildir.”** buyurdular.

(Tirmizî, Birr, 15, IV, 321)

239. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا فَقَالَ إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنْ الْوَلَدِ مَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا فَنظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den:

Bir gün Resûlullah (s.a.s.), Ali (r.a.)'in oğlu Hasan (r.a.)'ı
öptü. Akra' b. Hâbis et-Teymî de huzûrunda bulunuyordu.
(Bunu görünce:)

– Benim on tane oğlum olduğu hâlde hiç birini öpmedim,
dedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.), ona baktı, sonra da:

“Merhamet etmeyene, merhamet olunmaz” buyurdu.

(Buhârî, Edeb, 18, VII, 75)

240. عَنْ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُخْزُومِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا بُنَيَّ أَلَا أُحَدِّثُكَ بِمَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قُلْتُ: بَلَى يَا أُمَّه. قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ أَنْفَقَ عَلَى

بُنْتَيْنِ، أَوْ أُخْتَيْنِ، أَوْ ذَاوَاتِي قَرَابَةٍ يَحْتَسِبُ النِّفْقَةَ عَلَيْهِمَا حَتَّى
يُغْنِيَهُمَا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ أَوْ يَكْفِيَهُمَا كَانَتْ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ.

Muttalib b. Abdullâh el-Mahzûmî'den; Resûlullah (s.a.s.)'in zevcesi Ümmü Seleme (r.anhâ)'nin huzûruna girdim. (Bana:)

– Oğlum, Resûlullah (s.a.s.)'dan işittiğimi sana söyleyeyim mi? (dedi.)

– Evet (buyur), anneciğim, (dedim).

– Resûlullah (s.a.s.)'ı şöyle söylerken işittim, dedi:

“Bir kimse, iki kız çocuğuna, yâhud iki kız kardeşine, yâhut da akrabasından iki kıza, sevâbını Allah'tan dileyerek, Allâh'ın lütfu ile ihtiyaçları kalmayıncaya kadar veya onlara yetecek miktarda infakta bulunursa, ona Cehenem'den perde olurlar.”

(Ahmed b. Hanbel, VI, 293)

241. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ فَلَهُ
الْجَنَّةُ.

Ebû Saîdi'l-Hudri (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim, üç kız çocuğu bakıp, büyütür ve onları güzel terbiye eder, onları evlendirir ve onlara ihsanda bulunursa, onun için Cennet vardır.”

(Ebû Dâvud, Edeb, 130, Hadîs no: 5147, V, 355)

XIV
KARI-KOCA HAKLARI HAKKINDA
HADİSLER

242. عَنْ عَمْرِو بْنِ الْأَخْوَصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَاءِ كُمْ حَقًّا وَلِنِسَاءِ كُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا فَأَمَّا حَقُّكُمْ
عَلَى نِسَائِكُمْ فَلَا يُوطِئَنَّ فُرْشَكُمْ مَنْ تَكْرَهُونَ، وَلَا يَأْذَنَنَّ فِي بُيُوتِكُمْ
مَنْ تَكْرَهُونَ، أَلَا وَحَقُّهُنَّ عَلَيْكُمْ أَنْ تُحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِي كِسْوَتِهِنَّ
وَطَعَامِهِنَّ.

Amr b. el-Ahvas (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Dikkat ediniz, sizin karılarınız üzerinde, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin karılarınız üzerindeki hakkınız, hoşlanmadığınız kimseleri minderinize oturtmalarını ve hoşlanmadığınız kimselerin evinize girmesine izin vermemeleridir. Dikkat ediniz, onların da sizin üzerinizdeki hakları, giyim ve yiyeceklerini iyi bir şekilde sağlamaktır.”

(Tirmizî, Rada, 11, III, 467)

243. عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْبَعٌ
مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحِنَاءُ، وَالتَّعَطُّرُ، وَالسَّوَاكُ وَالنِّكَاحُ.

Ebü Eyyûb (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

Dört şey Peygamberlerin sünnetlerindedir:

“Kına yakınmak, koku sürünmek, misvâk kullanmak (diş temizlemek) ve evlenmek.”

(Tirmizî, Nikâh, 1, III, 391)

244. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الدُّنْيَا كُلُّهَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ.

Abdullah b. Amr b. el-Âs (r.anhümâ)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Dünya varlık dünyasıdır. En hayırlısı da sâliha kadındır.”

(Neseî, Nikâh, 15, VI, 69; Müslim, Rada, 64, 1467)

245. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ! مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ.

Abdullâh b Mes’ud (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Gençler! İçinizden evlenmeye gücü yeten evlensin. Zira evlenmek, gözleri (haramdan) daha çok korur, zinadan daha çok muhâfaza eder. Gücü yetmeyen kimse ise oruç tutsun. Çünkü orucun şehveti kıran bir özelliği vardır.”

(Buhârî, Nikâh, 2, VI, 117)

246. عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ رَزَقَهُ

اللَّهُ امْرَأَةً صَالِحَةً، فَقَدْ أَعَانَهُ عَلَى شَطْرِ دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي شَطْرِ الْبَاقِي.

وَفِي رِوَايَةِ الْبَيْهَقِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Allâhu Teâlâ bir kimseye sâliha bir kadın nasib ederse, ona dininin yarısında yardım etmiş olur. Arta kalan yarısında da Allah'tan korksun ve kendini korusun."

(Taberânî, Evsat, I, Hadis no: 976, 522)

Enes tarafından Beyhakî rivâyetinde ise, Resûlullah (s.a.s.):

"Kul evlendiği vakit dininin yarısını tamamlamış olur. Artık geri kalan yarısında da Allâh'a karşı gelmekten kaçın." buyurdular, şeklinde gelmiştir.

247. عَنْ أَبِي نُجَيْحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

كَانَ مُوسِرًا لَأَنْ يَنْكِحَ، ثُمَّ لَمْ يَنْكِحْ فَلَيْسَ مِنِّي

Ebû Nüceyh (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Evlenmeye muktedir olup da evlenmeyen benden değildir. "

(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, I, Hadis no: 993, 524)

248. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْبَعٌ مَنْ

أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: قَلْبًا شَاكِرًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَبَدَنًا عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرًا وَزَوْجَةً لَا تَبْغِيهِ حَوْبًا فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ.

İbn-i Abbas (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Dört (haslet vardır ki, bunlar) kimde bulunursa, dünyâ ve âhiretin hayrı kendisine verilmiş olur: Şükreden kalp, zikre-

den dil, belâya sabreden beden, kocasına ve malına hıyanet etmeyen kadın.”

(Taberânî, Evsat, 8, Hadis no: 7208, 103)

249. وَعَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ: وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ. قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي
بَعْضِ أَسْفَارِهِ، فَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ أُنْزِلَتْ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ. لَوْ
عَلِمْنَا أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ فَتَّخِذْهُ: فَقَالَ أَفْضَلُهُ لِسَانٌ ذَاكِرٌ، وَقَلْبٌ
شَاكِرٌ، وَزَوْجَةٌ مُؤْمِنَةٌ تَعِينُهُ عَلَى إِيْمَانِهِ.

Sevbân (r.a.)’den:

“Altın ve gümüş yığan...” mealindeki ayet nâzil olduğunda, Resûlullah (s.a.s.) ile bir yolculukta idik. Sahâbeden birisi: (Ayet) Altın ve gümüş hakkında nâzil oldu, “Malın hangisinin daha hayırlı olduğunu bilsem de onu edinsem” dedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Onun en iyisi, zikreden dil, şükreden kalb, imânını kuvvetlendirmekte kendisine yardım eden mü’mine kadın.”

(Tirmizî, Tefsîr u Kur’an, 9, V, 277)

250. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ: الْمَجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْمُكَاتِبُ الَّذِي
يُرِيدُ الْأَدَاءَ وَالنَّكِيحُ الَّذِي يُرِيدُ الْعَفَافَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Üç kimse (vardır ki), onlar, Allâh’ın yardımını hak etmişlerdir: Allah yolunda mücâhede eden, âzâd olması

için deruhte ettiği (üstlendiği) parayı ödemek isteyen köle, iffetini korumak için evlenen kimse.”

(Tirmizî, Fedailul Cihad, 20, IV, 184)

251. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ ثَلَاثَةٌ رَهْطٍ إِلَى بُيُوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُونَ عَنْ عِبَادَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا أُخْبِرُوا كَانَهُمْ تَقَالُوهَا فَقَالُوا: وَإَيْنَ نَحْنُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ. قَالَ أَحَدُهُمْ: أَمَا أَنَا فَإِنِّي أُصَلِّي اللَّيْلَ أَبَدًا. وَقَالَ آخَرُ: أَنَا أَصُومُ الدَّهْرَ وَلَا أَفْطِرُ أَبَدًا. وَقَالَ آخَرُ: وَأَنَا أَعْتَزِلُ النِّسَاءَ فَلَا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا. فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: أَنْتُمْ الْقَوْمُ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا، أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لَهُ، لِكِنِّي: أَصُومُ، وَأُفْطِرُ، وَأُصَلِّي، وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; şöyle anlatıyor:

Üç kişi Resûlullah (s.a.s.)'in zevcelerinin evlerine giderek Peygamber (s.a.s.)'in ibadetinden sordular, vaktâ ki Resûlullah (s.a.s.)'in ibâdeti onlara haber verildi, bunu (kendileri için) azımsadılar ve:

– *Biz, Resûlullah (s.a.s.) gibi nerede olabiliriz? Allâhu Teâlâ, geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır, dediler. Bunun üzerine birisi:*

– *Ben devamlı olarak geceleri sabaha kadar namaz kılacağım, diğeri:*

– Ben hiç fasıla vermemek üzere bütün sene oruç tutacağım, bir diğeri:

– Ben de asla evlenmeyecek ve kadınlar ile münâsebette bulunmayacağım” dedi. Resûlullah (s.a.s.), onların yanına gelince:

– Şöyle, şöyle diyen kimseler siz misiniz? Dikkat edin, vallahi ben sizden daha fazla Allah’tan korkar ve (fenalıktan) korunurum! Fakat buna rağmen hem oruç tutarım, hem yerim, hem namaz kılarım, hem yatarım ve hem de kadınlarla evlenirim. Binâenaleyh sünnetimden yüz çeviren benden değildir, buyurdu.

(Buhârî, Nikâh, 1, VI, 116)

252. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

تُنكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَلِجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا. فَاظْفَرِ بِذَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kadın (genellikle) dört (haslet) için nikah edilir: Malı için, soyu için, güzelliği için ve dini için. Sen dindar olanı tercih et ki, ellerin topraklansın (hayır bulasın).”

(Buhârî, Nikâh, 15, VI, 123)

253. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ الْمَرْأَةَ تُنكَحُ عَلَى دِينِهَا وَمَالِهَا وَجَمَالِهَا فَعَلَيْكَ بِذَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ.

Ebû Said el-Hudri (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Muhakkak ki kadın, dini, malı ve güzelliği için nikahlanır. Sen dindar olanı seç ki, elin bereket bulsun.”

(Tirmizî, Nikâh, 4, III, 396)

254. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Mü'minlerin imanca en mükemmeli, ahlâkça en güzel olanıdır. En hayırlınız, kadınlarına karşı en iyi davrananınızdır.”

(Tirmizî, Rada, 11, III, 466)

255. عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ:

مَا اسْتَفَادَ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ تَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرًا لَهُ مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ
إِنْ أَمَرَهَا أَطَاعَتْهُ، وَإِنْ نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتْهُ، وَإِنْ أَقْسَمَ عَلَيْهَا أَبْرَتْهُ،
وَإِنْ غَابَ عَنْهَا نَصَحَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ.

Ebû Ümame (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle söyledi:

“Mü'min kişi için, Allâhu Teâlâ'nın emirlerine sarılıp nehyettiği şeylerden kaçınmadan sonra en faydalı şey iyi bir zevcedir ki söylediğini tutar. Yüzüne bakarsa gönlü açılır, kendisine yemin verdirecek olursa sözünden caymaz. Kocasının bulunmadığı zamanda iffetine (kocasına) ve malına hıyânet etmez.”

(İbn Mâce, Nikâh, 5, I, 596)

256. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ
رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ

زَوْجَهَا رَاعِيَةً وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا، وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ
وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'ın şöyle buyurduğunu işittim, diyor:

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlığınızdan (elinizin altındakinden) sorumlusunuz: Âmir, çoban (koruyucu) dur ve çobanlığından (maiyyetinden) sorumludur. Kişi ailesinin koruyucusu ve eli altında olanlardan sorumludur. Kadın, eşinin evinin koruyucusudur, eli altında bulunanlardan sorumludur. Hizmetçi, efendisinin malının koruyucusudur ve eli altında bulunanlardan sorumludur.

Hepiniz çobansınız ve (her biriniz) çobanlığından (emri altında bulunanlardan) sorumlusunuz.”

(Buhârî, Itk, 18, III, 125)

257. عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَيْسَ مِنْ مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ، وَمَنْ خَبَبَ عَلَى أَمْرِي زَوْجَتَهُ أَوْ
مَمْلُوكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا.

Büreyde (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allâhu Teâlâ'dan başkasına yemin eden, bizden değildir. Karı ile kocasının veya efendi ile kölesinin arasını açan, bizden değildir.”

(Ahmed b. Hanbel, V, 352)

258. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَبْغَضُ

الْحَلَالَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الطَّلَاقُ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allah katında, helâl olan şeylerin en sevimsizi eşini boşamak (talâk) tır.”

(İbn Mâce, Talak, 1, I, 656; Ebu Davut, Talak, 3, II, 631-632)

259. عَنْ ابْنِ سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْأَمَانَةِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ
وَتُفْضِي إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا.

İbn Saîd (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kıyamet günü Allah katında (zayi edildiğinde günahının ağırlığı bakımından) en büyük emanetlerden biri, kişinin eşiyle birlikte –içli dışlı– olduktan sonra onun sırrını (başkasına) yaymasıdır.”

(Ahmed b. Hanbel, III, 69)

260. عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا

زَوَّجَهُ فَاطِمَةَ بَعَثَ مَعَهُ بِخَمِيلَةٍ وَوِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشْوَهَا لَيْفٌ
وَرَحِيْنٌ وَسِقَاءٌ وَجَرَّتَيْنِ فَقَالَ عَلِيُّ لِفَاطِمَةَ ذَاتَ يَوْمٍ وَاللَّهِ لَقَدْ سَنَوْتُ
حَتَّى لَقَدْ اشْتَكَيْتُ صَدْرِي. قَالَ وَقَدْ جَاءَ اللَّهُ أَبَاكَ بِسَبِيٍّ فَادْهَبِي
فَسْتَخْدِمِيهِ فَقَالَتْ وَأَنَا وَاللَّهِ قَدْ طَحَنْتُ حَتَّى مَجَلَّتْ يَدَايَ فَآتَتْ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا جَاءَ بِكَ أَيُّ بَنِيَّةٍ. قَالَتْ جِئْتُ
لَأُسَلِّمَ عَلَيْكَ وَاسْتَحَيْتُ أَنْ تَسْأَلَهِ وَرَجَعْتُ فَقَالَ مَا فَعَلْتِ. قَالَتْ

اسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَهُ فَأَتَيْنَاهُ جَمِيعًا فَقَالَ عَلِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ
 سَنَوْتُ حَتَّى اشْتَكَيْتُ صَدْرِي. وَقَالَتْ فَاطِمَةُ قَدْ طَحَنْتُ حَتَّى
 مَجَلَّتْ يَدَايَ وَقَدْ جَاءَكَ اللَّهُ بِسَبِيٍّ وَسَعَةٍ فَأَخَذِمْنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ لَا أُعْطِيكُمْمَا وَأَدْعُ أَهْلَ الصُّفَّةِ تَطْوَى
 بُطُونَهُمْ لَا أَجِدُ مَا أَنْفِقُ عَلَيْهِمْ وَلِكِنِّي أَبِيعُهُمْ وَأَنْفِقُ عَلَيْهِمْ أَثْمَانَهُمْ.
 فَرَجَعَا فَاتَاهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ دَخَلَا فِي قَطِيفَتِهِمَا إِذَا
 غَطَّتْ رُءُوسَهُمَا تَكَشَّفَتْ أَقْدَامُهُمَا وَإِذَا غَطَّتْ أَقْدَامَهُمَا تَكَشَّفَتْ
 رُءُوسُهُمَا فَتَارَا فَقَالَ مَكَانِكُمَا. ثُمَّ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْمَا بِخَيْرٍ مِمَّا
 سَأَلْتُمَانِي. قَالَا بَلَى. فَقَالَ كَلِمَاتٌ عَلَّمْنِيهِنَّ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 فَقَالَ تُسَبِّحَانِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَتَحْمَدَانِ عَشْرًا وَتُكَبِّرَانِ
 عَشْرًا وَإِذَا أُوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا فَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا
 وَثَلَاثِينَ وَكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ.

Hz. Ali (r.a.), Resûlullah (s.a.s.)'tan şöyle rivayet etmiştir:

Hz. Peygamber (s.a.s.), kızı Hz. Fatıma'yı evlendirdiğinde,
 çeyiz olarak ona kadife bir örtü, içine hurma lifi doldurulmuş
 deri bir yastık, iki el değirmeni, bir su kırbaşı ve iki testi verdi.
 Hz. Ali, bir gün Hz. Fatıma'ya:

– *Allah'a yemin olsun ki, bitkin düştüm, göğüslerim ağrıdı.
 Allah, babana esirler verdi. Gitsen de ondan bir hizmetçi iste-
 sen!* deyince Hz. Fatıma:

– *Yemin olsun ki, değirmenle un öğütmekten benim de elle-*

rim kabardı, dedi ve Hz. Peygamber (s.a.s.)'in yanına geldi. Hz. Peygamber (s.a.s.):

– **Niçin geldin yavrucuğum**, deyince Hz. Fatıma:

– *Sadece hâlinizi sormak için geldim*, diyerek isteğini söylemeye utandı ve geri döndü. Hz. Ali, *Ne yaptın?* deyince Hz. Fatıma: *İstemeye utandım*, dedi. Bu defa beraberce Hz. Peygamberin huzuruna geldiler. Hz. Ali, Allah Resûlüne, *“bitkin düştüm, göğüslerim ağrıdı.”* dedi. Hz. Fatıma da *“Değirmenle un öğütmekten benim de ellerim kabardı. Cenab-ı Hak, sana esirler ve bolluk ihsan etti. Bize hizmetçi verir misin?”* dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.):

– **Ehl-i Suffe** (evleri olmadığı için Hz. Peygamber'in mescidinde yatıp kalkan sahabiler) **açlıktan kıvranırken onları bırakıp da size veremem. Onlara verecek bir şey bulamıyorum. Yalnız şu esirleri satıp parasını onlara harca- yacağım**, dedi. Onlar da geri döndüler.

Daha sonra Hz. Peygamber (s.a.s.), Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın evlerine gitti. Onlar yatıyorlardı. Örtüleri ile başlarını örtsele ayakları açılıyor, ayaklarını örtsele başları açılıyordu. Hemen doğruldular, Hz. Peygamber (s.a.s.), **“kalkmayın”** dedi ve sonra;

– **Benden istediğiniz şeyin daha hayırlısını size söyleyeyeyim mi?** dedi. Onlar da *“buyur”* dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.):

– **Her namazın arkasından 10 defa Sübhanallah, 10 defa Elhamdülillah, 10 defa Allahü Ekber; yatariken de 33 defa Sübhanallah, 33 defa Elhamdülillah ve 34 defa Allahü Ekber, deyiniz. Bunları bana Cebrail (a.s.) öğretmiştir, buyurdu.**

(Ahmed b. Hanbel, I, 106, 850)

261. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْتُ سَوْدَةَ بِنْتُ زَمْعَةَ لَيْلًا

فَرَأَاهَا عُمَرُ فَعَرَفَهَا فَقَالَ إِنَّكَ وَاللَّهِ يَا سَوْدَةُ مَا تَخْفَيْنَ عَلَيْنَا، فَرَجَعْتُ

إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ وَهُوَ فِي حُجْرَتِي
يَتَعَشَّى، وَإِنَّ فِي يَدِهِ لَعَرَقًا فَأَنْزَلَ عَلَيْهِ فَرَفَعَ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ قَدْ أَذِنَ
اللَّهُ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَوَائِجِكُنَّ.

Âişe (r.anhâ)'dan; şöyle anlatıyor:

Sevde bint-i Zem'a (r.anhâ) (Hz. Peygamberin eşi) bir gece (bâzı ihtiyâcı için) sokağa çıkmıştı. (Şişman bir kadın olduğu için kolayca tanınabiliyordu). Ömer (r.a.) de kendisini gördü, tanıdı ve:

– *Vallâhi gözümüzden kaçmadın* (tanıdık seni) dedi. (Buna canı sıkılan) Sevde (şikâyet etmek üzere) Resûlullah (s.a.s.)'a müracaat etti. Resûlullah (s.a.s.) da benim evimde akşam yemeği yiyordu ve elinde bir kemikli et vardı. Sevde durumu anlatınca, bu sırada vahiy nâzil oldu. Hemen Peygamber Efendimiz başını kaldırarak şöyle buyurdu:

“İhtiyacınız için dışarı çıkmanıza müsâade edilmiştir.”

(Buhârî, Nikâh, 115, VI, 159-160)

262. عَنْ مُعَاوِيَةَ التُّشَيْرِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا حَقُّ

زَوْجَةِ أَحَدِنَا عَلَيْهِ! قَالَ: تُطْعِمُهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوهَا إِذَا
اِكْتَسَيْتَ وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ وَلَا تُقَبِّحْ وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ.

Muâviyetü'l-Kuşeyri (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'a:

– *Ey Allah'ın Resûlü! Kadının erkek üzerindeki hakkı nedir?* diye sordum. Resûlullah (s.a.s.):

– *Yediğinden onu yedir, giydiğinden de onu giydir. Yü-
züne vurma, kötü söz de söyleme. Küstüğünüzde de ancak
evinizin içinde yataklarınızı ayırın, buyurdu.*

(Ebû Dâvud, Nikâh, 42, II, 606)

263. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İman eden bir erkek iman etmiş bir kadına (ondaki hoşuna gitmeyecek bir ahlâktan dolayı) **buğz etmesin** (kızmasın). (Çünkü) onun bir huyundan hoşlanmıyorsa, **diğerinden hoşlanabilir.**”

(Müslim, Rada, 61, II, 1091)

264. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَلِيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا...

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allah’a ve Ahiret gününe inanan, komşusuna eziyet etmesin. Kadınlara, öğütleri iyi bir şekilde yapın, onlara karşı iyi davranın...”

(Buhârî, Nikâh, 80, VI, 145)

265. عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَطَالَ أَحَدُكُمْ الْغَيْبَةَ فَلَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ لَيْلًا. وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْرَهُ أَنْ يَأْتِيَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ طُرُقًا. وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَمْهَلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا لَكِنِّي تَمْتَشِطُ الشَّعْثَةَ وَتَسْتَحِدُّ الْمَغِيْبَةَ.

Câbir (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Sizden biriniz uzun zaman hariçte (evinden uzakta) kalırsa, dönüşünde gece vakti habersiz eve girmesin.” Çünkü, Resûlullah (s.a.s.), (uzun zaman uzakta kalan) kimsenin habersiz âilesi yanına gece gelmesini hoş görmezdi.

Yine Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“(Evinizden uzun zaman uzak kaldığınızda) **evinize dönerken gece ansızın eve girmeyiniz. (Aileniz) saçlarını tarasın, düzeltsin, yapılması gereken temizlikleri yapsın.**”

(Müslim, Rada, 57, II, 1088)

266. عَنْ أَنَسٍ قَالَ؛ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حُبِّبَ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا

النِّسَاءُ وَالطَّيِّبُ وَجُعِلَ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Bana dünyadan; kadın, güzel koku sevdirmiş, namaz gözümün nuru kılınmıştır.”

(Nesâî, İşretü'n-Nisâ, 36, VII, 61)

XV
YAKINLARI GÖZETMEK HAKKINDA
HADİSLER

267. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْطَلَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Rızkının geniş, ömrünün uzun olmasını arzu eden (akrabalarını ziyaret etsin) onlarla olan bağlantısını devam ettirsin.”

(Buhârî, Edep, 12, VII, 72)

268. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا اللَّهُ وَأَنَا الرَّحْمَنُ خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا مِنْ اسْمِي، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتَهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَّئُهُ.

Abdurrahman b. Avf (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allâhu Teâlâ buyuruyor ki: “Allah” Ben'im, “Râhman” Ben'im, 'rahim'i yarattım, onu kendi ismimden türettim. Bundan dolayı akrabâlık haklarını gözetenlere Ben de rahmet ederim. Bunu gözetmeyenlerden de rahmetimi keserim.”

(Tirmizî, Birr, 9, Hadis no: 1908, IV, 315)

269. عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ فَقَالَ الْقَوْمُ مَالَهُ مَالَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَبَّ مَالَهُ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ. ذَرَهَا. كَأَنَّهُ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ.

Ebû Eyyûb (r.a.)'den; bir kişi, Resûlullah (s.a.s.)'a:

– Beni Cennet'e koyacak bir ameli bana haber ver, dedi. Orada bulunanlar:

– *Buna ne oluyor, buna ne oluyor?* di(ye taaccüblerini ifâde et)tiler. Resûlullah (s.a.s.):

– İhtiyâcı var ki soruyor, şaşırarak ne var (dedikten sonra:) Allâh'a ibadet eder, O'na hiçbir şey ortak koşmaz, namazı doğru kılar, zekâtı verir, yakınlarını ziyâret edersin.

Sanki devenin üstünde imiş gibi- **Bırak onu,**²⁶ buyurdu.

(Buhârî, Kitabu'z-Zekât, 1, II, 109)

270. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلرَّحِمُ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ، تَقُولُ مَنْ وَصَلَنِي وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَنِي قَطَعَهُ اللَّهُ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

– **Rahm**²⁷, (sanki) arşa asılı (imiş gibi) Allah'ın rahmetine sığınmıştır. O (şöyle) söyler:

26. Sanki Peygamber Efendimiz deve üzerinde imiş, adam da devesinin yularından tutup bu suâli sormuş gibi Resûl-i Ekrem bu cevâbı verdikten sonra: **Artık bırak deveyi** (yoluna devam etsin), buyurmuştur.

27. Rahm, sıla-i rahm, akrabâ ve yakınlarla ilgilenmek demektir. Aynı zamanda anne rahmini de ifade etmektedir.

– Beni (sıla-i rahmi) gözeten kimseye Allah rahmet etsin.
Beni (sıla-i rahmi) terk edenden de Allah, rahmetini kessin.

(Müslim, Birr, 6, Hadis no: 17, III, 1981)

271. عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا

يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ رَحِمٍ.

Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Sıla-i rahm etmeyen (yakınları ile ilgilerini kesen) kimse Cennet'e giremez.”

(Müslim, Birr, Hadis no: 19, III, 1989)

272. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنْ لِي

قَرَابَةً أَصِلُهُمْ وَيَقْطَعُونِي، وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسَيِّئُونَ إِلَيَّ، وَأَأْخُذُ
عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ، فَقَالَ: لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسْفَهُمُ الْمَلَّ
وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; bir kişi, Resûlullah (s.a.s.)'a:

– *Yâ Resûlullah! Benim yakınlarım var. Ben onları ziyâret ederim, onlar bana gelmez. Ben onlara iyilik ederim, onlar bana kötülük eder. Ben onlara yumuşak davranırım, onlar bana câhillik eder (kaba davranırlar). Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:*

– *Eğer dediğin gibi isen, onlara kızgın kül yediriyor gibisin, (yâni senin yaptığın iyiliğe karşı) onların kötülüğü kendi aleyhlerinedir. Sen böyle davrandığın müddetçe, Allâhu Teâlâ sana yardımcı olur ve seni onlardan korur.*

(Müslim, Birr, 6, Hadis no: 22, III, 1982)

273. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَعَلَّمُوا مِنْ أَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ فَإِنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ مَثْرَاءٌ فِي الْمَالِ مَنْسَاءٌ فِي الْأَثْرِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Sıla-i rahmi ne ile (ve nasıl) yapacağınızı büyüklerinizden öğreniniz. Çünkü sıla-i rahm, akraba arasında sevgi, malda çokluk, ömürde ise berekettir.”

(Tirmizî, Birr, 49, Hadis no: 1979, IV, 351)

274. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْ خَلْقِهِ قَالَتْ الرَّحِمُ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ الْقَطِيعَةِ قَالَ نَعَمْ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكَ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكَ. قَالَتْ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَهُوَ لَكَ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَأَقْرَأُوا إِنْ شِئْتُمْ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقْطِعُوا أَرْحَامَكُمْ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

– **Allâhu Teâlâ, mahlûkâtı yaratıp yaratma işini bitirdiğinde; rahm (yakınlık, lisân-ı hâl ile) dedi ki:**

– **Bu (huzurunda duruşum), ayrılık firkatından sana sığınanların duruşudur. (Allahu Teâlâ:)**

– Evet, seni ziyaret edene rahmet etmeme, seninle ilgisi-
ni kesenden rahmetimi kesmeme râzı olmaz mısın? buyur-
du. (Rahm):

– Evet râzıyım yâ Rab, dedi. (Allâhu Teâlâ:)

– İşte bu senin (hakkın) dır, buyurdu. Resûlullah (s.a.s.):

– İsterseniz, “Nasıl, döner de yeryüzünde bozgunculuk
çıkartır ve akrabâlık bağlarını keser misiniz? Böyle olanlar o
kimselerdir ki, Allah onları lânetlemiş de duygularını almış
ve gözlerini kör etmiştir” (Muhammed, 47/22) âyetini oku-
yunuz, buyurdu.

(Buhârî, Edeb, 13, III, 72)

275. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

Ebû Hüreyre (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah’a ve âhiret gününe iman etmiş ise misafirine
ikram etsin (ağırlasın).

Kim Allah’a ve ahiret gününe iman etmiş ise sıla-i rahm
etsin (yakınları ile ilgilensin).

Kim Allah’a ve âhiret gününe iman etmiş ise, (ya) hayırlı
söz söylesin veya sussun.”

(Müslim, İman, 19, IV, 68)

276. عَنْ أَبِي زَرِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِخِصَالِ مِنَ الْخَيْرِ: أَوْصَانِي أَنْ لَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَأَنْ أَنْظُرَ

إِلَى مَنْ هُوَ دُونِي وَ أَوْصَانِي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَأَوْصَانِي
أَنْ أَصِلَ رَحِمِي وَإِنْ أَدْبَرْتُ وَأَوْصَانِي أَنْ لَا أَخَافَ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ
وَأَوْصَانِي أَنْ أَقُولَ الْحَقَّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا وَأَوْصَانِي أَنْ أَكْثَرَ مِنْ لَا
حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ.

Ebû Zer (r.a.)'den:

Halîlim ve en çok sevdiğim Resûlullah (s.a.s.), bana iyilikten bazı hasletler tavsiye etti:

- 1- (Dünyâlıkta) kendinden üstün olana bakmayıp benden daha aşağıda olana bakmayı,
- 2- Yoksulları sevip onlara yaklaşmayı,
- 3- Arka çevirseler bile yakınlarıma sıla-i rahm (ziyaret) yapmayı,
- 4- Allah rızâsı uğrunda yericilerin yermesine aldirmamayı,
- 5- Acı olsa da doğruyu ve hakikatı söylemeyi,
- 6- Cennet hazinelerinden bir hazine olduğu için, "Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh" demeyi, tavsiye buyurmuştur.

(İbn-i Hibbân, Sahih, Hadis no: 449, II, 194)

277. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا: إِنَّهُ مَنْ
أَعْطَى حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ،
وَصِلَةَ الرَّحِمِ وَحُسْنَ الْجَوَارِ أَوْ حُسْنَ الْخَلْقِ يُعْمِرَانِ الدِّيَارَ
وَيَزِيدَانِ فِي الْأَعْمَارِ.

Âişe (r.anhâ)'den; Resûlullah (s.a.s.), kendisine şöyle buyurmuştur:

“Kime yumuşak huyluluktan nasibi verilmişse, dũnyâ ve âhîret iyiliğinden de verilmiş demektir. Akrabalık bağlarını gøzetmek, iyi komşuluk ve gũzel ahlâk, ũlkeyi imar eder ve ømrũ bereketlendirir.”

(Ahmed b. Hanbel, Mũsned, VI, 159)

278. عَنْ دُرَّةَ بِنْتِ أَبِي لَهَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَامَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمُنْبَرِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ النَّاسِ أَقْرَبُهُمْ وَأَتْقَاهُمْ وَأَمْرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَوْصَلَهُمْ لِلرَّحِمِ.

Dũrre bint-i Ebi Leheb (r.anhâ)'dan rivayete gøre řøyle dedi:

Adamın biri Resũlullah (s.a.s.)'a geldi. (Bu esnada) Resũlullah (s.a.s.) minberde idi. Adam dedi ki:

– *Ya Resũlullah! İnsanların en hayırlısı kimdir?* Resũlullah (s.a.s.) řøyle buyurdular:

– **İnsanların hayırlısı; (Kur'an'ı) çok okuyan, en takvalı olan, iyiliğini emreden ve köt¼l¼kten sakındıran ve sıla-i rahimde bulunan kişidir.**

(Ahmed b. Hanbel, Mũsned, VI, 432)

279. عَنْ أُمِّ كَلْتُومِ بِنْتِ عُقْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ الصَّدَقَةُ عَلَى ذِي الرَّحِمِ الْكَاشِحِ.

Ümmü Gũlsũm bint-i Ukbe (r.anhâ)'dan; Resũlullah (s.a.s.) řøyle buyurmuştur:

“Sadakanın en kıymetlisi, içinde dũřmanlık hisleri taşı-

yan fakat bunu açığa çıkaramayan akrabâya verilen sadakadır.”

(Taberânî, Mu'cemu'l-Kebîr, XXV, Hadis no: 204, 171)

280. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ؛ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

Ebu Hüreyre (r.a.), Resûlullah (s.a.s)'tan işittim; buyurdular ki:

“Kim, rızının genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse sıla-i rahim yapsın.”

(Buhârî, Edeb, 12, VII, 72)

281. عَنِ الرَّبَّابِ عَنْ عَمِّهَا سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ يُبْلَغُ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أَفْطَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَفْطِرْ عَلَى تَمْرٍ فَإِنَّهُ بَرَكَةٌ، فَإِنَّ لَرَّ يَجِدُ تَمْرًا فَاَلْمَاءُ فَإِنَّهُ طَهُورٌ وَقَالَ: الصَّدَقَةُ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ. وَهِيَ عَلَى ذِي الرَّحْمِ ثِنْتَانِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ.»

Rabbab, amcası Selman İbni Âmir (r.anhümâ)'den; Resûlullah (s.a.s) buyurdu ki:

“Sizden biriniz iftar ettiğinde hurma ile iftar etsin. Çünkü o berekettir. Eğer hurma bulamazsa su ile (iftar etsin) çünkü o temizdir.

Yoksula bir şey vermek sadakadır. Akrabaya bir şey vermenin ise iki sevabı vardır. Birisi sadaka sevabı, diğeri de akrabayı görüp gözetme sevabıdır.”

(Tirmizî, Zekât, 26, III, 46)

282. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الرَّحِمَ سُجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ، فَقَالَ اللَّهُ مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتَهُ، وَمَنْ قَطَعَكِ قَطَعْتَهُ.

Ebu Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Rahim (akrabalık), Allah'ın rahmetinin eserlerindedir. Allah buyurdu: Kim bu bağı korursa, Allah ona merhamet eder. Kim onu koparırsa, Allah da ondan ihsan ve rahmetini keser.”

(Buhârî, Edeb, 13, VII, 73)

283. عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: كَانَ ابْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَالِسًا بَعْدَ الصُّبْحِ فِي حَلَقَةٍ، فَقَالَ: أُنشِدُ اللَّهَ قَاطِعِ رَحِمٍ لَمَا قَامَ عَنَا فَإِنَّا نُرِيدُ أَنْ نَدْعُو رَبَّنَا، وَإِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ مُرْتَجَّةٌ دُونَ قَاطِعِ رَحِمٍ.

A'meş (r.a.)'den; şöyle anlatıyor:

İbn-i Mes'ud (r.a.), sabah namazını müteâkip bir (ilim) hal-kasında oturmuştu.

– Allah için and verdiririm ki, yakınları ile ilgilerini kesenler aramızda bulunmasınlar (gitsinler). Çünkü Rabbimize duâ etmek istiyoruz. Akrabâsı ile ilgisini kesenlere gök (rahmet) kapıları kapalıdır, dedi.

(Taberânî, Mu'cemu'l-Kebîr, IX, Hadis no: 8793, 158)

284. عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ.

Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir:

"Akrabaları ile ilgisini kesenler Cennet'e giremez."

(Buhârî, Edeb, 11, III, 72)

285. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا

يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ: مُدْمِنُ الْخَمْرِ وَقَاطِعُ الرَّحِمِ وَمُصَدِّقٌ بِالسَّحْرِ.

Ebü Mûsâ (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Üç kişi Cennet'e giremez:

1- İçkiye müptelâ olan,

2-Akrabaları ile alakasını kesen,

3- Sâhir (büyücü) leri tasdik edip onlara inanan."

(İbn-i Hibbân, Sahih, Hadis no: 5346, XII, 165)

286. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

أَسْرَعُ الْخَيْرِ ثَوَابًا الْبِرُّ وَصِلَةُ الرَّحِمِ، وَأَسْرَعُ الشَّرِّ عُقُوبَةً الْبُغْيُ وَقَطِيعَةُ الرَّحِمِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Mükâfatına en çabuk erişilecek hayırlar, iyilik ve sıla-i rahm (akrabayı ziyaret)dir. Cezâsı en sür'atli görülen fenalıklar da zulüm ve akrabâ ile alâkayı kesmektir."

(İbn-i Mâce, Sünen, Zühd, 23, Hadis no: 4212, 2, 1408)

287. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ الْوَاصِلُ

بِالْمُكَافِي، وَلَكِنَّ الْوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قَطَعْتَ رَحِمَهُ وَصَلَهَا.

Abdullah bin Amr (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Akrabadan gelen iyiliğe misliyle karşılık veren kimse, tam manasıyla akrabasıyla ilgi kurmuş değildir. Gerçek sıra (ilgilenme), kendisiyle ilgiyi kesenleri görüp gözetmektir.”

(Buhârî, Edep, 15, VII, 73)

288. عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ثُمَّ لَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَخْبِرْنِي بِفَوَاضِلِ الْأَعْمَالِ، فَقَالَ: يَا عُقْبَةُ صِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ، وَأَعْرِضْ عَمَّنْ ظَلَمَكَ. (وفي رواية: وَأَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ.)

Ukbe b. Amir (r.a.)'den; şöyle anlatıyor:

.... Sonra Resûlullah (s.a.s.) ile karşılaştım, (mübârek) elinden tuttum da kendisine:

– *Yâ Resûlallah, bana amellerin faziletliyelerinden haber ver, dedim. Resûlullah (s.a.s.) bana:*

– **Ey Ukbe! Seni ziyâret etmeyi sen ziyâret et, sana vermeyene sen ver, sana zulmedenden uzaklaş.**²⁸

Diğer bir rivâyette: **“Sana zulmedeni affet”**, buyurmuşlardır.

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 82)

289. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ حَاسِبُهُ اللَّهُ حِسَابًا يَسِيرًا وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ. قَالُوا: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي؟ قَالَ تُعْطَى مَنْ حَرَمَكَ

28. Burada “Sana zulmedenden uzaklaş” demek, onun zulmüne karşılık verme, sen doğru yolda ol, sabret, demektir.

وَتَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ يُدْخِلُكَ اللَّهُ
الْجَنَّةَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Üç (haslet) kimde bulunursa, Allah Teâlâ onun hesâbını kolayca yapar ve rahmeti ile onu Cennetine kor.” Ashab:

– Anamız, babamız sana fedâ olsun, onlar nedir yâ Resûlullah? diye sordular. Resûlullah (s.a.s.):

– Seni mahrum edene senin vermen, sana gelmeyene senin gitmen, sana zulmedeni de affetmendir. Bunları yaptığın vakit Allah seni Cennet’e kor, buyurmuşlardır.

(Hakîm, 2/518)

290. عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: إِنْ

مِنْ أَرْبَى الرَّبَا الْأَسْطِطَالَةَ فِي عَرَضِ الْمُسْلِمِ بغيرِ حَقٍّ، وَإِنْ هَذِهِ
الرَّحِمَ شُجْنَةً مِنَ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ، فَمَنْ قَطَعَهَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ.

Saîd b. Zeyd (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Haksız olarak müslümanın ırzına, nâmus ve şerefine dil uzatmak en büyük günahlardandır. Ve şu rahm (akraba ile ilgilenmek kelimesi), Aziz ve Celil olan Rahmân’dan türemiştir. Kim ki, akrabasıyla ilgisini keserse (sıla-i rahm yapmazsa) Aziz ve Celil olan Allah, Cennet’i ona haram eder.”²⁹

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1, 190)

29. Rahm kelimesi, Allâh’ın Rahmân sıfatından türemiş bir kelimedir. Akrebâlar ile ilgi, birbirlerine karşı sevgi ve merhametin bir sonucudur. Yakınlarına merhamet etmeyi Allâhu Teâlâ, –ancak Allâh’ın rahmeti ile girecek olan– Cennet’e sokmaz.

291. عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرَ أَنْ يُعَجَّلَ اللَّهُ لِصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدَّخِرُ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْبَغْيِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ.

Ebû Bekre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ahiretteki cezasından başka, dünyada da günah sahibine acele olarak cezâsını Allâhu Teâlâ'nın vereceği günahlardan, zulüm ve sıla-i rahmi kesmekten (akraba ile ilgilenmekten) daha büyüğü yoktur.”³⁰

(Tirmizî, Kıyâmet, 57, Hadis no: 2511, IV, 664)

30. Taberânî, rivâyetinde; “Sıla-i rahmi kesmekten, hıyânetten ve yalandan daha büyüğü yoktur. Sevâbı peşin verilen iyiliklerden birisi de sıla-i rahmdir. Hattâ bir ev halkı fâcir oldukları hâlde sıla-i rahm sâyesinde mal ve sayıları çoğalır” şeklindedir.

XVI
MÜSLÜMANLARIN BİRBİRİNE KARŞI
GÖREVLERİ HAKKINDA
HADİSLER

292. عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ، مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ
كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا
كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona ne zulmeder, ne de onu yalnız bırakır. Kim, kardeşinin ihtiyacını giderirse, Allah da o kimsenin ihtiyacını giderir. Kim, bir müslümanın sıkıntısını giderirse, Allâhu Teâlâ da o kimsenin kıyâmet sıkıntılarında birini giderir. Kim, bir müslümanın (ayıbını) örterse, kıyâmet gününde Allâhu Teâlâ da onun ayıplarını örter.”

(Buhârî, Mezalim, 3, IV, 159)

293. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

نَفَسَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ
كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ فِي الدُّنْيَا يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ، وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ فِي الدُّنْيَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةَ، وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim, bir müslümanın dünya sıkıntılarında birisini giderirse, Allâhu Teâlâ da onun kıyâmet sıkıntılarında bir sıkıntısını giderir. Kim, dünyada darda (güçlükte) kalmışa kolaylık gösterirse, Allahu Teâlâ da ona dünya ve âhirette kolaylık gösterir. Kim, bir müslümanın dünyada bir ayıbını örterse, Allahu Teâlâ da dünya ve ahirette onun kusurlarını örter. Kul, mü'min kardeşinin yardımında buldukça, Allah da onun yardımcısıdır.”

(Müslim, Zîkr, 11, III, 2074)

294. عَنِ النُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا
اشْتَكَى مِنْهُ عَضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَّى.

Nu'man İbn-i Beşîr (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Mü'minler, birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğunda, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”³¹

(Müslim, Birr, 18, VI, 1999)

31. Herhangi bir uzva gelen bir hastalığın ızdırâbı, o uzuvda kalmayıp vücûdun diğer uzuvlarında da tesiri olduğu gibi, bir müslümana gelen sıkıntının da diğer müslümanlarda te'siri görülür.

295. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْمُؤْمِنُ**

لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ.

Ebû Mûsâ (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz, parmaklarını birbirine geçirerek:

"Mü'min, mü'min için bir binâ gibidir.³² Biri diğerini destekler (kuvvetlendirir)." buyurdular ve parmaklarını birbirine geçirdiler (ellerini kenetlediler).

(Müslim, Birr, 18, VI, 1999)

296. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ: **جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَاخَمُ الْخَلْقُ حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةَ أَنْ تُصِيبَهُ.**

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.)'i şöyle söylerken işittim:

"Allâhu Teâlâ, rahmeti yüz parçaya böldü de doksan dokuzunu kendisinde bıraktı, bir parçasını yere indirdi. İşte o bir parça ile, yaratıklar birbirlerine karşı merhametli olurlar. Hatta kısarak at da yavrusuna değer (de eziyet verir) korkusu ile tırnağını kaldırarak (onu ezmeye) dikkat eder."

(Müslim, Tevbe, 4, 6, 2108)

32. Binânın ayakta durabilmesi için, bütün parçalarının sıkı sıkıya birbirine bağlanması gerektiği gibi topyekûn İslâmiyet'in de pâyidâr olması için müslüman fertlere düşen, vazifelerini hakkıyla yapmaları ve samîmî olarak birbirlerine destek olmaları gerekir. Aksi hâlde İslâmiyet, bağlantısı olmayan binâlar gibi çökmeye mahkûmdur.

297. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ ارْحَمُوا أَهْلَ الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مَن فِي السَّمَاءِ.

Abdullâh b. Amr (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

"Merhamet edenlere Allah da merhamet eder. Yerdekilere merhamet ediniz ki, göktekiler de size merhamet etsinler."

(Tirmizî, Birr, 16, Hadis no: 1924, IV, 324)

298. عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ.

Cerir b. Abdullâh (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Merhamet etmeyene merhamet olunmaz."

(Tirmizî, Birr, 12, Hadis no: 1911, IV, 318)

299. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ

مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوقِرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ.

İbn-i Abbas (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize ta'zimde (saygıda) bulunmayan ve iyilikle emredip, kötülükten men'etmeyen (alıkoymayan) bizden değildir."

(Tirmizî, Birr, 15, Hadis no: 1919, IV, 321)

300. عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا أَكْرَمَ شَابًّا شَيْخًا لِسِنِّهِ إِلَّا قَيَّضَ اللَّهُ لَهُ مَنْ يَكْرِمُهُ عِنْدَ سِنِّهِ.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Genç bir kimse bir ihtiyara -yaşlılığından dolayı- ikrâm ederse, Allah da ihtiyarlığında (mükâfat olarak) ona ikrâm edecek bir kimse ihsân eder.”

(Tirmizî, Birr, 75, Hadis no: 2022, IV, 372)

301. عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَزَالُ اللَّهُ فِي حَاجَةِ الْعَبْدِ مَا دَامَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ.

Zeyd b. Sâbit (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kul, mü'min kardeşinin ihtiyacını gidermeye devam ettikçe, Allâhu Teâlâ da onun ihtiyâcını giderir.”

(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, V, Hadis no: 4801, 118)

302. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَلْقًا خَلَقَهُمْ لِحَوَائِجِ النَّاسِ يَفْزَعُ النَّاسُ إِلَيْهِمْ فِي حَوَائِجِهِمْ، أُولَئِكَ الْأَمْنُونَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ.

İbn-i Ömer, (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allahu Teâlâ'nın (insanlar arasında) bir kısım yaratıkları vardır ki, onları insanların ihtiyaçları (nı gidermek) için yaratmıştır. İnsanlar ihtiyaçlarında onlara müracaat ederler. İşte Allâh'ın azâbından emin olanlar onlardır.”

(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XII, Hadis no: 13334, 274)

303. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحَاءٌ، فَيَقَالُ أَنْظِرُوا هَذِينَ، حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذِينَ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذِينَ حَتَّى يَصْطَلِحَا.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Pazartesi ve perşembe günleri Cennet kapıları açılır. Allâh’a şirk koşmayan her kulun günâhı bağışlanır. Ancak kendisiyle (mü’min) kardeşi arasında düşmanlık bulunan kişi (nin günâhı) bağışlanmaz ve şöyle denir: “Onlar, barışincaya kadar bağışlanmalarını bekletiniz, onlar barışincaya kadar bağışlanmalarını bekletiniz, onlar barışincaya kadar bağışlanmalarını bekletiniz.”

(Müslim, Birr, 11, VI, 1987)

304. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا عَظُمَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى عَبْدٍ إِلَّا أَشْتَدَّتْ إِلَيْهِ مُؤْنَةُ النَّاسِ، وَمَنْ لَرٍ يَحْمِلُ تِلْكَ الْمُؤْنَةَ لِلنَّاسِ، فَقَدْ عَرَّضَ تِلْكَ النِّعْمَةَ لِلزَّوَالِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kulun üzerinde Allah’ın nimeti çoğaldıkça, o kimseye karşı insanların külfeti de artar. İnsanların o külfetlerine katlanmayan kimse, o nimeti yok olmaya sunmuş olur.”

(Tergib, 3/391, No: 6; Kenz, 6/347, No: 15994)

305. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ سَلَامِي مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ: يَعْدِلُ بَيْنَ الْاِثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَيُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ، فَيَحْمِلُهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ، وَبِكُلِّ خَطْوَةٍ يَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ، وَيُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İnsanın her bir eklemi için her Allah'ın günü bir sadaka vermek gerekir: İki kişinin arasını bulman, (haklarında adaletle hükmetmen) bir sadakadır. Bir kimseye bineğine binerken yardımcı olman veya yükünü hayvanına yüklemesine yardım etmen bir sadakadır.

Güzel bir söz söylemek sadakadır.

Namaza giderken attığın her adıma bir sadaka sevabı vardır.

Gelip geçenleri rahatsız eden bir şeyi yoldan alıp atman bir sadakadır.”³³

(Müslim, Zekât, 16, I, 699)

306. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ صَاحِبَ هَذِهِ الْحُجْرَةِ يَقُولُ: لَا تَنْزِعُ الرَّحْمَةَ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ.

33. İnsanın vücûdunda pek çok ek yeri vardır. Onun hareket etmesi bu eklere bağlıdır. Bu eklemler hareket etmezse, insan hiçbir şey yapamaz; onun için de her gün onların şükürünü edâ etmek îcâb eder. Her iyi hareket Allâh'a bir şükür olacağından, eklemleri sayısınca sadaka vermesi gerektir, denilerek yapacağı iyi işleri her gün yapması, dâima iyi işlerle uğraşması bildirilmektedir.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den:

Doğru olan ve doğruluğu kabûl edilen (Ravza-i Şerife'ye işâret ederek): Şu odanın sâhibi Ebü'l-Kâsım (Resûlullah (s.a.s.))'ı şöyle söylerken işittim:

“Rahmet, ancak (her türlü fenâlığı yapan) şakîden çekip alınır.”

(Tirmizî, Edeb, 58, IV, 136)

307. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ لِلَّهِ أَقْوَامًا اخْتَصَّهْمُ بِالنِّعَمِ لِمَنَافِعِ الْعِبَادِ يُقْرَهُمْ فِيهَا مَا بَدَلُوهَا، فَإِذَا مَنَعُوهَا نَزَعَهَا مِنْهُمْ فَحَوَّلَهَا إِلَى غَيْرِهِمْ.

Abdullah b. Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Allâhu Teâlâ'nın, kullarının faydalanmaları için özel nimetler verdiği birtakım kulları vardır. Onlar bu nimetleri gereği gibi sarfettikleri müddetçe, Allah bu nimeti onlarda devam ettirir. Onlar, bu nimetleri (gerekli yerlerde sarftan) uzaklaştıklarında Allâhu Teâlâ da bu nimetleri onlardan alarak başkalarına verir.”

(Silsile-i Ahadis, Sahiha, No: 1692, IV, 264)

308. كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ مَعَهُ فَأَخَذَ بَعْضُهُمْ مِنْ أَخِيهِ حَبَلًا وَهُوَ نَائِمٌ فَاسْتَيْقِظَ فَفَزِعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُرَوِّعَ مُسْلِمًا.

Ashab-ı Kiram, Peygamber (s.a.s.) ile birlikte bir seferde idiler. Onlardan birisi uyuyan bir kardeşinin ipini (şaka için) çekip alırken o uyanıverdi. Korku ve heyecâna düştü. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.):

“Bir müslümanın, bir müslümanı korkutması ve heyecana düşürmesi helâl olmaz” buyurdu.

(Tirmizî, Fiten, 3, IV, 462)

309. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

أَعَانَ عَبْدًا فِي حَاجَتِهِ ثَبَّتَ اللَّهُ لَهُ مَقَامَهُ يَوْمَ تَزُولُ الْأَقْدَامُ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim, bir kula ihtiyâcı anında yardım ederse, ayakların kaydığı (kiyâmet) gün (ün) de Allâhu Teâlâ onun makâmını sâbit kılar.”

(Tergib, 3/392, No: 10)

310. عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ مَشَى

فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ سَبْعِينَ حَسَنَةً،
وَمَحَا عَنْهُ سَبْعِينَ سَيِّئَةً إِلَى أَنْ يَرْجِعَ مِنْ حَيْثُ فَارَقَهُ، فَإِنْ قُضِيَتْ
حَاجَتُهُ عَلَى يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ، وَإِنْ هَلَكَ فِيمَا
بَيْنَ ذَلِكَ دَخَلَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ.

Enes (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Müslüman kardeşinin ihtiyâcını gidermek maksadı ile giden bir kimse için, Allâhu Teâlâ, onun ayrıldığı yere dönünceye kadar, her bir adımına yetmiş sevab yazar ve yetmiş (küçük) günâhını yok eder. Onun vâsıtasıyla iş görülürse, anasından doğduğu gün gibi günahından çıkmış olur. (Şayet) o esnada ölecek olursa, hesap görmeden Cennet'e girer.”

(Ebu Ya'îlâ, Müsned, 5/175, No: 2789)

311. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ وَصْلَةً لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ إِلَى ذِي سُلْطَانٍ فِي مَبْلَغٍ بَرٍّ، أَوْ تَيْسِيرٍ عَسِيرٍ أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى إِجَازَةِ الصَّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ دَحْضِ الْأَقْدَامِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Müslüman kardeşinin, hayırlı bir işe muvaffak olabilmesi veya zor bir işini kolaylaştırmak için selâhiyetli kimselere aracılıkta bulunan kişiye, Allâhu Teâlâ, ayakların kaydığı kıyâmet gününde sıratı geçmek için yardım eder.”

(İbn-i Hibbân, Sahih, II, Hadis no: 530, 287)

312. عَنْ أَبِي شَرِيحٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ. قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ».

Ebu Şureyh (r.a.)'dan; Nebî (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Vallahi iman etmiş olamaz, vallahi iman etmiş olamaz, vallahi iman etmiş olamaz” sahabilerden biri de; “Kim iman etmiş olmaz ey Allah’ın Resûlü?” diye sorunca, Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz:

“Kötülüğünden, komşusunun emin olmadığı kimse” cevabını vermişlerdir.

(Buhârî, Edeb, 29, VII, 78)

313. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ. قَالُوا: أَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ يَجِدْ؟ قَالَ: يَعْتَمِلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ

نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ، قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ أَوْ يَسْتَطِيعَ؟ قَالَ: يُعِينُ ذَا
الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ. قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِيعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: يَأْمُرُ
بِالْخَيْرِ. قَالُوا: إِنْ لَمْ يَسْتَطِيعْ أَوْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: يُمَسِّكُ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهَا
صَدَقَةٌ.

Ebû Musâ (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

- Her müslüman, sadaka vermelidir. Denildi ki:
- *Ya bulamazsa?* (Ne yapar Yâ Resûlullah?) Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:
- Elleriyle çalışır; hem kendine bakar hem de tasadduk eder. (O şahıs):
- *Ya (çalışmaya) muktedir değil ise?* (Ne yapar?) dedi. Resûlullah (s.a.s.):
- Yardıma muhtâç olan mazlûma yardım eder, buyurdu. Ebu Mûsâ diyor ki: Resûlullah (s.a.s.)'a:
- *Ya (buna da) muktedir değil ise?* (Ne yapar?) diye sorulduğunda, Resûlullah (s.a.s.):
- İyilikle yâhud hayır ile emreder, buyurdu (O şahıs):
- *Ya (buna da) gücü yetmezse?* dedi. Resûlullah (s.a.s.):
- Kendisini kötülükten alıkor, zirâ o da sadakadır, buyurdu.

(Müslim, Kitabu'z-Zekât, 16, I, 699)

314. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «يَا نِسَاءَ

الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِحَارَتِهَا وَلَوْ فَرَسَنَ شَاةً».

Ebu Hureyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyuruyordu:

“Ey müslüman hanımlar! Tırnak ucu kadar da olsa, sakın ha, komşu komşuyu hakir görmesin!”

(Buhârî, Edeb, 30, VII, 78)

315. عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ الْمُجَاشِعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَأَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلَاثَةٌ: ذُو سُلْطَانٍ مُقْسِطٌ مُتَّصِدِقٌ مُوَفَّقٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ لِكُلِّ ذِي قُرْبَى وَمُسْلِمٌ، وَعَظِيمٌ، مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ. قَالَ وَأَهْلُ النَّارِ خَمْسَةٌ: الضَّعِيفُ الَّذِي لَا زَبْرَ لَهُ الَّذِينَ هُمْ فِيكُمْ تَبَعًا لَا يَبْتَغُونَ أَهْلًا وَلَا مَالًا. وَالْخَائِنُ الَّذِي لَا يَخْفَى لَهُ طَمَعٌ وَإِنْ دَقَّ إِلَّا خَانَهُ، وَرَجُلٌ لَا يُصْبِحُ وَلَا يُمَسِي إِلَّا وَهُوَ يُجَادِعُكَ عَنْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ وَذَكَرَ الْبُخْلَ أَوْ الْكَذِبَ وَالشَّنْظِيرُ الْفَحَّاشُ.

lyaz b. Himâru'l- Mücâşî' (r.a.)'in rivâyetine göre; Resûlullah (s.a.s.) buyurdu ki:

“Cennet ehli, üç kimsedir:

1- Âdil olup, sadaka veren ve muvaffak olan kudret ve sulta sâhibi insan,

2- Her müslümana ve yakınlarına karşı yumuşak kalpli olan kimse,

3- Kalabalık aile sahibi olduğu hâlde durumundan şikâyet etmeyen fakirdir.

Cehennem'e girecekler de beş sınıftır. (Bunlar:)

1- Şunun bunun peşinden takılıp giden, dünya ve ahirette yarayacak işlerde bulunmayan zayıf ve hafif akıllı kimse-ler,

2- Az da olsa, gördüğü her şeye göz diken hâinler,

3- Akşam, sabah (gece-gündüz) başkasının mal ve canına hile düşünenler,

4- Cimrilik edip yalan konuşanlar,

5- Çirkin ve kaba söz ve hareketlerde bulunanlardır.”

(Müslim, Cennet, 116, Hadis no: 63, III, 2197)

316. سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبَا طَلْحَةَ بْنَ سَهْلٍ الْأَنْصَارِيَّ يَقُولَانِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَمْرٍ يُخْذَلُ أَمْرًا مُسْلِمًا عِنْدَ مَوْطِنٍ تَنْتَهَكُ فِيهِ حُرْمَتَهُ وَيُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عَرَضِهِ إِلَّا خَذَلَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نَصْرَتَهُ، وَمَا مِنْ أَمْرٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ يُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عَرَضِهِ وَيَنْتَهَكُ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ نَصْرَتَهُ.»

Câbir b. Abdullah ve Ebû Talha b. Sehl el-Ensârî'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Bir kimse, Müslüman bir kardeşine, iffetin noksana laşacağı ve hürmetinin yok olacağı bir yerde (şekilde ve mevzuda) yardımını keserse, Allâhu Teâlâ ona, kendi yardımını arzu ettiği bir yerde yardım elini uzatmaz. Bir kimse müslüman bir insana namusunun zedeleneceği, iffet ve şerefının yok olacağı bir yerde yardım ederse, Allâhu Teâlâ da ona, yardımını arzu ettiği bir yer (ve zaman) da muhakkak yardım eder.”

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 30; Ebu Davud, Edeb, 41, Hadis no: 9884, V, 197)

317. عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَسَدٍ الْجُهَنِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ» أَرَاهُ قَالَ: «بَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا يَحْمِي لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ، وَمَنْ رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ يُرِيدُ شَيْنَهُ بِهِ حَبَسَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ حَتَّى يُخْرَجَ مِمَّا قَالَ.»

Muâz b. Esed el-Cühenî'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

Bir kimse, bir mü'mini bir münâfıktan korursa, onu [Resûlullah (s.a.s.)'ı] bizzat gördüm. Buyurdular ki:

"Allâhu Teâlâ, kıyâmet gününde Cehennem ateşinden onun etlerini korumak için bir melek gönderir. Ve bir kimse bir müslümana herhangi bir şeyle atar (söz söyler) ve o şey ile ayıplanmasını isterse, Allâhu Teâlâ onu dediği şeylerden çıkıp (temizleninceye) kadar Cehennem köprüsü üzerinde bırakır (hapseder)."

(Ebû Dâvud, Edeb, 41, Had.no: 4883, V, 196)

318. عَنْ وَائِلَةَ بِنِّ الْأَسْقَعِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُظْهِرِ

الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيكَ.

Vâsile b. el-Eska' (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Kardeşin için (kötülük günlerinde) sevinç gösterme, yoksa Allâhu Teâlâ ona rahmet eder, seni de (ondaki belâya) uğrattır."

(Tirmizî, 54, IV, Hadis no: 2506, 662)

319. عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ

بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْلَمَهُ.

Muâz İbn-i Cebel (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Bir kimse kardeşini bir kusur ile ayıplarsa, o kusuru işlemeden, o kimse ölmez."

(Tirmizî, 53, IV, Hadis no: 2505, 661)

320. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُلُّ الْمُسْلِمِ

عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ مَالُهُ وَعَرَضُهُ وَدَمُهُ التَّقْوَى هَهْنَا، بِحَسَبِ امْرِئٍ
مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ.»

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Her müslümanın diğer müslümana malı, ırzı ve kanı haramdır. İşte takva buradadır (diyerek kalbini gösterdi). İnsana, kötülük bakımından, müslüman kardeşini küçük görmesi yeter.”

(Müslim, Birr, 18, Hadis no: 1927, IV, 325)

XVII
GIYBET HAKKINDA
HADİSLER

321. عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ.

Ebû Mûsa (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.)'dan şöyle soruldu:

- Müslümanların en faziletlisi kimdir? Buyurdular ki:
- **Elinden ve dilinden müslümanların emin olduğu kimse-
dir.**

(Müslim, İman, 14, Hadis no: 66, I, 66)

322. عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَحَبُّ إِلَيَّ حَكَيْتُ إِنْسَانًا وَأَنْ لِي كَذَا وَكَذَا.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Ben herhangi bir insana benim de şuyum, buyum vardır, demeyi sevmem.”³⁴

(Ebu Davud, Edeb, Bab 40, Hadis no: 4875, V, 192)

323. عَنْ جُنْدُبٍ، قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَأَنَاخَ رَاحِلَتَهُ ثُمَّ عَقَلَهَا ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا سَلَّمَ

34. İnsanlar kendi faziletlerini başkalarının noksanlarıyla kıyaslamak sûretiyle belirtmek isterler. Kendi iyiliğini anlatabilmek için başkalarından bahsetmek gıybettir.

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَتَى رَاحِلَتَهُ فَأَطْلَقَهَا، ثُمَّ رَكِبَ، ثُمَّ نَادَى: اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تُشْرِكْ فِي رَحْمَتِنَا أَحَدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَتَقُولُونَ هُوَ أَضَلُّ أُمَّ بَعِيرُهُ، أَلَمْ تَسْمَعُوا إِلَى مَا قَالَ؟» قَالُوا: بَلَى.

Cündüb (r.a.)'den; dedi ki:

– Bir A'râbi (köylü) geldi, devesini çökertti, sonra bağladı, mes-cide girdi ve Resûlullah (s.a.s.)'in arkasında namaz kıldı. Resûlullah (s.a.s.) selâm verince, devesine geldi ve onu çözdü, sonra bindi ve sonra da;

– Yâ Rab, bana ve Muhammed'e rahmet eyle ve bizim rahmetimize (başka) bir kimseyi ortak etme, diye nidâ etti.

Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

– **O mu, yoksa, devesi mi daha çok dalâlettedir (yolunu şaşırmıştır), söyler misiniz? Onun dediklerini duymadınız mı?**

– *Evet, duyduk, dediler.*³⁵

(Müslim, Kihac, 47, I, 935)

324. عَنْ أَبِي بَرزَةَ الْأَسْلَمِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ، لَا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ، فَإِنَّهُ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ.»

Ebû Berze el-Eslemî (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

35. Burada, geniş ve şümûllü olan Allâh'ın rahmetini daraltmış olması bakımından, Resûl-i Ekrem, bu adamı hayvandan daha aşağı derekeye (en aşağı kat) düştüğünü bildirmekle bu gibi insanların hatalı olduğunu anlatmış oldu.

“Ey dili ile iman edip, hakiki iman kalbine girmemiş olan kişilerin topluluğu! Sakın müslümanları gıybet etmeyiniz ve onların ayıplarının peşine düşmeyiniz. Zira bir kimse onların ayıpları peşine düşerse, Allâhu Teâlâ da onun ayıbını ortaya kor. Allâhu Teâlâ bir kimsenin ayıbını ortaya koymak isterse, onu evinde de rezil, (perişan) eder.”

(Ebû Dâvud, Edeb, 40, Hadîs no: 4879, V, 194)

325. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا هَذَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَأَمَّا هَذَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ فَشَقَّهُ بِاثْنَيْنِ فَغَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا ثُمَّ قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْسَا.

İbn-i Abbas (r. anhümâ) dan; dedi ki:

Resûlullah (s.a.s.), iki mezara uğradı. Buyurdular ki:

“Bu iki kabir (içinde olanlar) gerçekten azâb ediliyorlar. Bu, büyük bir günah içinde oldukları için değil; şu (kabirdeki) idrardan sakınmazdı. Şu (kabirdeki) ise koğuculuk yapıp gezerdi.” Sonra yaş bir hurma dalı istedi. Onu ikiye böldü. Biri ni bir kabre, diğerini öteki kabre dikti. Ve:

“Bunlar kuruyuncaya kadar azabları hafifleyeceği umulur.”³⁶ buyurdular.

(Buhârî, Vudu’, 1055, I, 61)

326. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَمَّا عُرِجَ

36. Gıybetten ve idrârın bulaşmasından sakınmamanın büyük günah sayılmaları, halkın bunlara aldırış etmemelerine göredir. Dolayısıyla, gıybet büyük günahlardan olduğu gibi, dirhemden fazla olan idrârın beden veya elbiseye bulaşması da namaza mânîdir.

Yaş ağacın azâbı hafifletmesi, Kur’ân-ı Kerîm’de beyan buyurulduğu gibi, her şeyin Allâh’ı tesbih etmesi sebebiyledir.

بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ وُجُوهَهُمْ
وَصُدُورَهُمْ، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرِيْلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ
يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ.»

Enes b. Mâlik (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Ben Mi'râca çıkarılınca birtakım insanlara uğradım. Onların bakırdan tırnakları vardı. (Onunla) yüzlerini ve göğüslerini tırmalıyorlardı. Dedim ki:

- Ey Cibril, kimdir bu insanlar! (Cebrail) dedi ki:
- Bunlar insanların etlerini yiyen³⁷ ve ırzları (namusları) peşine düşen kimselerdir.

(Ebû Dâvud, Edeb, 40, Hadîs no: 4878, V, 194)

327. عَنِ ابْنِ هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنَ الْكَبَائِرِ
الْكَبَائِرِ اسْتِطَالَةَ الْمَرْءِ فِي عَرَضِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ، وَمِنَ الْكَبَائِرِ
السَّبْتَانِ بِالسَّبَّةِ.»

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Muhakkak kebâirin (büyük günahların) en büyüklerinden birisi de, kişinin, müslüman bir adamın ırzına haksız yere dil uzatmasıdır. Bir sövmeye karşılık iki kere (ard arda) sövmek de büyük günahlardandır.”

(Ebû Dâvud, Edeb, 40, Hadîs no: 4877, V, 193)

328. عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ أَرْبَى الرَّبَا
الْإِسْطِطَالَةَ فِي عَرَضِ الْمُسْلِمِ بِغَيْرِ حَقٍّ.»

37. Burada, (insanların etlerini yiyen) sözüyle, Kur'ân-ı Kerîm'deki, “Bir kısmınız diğerlerini gıybet etmesin, sizin herhangi biriniz ölü olarak kardeşinin etini yemeyi sever mi?” âyetinde gıybetin insanların etlerini yemeye benzetildiğine işâret edilmektedir. Böylece gıybet edenlerin azablarının şiddeti belirtilmektedir.

Saîd b. Zeyd (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

“Azâbı en çok arttıran günahlardan birisi de müslümanın ırzına (namus, onur ve haysiyetine) haksız yere dil uzatmaktır.”

(Ebû Dâvud, Edeb, 40, Hadîs no: 4876, V, 193)

329. عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ كَذَا وَكَذَا، قَالَ غَيْرُ مُسَدَّدٍ: تَعْنِي قَصِيرَةً، فَقَالَ: «لَقَدْ قُلْتَ كَلِمَةً لَوْ مُزِجَتْ بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجَتْهُ». قَالَتْ: وَحَكَيْتُ لَهُ إِنْسَانًا، فَقَالَ: «مَا أَحَبُّ أَنْي حَكَيْتُ إِنْسَانًا وَأَنْ لِي كَذَا وَكَذَا.»

Âişe (r.anhâ)'dan; şöyle anlatıyor; Resûlullah (s.a.s.)'a:

– *Safiyye'nin şu şu kusurları (ve hele) boyunun kısa olması sana yeter, dedi. Resûlullah (s.a.s.):*

– **Öyle bir söz konuştun ki, (onun günahı cisimlenip) denize atılsa, denizi bulandırır ve kokuturdu, buyurdu. Âişe (r.anhâ):**

– **Yine Resûlullah (s.a.s.)'a bir insandan bahsetmiştim. Resûlullah (s.a.s.):**

– **Bana dünyâlıktan birçok şey verilse de kimseyi kötülükle anmayı sevmem, buyurdular.³⁸**

(Ebû Dâvud, Edeb, 40, Hadîs no: 4875, V, 192)

330. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا الْغِيْبَةُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قِيلَ

38. Bu hadîs-i şerîfte, başka insanların yaratılışlarındaki noksanlıklardan bahsetmenin uygun olmayacağı ifade ediliyor.

أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ
اِغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

- **Gıybet nedir, biliyor musunuz?** diye sordular. Ashâb:
- *Allah ve Resûlü bilir*, dediler. (Resûlullah:)
- **Kardeşini hoşuna gitmeyen şeylerle anmandır**, buyurdu. Birisi:
- *Dediğim şeyler kardeşimde varsa ne buyurursunuz?* dedi. Resûlullah (s.a.s.):
- **Söylediğin eğer onda varsa, onu gıybet etmiş olursun; ve eğer yoksa iftira etmiş olursun**, buyurdular.

(Müslim, Birr, 20, III, 2001)

331. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا قَالَ
الرَّجُلُ هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah şöyle buyurmuştur:

“Bir adam, insanlar helâk oldu, dediği vakit, o, onların en çok helâk olanıdır.”³⁹

(Müslim, Birr, Bab 41, VI, 2024)

332. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

إِذَا مَاتَ صَاحِبُكُمْ فَدَعُوهُ وَلَا تَقْعُوا فِيهِ.

Âişe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

39. Bu sözü, acınmak sûretiyle söylemekte beis yoktur; fakat kendini beğenmek ve insanları küçük görmek sûretiyle söylerse, helâk olanların başında geleni kendisi olduğunda şüphe yoktur.

“Arkadaşınız öldüğü zaman onu bırakın, gıybetini yapmayın.”⁴⁰

(Ebû Dâvud, 50, Hadis no: 4899, V, 206)

333. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِيَّاكُمْ وَسُوءَ ذَاتِ الْبَيْنِ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ.

Ebû Hüreyre (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İki kişi arasını bozmaktan son derece sakının, çünkü böyle hareket eden, dini yok eder.”

(Tirmizî, Kıyamet, 56, Hadis no: 2508, IV, 663)

334. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يُبَلِّغُنِي أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِي عَنْ أَحَدٍ شَيْئًا فَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَخْرَجَ إِلَيْكُمْ وَأَنَا سَلِيمٌ الصِّدْرِ.

Abdullah (r.a.)’dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ashâbımdan bir kimse, herhangi bir kimseden aleyhimde söylenmiş sözü bana getirmesin; zirâ ben sizin karşınıza sâlim kalbli olarak çıkmayı severim.”

(Ebû Dâvud, Edeb, 33, Hadis no: 4860, V, 183)

335. عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يَدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ؟ قَالَ: «لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيْسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ

40. Hayatta olanları gıybet ettikten sonra onlardan helâllik almak mümkündür; ölü için böyle şey düşünülmez. Aynı zamanda hayattaki akrabaları da müteessir olur. Bunun için ölünün kötülüklerini değil, iyiliklerini anmak, hem insânî ve hem de Islâmî bir vazîfedir.

بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ وَتُحُجُّ الْبَيْتَ
 إِنِ اسْطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا، ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟ الصَّوْمُ
 جُنَّةٌ، الصَّدَقَةُ تَطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَصَلَاةُ
 الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ» ثُمَّ تَلَا: (تَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمُضَاجِعِ)
 حَتَّىٰ بَلَغَ (يَعْمَلُونَ) [السَّجْدَةُ: ١٦]. ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ
 الْأَمْرِ، وَعَمُودِهِ، وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ» قُلْتُ بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ: قَالَ: «رَأْسُ
 الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَوَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ. وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا
 أُخْبِرُكَ بِمَلَاكٍ ذَلِكَ كُلُّهُ؟» قُلْتُ: بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ
 قَالَ: «كُفَّ عَلَيْكَ هَذَا» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّا لَمُؤَاخِذُونَ بِمَا
 نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: تَكَلَّمْتَ أُمَّكَ، وَهَلْ يَكُوبُ النَّاسُ فِي النَّارِ عَلَىٰ
 وُجُوهِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ؟».

Muâz İbn Cebel (r.a.) şöyle dedi:

– Ya Resûlullah! Bana, beni cennete girdirecek, cehennemden uzaklaştıracak bir iş (amel) söyle, dedim. Resûlullah (s.a.s.):

– Çok büyük bir şey istiyorsun. Ancak bu, Allah'ın kolay kıldığı kişi için pek kolaydır: Hiçbir şeyi ortak koşmadan yalnızca Allah'a kulluk edersin. Namazı dosdoğru kılarırsın. Zekâtı verirsin. Ramazan orucunu tutarsın. Gücün yeter, imkân bulabilirsen haccedersin” buyurdu. Sonra sözüne devamla:

“Şimdi sana hayır kapılarını haber vereyim mi?: Oruç kalandır. Sadaka, suyun ateşi söndürmesi gibi günahın azâ-

bını söndürür. Kişinin gece yarısı kıldığı namaz da günahı söndürür” buyurdu. Bundan sonra Resûlullah (s.a.s.):

“Korkuyla ve umutla Rablerine kulluk ettikleri için vücutları yataklarından uzak kalır ve kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcarlar. Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez” [Secde sûresi (32), 16, 17] âyetini okudu. Daha sonra Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu:

– Sana bütün işlerin başını, ana direğini ve doruk noktasını bildireyim mi? Ben:

– *Evet, bildiriniz Ya Resûlallah!* dedim.

– İşin başı İslâm, direği namaz, doruğu cihaddır, buyurdu. Sonra:

– Sana bütün bunların kıvamının kendisine bağlı olduğu şeyi (can damarını) bildireyim mi? dedi. Ben:

– *Evet, bildir Ya Resûlallah!* dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber dilini tuttu ve:

– **Şunu koru!** buyurdu. Ben:

– *Ya Resûlallah! Biz konuştuklarımızdan da sorgulanacak mıyız?* dedim.

– **Annen yokluğuna yansın ey Muaz! İnsanları yüzüstü cehenneme sürükleyen, ancak dillerinin ürettikleridir!** buyurdu.

(Tirmizî, İman, 8; İbni Mâce, Fiten, 12, II, 1314, 3973)

336. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ رَدَّ

عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ، رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

Ebû'd-Derdâ (r.a.), Resûlullah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Kim, kardeşinin ırz ve namusunu savunursa, Allah da kıyamet günü onu cehennemden muhafaza eder.”

(Tirmizî, Birr, 20, IV, 327)

XVIII
KOMŞULUK
HAKKINDA HADİSLER

337. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ؛ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُقِلِّ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ».

Ebu Hureyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa komşusuna eziyet etmesin; Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa komşusuna iyilik etsin; Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa ya hayır söylesin, yahut sussun!"

(Buhârî, Edeb, 31, VII, 79)

338. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقِهِ.

Ebu Hureyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki:

"Kötülüğünden komşusunun emin olmadığı kimse cennete giremez."

(Müslim, İman, 73, I, 68)

XIX
HAYVAN HAKLARI
HAKKINDA HADİSLER

339. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ، فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلَ الَّذِي كَانَ بَلَغَ بِي فَنَزَلَ الْبئْرَ فَمَلَأَ خِفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِيَدِهِ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا فَقَالَ نَعَمْ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

– Bir adam, bir yolda giderken çok susamıştı. Bir kuyu buldu. Oraya indi ve suyunu içti, sonra çıktı. Bir de (dilini çıkarmış) soluyan ve susuzluktan çamur yalayan bir köpek gördü. Adam (kendi kendine), “Şu köpek de benim gibi son derece susamıştır” dedi ve kuyuya indi. Mestini doldurdu. Ve ağzına tutarak köpeğe içirdi. Allâhu Teâlâ, onun bu işini kâbul etti. Bundan dolayı da o adamı affetti. Dediler ki:

– *Yâ Resûlallah, hayvanlarda da bizim için ecir var mıdır?*
Resûlullah (s.a.s.):

– Evet, her yaş ciğer sâhibi olanda (diri olanda bizim için) ecir vardır, buyurdular.

(Müslim, Selam, 41, II, 1761)

340. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَاَنْطَلَقْتُ لِحَاجَتِي فَرَأَيْتُ حُمْرَةً مَعَها فَرَخَانَ فَأَخَذْتُ فَرَخِيهَا فَجَاءَتِ الْحُمْرَةُ فَجَعَلَتْ تُعْرِشُ، فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ فَجَعَ هَذِهِ بَوْلِدَهَا رُدُّوا وَلَدَهَا إِلَيْهَا، وَرَأَى قَرْيَةَ نَمْلٌ قَدْ حَرَّقْنَاهَا، فَقَالَ مَنْ حَرَّقَ هَذِهِ؟ قُلْنَا نَحْنُ، قَالَ: إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُعَذَّبَ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ.

Abdullâh (r.a.)'dan; şöyle anlatıyor:

Resûlullah (s.a.s.) ile bir seferde bulunuyorduk. Bir ihtiyâcım için ayrılmıştım. (Orada) iki yavrusu olan bir serçe kuşu gördüm ve yavrularını aldım. Serçe, gelerek, yana yakıla yavruları için çırpınmaya (bağırma) başladı. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) gelerek:

– *Bu kuşu yavru acısı ile sızlandıran kimdir? Yavrusunu kendisine iâde edin*, buyurdu. Yine (Resûlullah s.a.s.), yaktığımız bir karınca yuvasını görünce:

– **Bunu kim yaktı?** diye sordu. Biz:

– *Biz yaktık*, dedik. Resûlullah (s.a.s.):

– **Ateş ile azap, ancak ateşin Rabbi olan Allah'a mahsustur (böyle yapmayın)**, buyurdu.

(Ebû Dâvud, Cihad, 122, Hadis no: 2675, III, 126)

341. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

«عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ، فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارَ، لَا هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَسَقَتْهَا، إِذْ هِيَ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ حَشَائِشِ الْأَرْضِ.»

İbni Ömer (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Bir kadın ölünceye kadar hapsettiği bir kedi yüzünden azâb edildi ve bu sebeple cehenneme girdi. Hayvanı hapsettiğinde ona bir şey yedirmemiş, içirmemiş, yerdeki haşereleri yemesine bile izin ve imkân vermemişti.”

(Buhârî, Enbiyâ, II, 54; Müslim, Selâm, 151, 152, Birr, 133, 134)

342. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ؛ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَتَلَ عُصْفُورًا فَمَا فَوْقَهَا بِغَيْرِ حَقِّهَا سَأَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا حَقُّهَا قَالَ حَقُّهَا أَنْ تَذْبَحَهَا فَتَأْكُلَهَا وَلَا تَقْطَعَ رَأْسَهَا فَيُرْمَى بِهَا.

Abdullah İbn Amr (r.a.)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Cenâb-ı Hakk, haksız olarak bir serçeyi öldüren den kıyamet gününde hesap soracaktır.” Ona;

- *Ya Resûlullah hakkı nedir?* diye sorulunca; Hz. Peygamber:

- *Hakkı, başını koparıp atmak değil, kesip yemendir, buyurdu.*

(Nesâî, Dahaya, 42, VII, 239)

XX
YETİMLERE İYİ MUÂMELE EDİLMESİ
HAKKINDA HADİSLER

343. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ؛ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ أَوْ لغيرِهِ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ» وَأَشَارَ الرَّأْيِي وَهُوَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kendi yetimini veya başkasına ait bir yetimi himâye eden kimseyle ben, cennette şöyle yanyana bulunacağız.”

Hadisin râvisi Mâlik İbni Enes; –Peygamber (s.a.s.)'in yaptığı gibi– işaret parmağıyla orta parmağını gösterdi.

(Müslim, Zühd, 42, III, 2287)

344. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُبِيقَاتِ» قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ «الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسَّحَرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَأَكْلُ الرِّبَا وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الرَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ».

Ebû Hureyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“İnsanı mahveden yedi günahıtan kaçınınız: Ey Allah'ın el-

çisi, bu yedi günah nedir? diye sorduklarında, Peygamberimiz: "Allah'a ortak koşmak, efsun (sihir, büyü) yapmak, Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı bir kimseyi haksız yere öldürmek, yetim malı yemek, riba (faiz) yemek, düşmana hücum anında savaştan kaçmak, namuslu, kendi hâlinde mü'min kadınlara zina iftirası yapmaktır."

(Buhârî, Vesâya, 23, III, 195, Tıb 48; Müslim, İman, 38)

345. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ، وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ.

Ebu Hüreyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Müslüman toplum içinde en hayırlı aile yuvası, içinde bir yetimin barındırıldığı ve ona iyi davranıldığı yuvadır. Müslüman toplum içinde en kötü aile yuvası, bir yetimin barındırıldığı esnada ona kötü davranıldığı yuvadır."

(İbn-i Mâce, Edeb, 6, Hadis no: 3679, II, 1213)

346. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَحَبَّ الْبُيُوتِ إِلَى اللَّهِ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ مُكْرَمٌ.

İbn-i Ömer (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Allah katında en sevimli ev, içinde yetime ikrâm olunan evdir."

(Taberânî, Mu'cemu'l-Kebîr, XII, Hadis no: 13434, 296)

347. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا شَكَأَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَسْوَةٌ قَلْبِهِ فَقَالَ: امْسَحْ رَأْسَ الْيَتِيمِ وَأَطْعِمِ
الْمَسْكِينَ.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den;

Bir adam, Resûlullah (s.a.s.)'a, kalbinin katılığından şikâyet etti. Resûlullah (s.a.s.) da:

“Yetimin başını okşa, zavallı fakirleri yedir” buyurdu.

(Ahmet b. Hanbel, Müsned, II, 263)

348. عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ
السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمَسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كَالَّذِي
يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ.

Safvân b. Süleyym (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Dul ve yetimlere yardım eden kimse, Allah yolunda cihâd eden veya gündüzleri oruç, geceleri ibâdetle geçiren kimse gibidir.”

(Müslim, Kitabu'z-Zühd, 2, VI, 2286)

349. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
مَنْ عَالَ ثَلَاثَةَ مِنْ الْيَتَامِ كَانَ كَمَنْ قَامَ لَيْلَهُ، وَصَامَ نَهَارَهُ، وَغَدَا
وَرَأَحَ شَاهِرًا سَيْفَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَكُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ إِخْوَانًا كَمَا
أَنَّ هَاتَيْنِ أُخْتَانِ وَالصَّقُّ أَصْبَعِيهِ السَّبَابَةُ وَالْوَسْطَى.

İbn-i Abbas (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Yetimlerden üç kişiye yardımda bulunan kimse, gündüzünü oruçlu, gecesini ibâdetle geçiren, sabah erkenden kılıcını çekerek Allah yolunda (savaşa) giden kimse gibidir.”

Resûlullah (s.a.s.) orta ve işâret parmaklarını bitiştirerek:

“Şu ikisi (bir arada) kardeş oldukları gibi, ben ve o, Cennet’te (aynı şekilde bir arada bulunan) iki kardeş gibiyiz.” buyurmuştur.

(*İbn-i Mâce, Edeb, 6, Hadis no: 3680, II, 1213*)

350. عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ مَسَحَ عَلَى رَأْسِ يَتِيمٍ لَمْ يَمْسَحْهُ إِلَّا لِلَّهِ كَانَ لَهُ فِي كُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ عَلَيْهِ يَدُهُ حَسَنَاتٌ، وَمَنْ أَحْسَنَ إِلَى يَتِيمَةٍ أَوْ يَتِيمٍ عِنْدَهُ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ، وَفَرَّقَ بَيْنَ أُصْبُعَيْهِ: السَّبَابَةَ وَالْوَسْطَى.

Ebû Ümâme (r.a.)’den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Kim ki, yalnız Allah rızası için bir yetimin başını okşarsa, kendisine elinin değdiği saçlar sayısınca sevab verilir. Kim yanında bulunan yetime iyi davranırsa, onunla ben Cennet’te şöyle yanyana bulunacağız”, diyerek parmakları arasından şahâdet parmağı ile orta parmağını işâret ederek göstermiştir.

(*Ahmed b. Hanbel, V, 250*)

351. عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ خُوَيْلِدِ بْنِ عَمْرِو الخُزَاعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ؛ قَالَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّجُ حَقَّ الضَّعِيفِينَ الْيَتِيمِ وَالْمَرْأَةِ.**

Ebû Şüreyh Huveylid İbni Amr el-Huzâ’î (r.a.)’den; Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu:

“Allahım! İki zayıf kimsenin, yetimle kadının hakkını yemekten herkesi şiddetle sakındırıyorum.”

(Nesâî, es-Sünenü'l-Kübrâ, 'İşretü'n-Nisâ, 64, V, 363; İbni Mâce, Edeb, 6)

352. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَبَضَ يَتِيمًا مِنْ بَيْنِ الْمُسْلِمِينَ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ الْبَتَّةَ إِلَّا أَنْ يَعْمَلَ ذَنْبًا لَا يُغْفَرُ.

İbn-i Abbas (r.anhümâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Müslümanlar arasından bir yetimi alıp da yemeğine ve içmesine iştirak ettireni Allah muhakkak Cennet'e kor. Ancak afvı mümkün olmayan günah işlemiş olmasın.”

(Tirmizî, Birr, 14, Hadis no: 1918, IV, 320)

XXI
ARABULUCULUK HAKKINDA
HADİSLER

353. وَعَنْ أُمِّ كَلْثُومِ بِنْتِ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَمْ يَكْذِبْ مَنْ نَمَى بَيْنَ اثْنَيْنِ لِيُصْلِحَ.
وَفِي رِوَايَةٍ:

لَيْسَ بِالْكَاذِبِ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ خَيْرًا أَوْ نَمَى خَيْرًا.

Ümmü Gülsüm bint-i Ukbe b. Ebi Muayt (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“İki kişi arasını bulmak (düzeltmek) için söz götüren, yalancı değildir (yâni yalancı sayılmaz).”

Diğer bir rivâyette:

“İnsanlar arasını bulan, yalancı değildir. (Zirâ o) ya hayır söyledi veyâhut da hayır ulaştırdı.”

(Ebû Dâvud, Kitabu'l-Edeb, 58, V, 218, Hadis no: 4920)

354. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّدَقَةِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ.

Ebu'd-Derdâ (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

– Size oruç ve sadakadan sevap bakımından daha üstün bir şeyi haber vereyim mi?

- *Evet* (buyur yâ Resûlallah!) dediler. Resûlullah (s.a.s.):
- **İki kişi arasını düzeltmek (dir). Zirâ, iki kişi arasının bozulması, (dinî meziyetleri) kökünden kazır.** (Yâni dini meziyetleri kaybettirir.) buyurmuştur.

(Ebû Dâvud, Edeb, 58, V, 218, Hadis no: 4919)

355. عَنْ أُمِّ كُثَيْبٍ بِنْتِ عُقْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأَوَّلِ اللَّاتِي بَايَعْنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ وَيَقُولُ خَيْرًا وَيَنْمِي خَيْرًا قَالَتْ وَلَمْ أَسْمَعْ يُرَخِّصُ فِي شَيْءٍ مِمَّا يَقُولُ النَّاسُ كَذِبٌ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: الْحَرْبُ وَالْإِصْلَاحُ بَيْنَ النَّاسِ وَحَدِيثُ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ وَحَدِيثُ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا.

Resûlullah (s.a.s.)'a ilk biat edenlerden Ümmü Gülsüm bint-i Ukbe (r.anhâ)'dan; Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyuruyordu:

“Hayra niyet ederek ve hayır söyleyerek insanların arasını düzelden (ve bunun için icâbında yalan da söyleyen) kimse yalancı değildir.”

(Ümmü Gülsüm:) İnsanların, üç şeyden başka hiçbir şeyde yalan söylemelerine Resûlullah (s.a.s.)'ın müsâade ettiğini işitmedim. (Bunlar:) Harp, insanların arasını bulmak ve kişinin karısıyla konuşması ve kadının kocasıyla konuşmasıdır, dedi.⁴¹

(Müslim, Birr, 27, VI, 2011)

41. Muhârebe esnâsında harekâtını gizlemek ve harp hilelerine başvurmak gibi fertler, âileler, kabîle ve milletler arasını bulmakta konuşulan yalanlar, karının kocasına, *sen çok iyisin*, kocanın karısına *seni çok seviyorum*, gibi iltifatları bu kabildendir.

Ordu, bir milletin kalesidir. Yıkıldığı vakit millet mahvolur. Karı koca ise, cemiyet kendilerinden teşekkül eden ilk toplumdur. Bunların aralarında samîmiyet bulunursa, kendilerinden, hayırlı ve cemiyete fâideli evlâtlar yetişir. Binâenaleyh amme menfaati nazara alınarak bu hususlarda bazen gerçekleri gizlemeye cevâz verilmiştir.

KAYNAKÇA

1. Beyhakî, Ebu Bekir Ahmed b. Hüseyin (v. 458 /1066), es-Sünenü'l-Kübrâ, I-XI, Beyrut-1994.
2. Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail (v.256/870), el-Camiu's-Sahîh, I-VIII, Çağrı Yayınları, İstanbul-1981.
3. Ebû Dâvûd, Süleyman b. el-Eş'as-es-Sicistânî (v.275/889) es-Sünen, I-V Çağrı Yayınları, İstanbul-1981.
4. Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali b. el-Müsenna et-Temimi (v. 307/919), Müsned Dimeşk-1973.
5. Hâkim, Ebû Abdullah en-Neysabûrî (v.405/1014), el-Müstedrek alâ's-Sahîhayn, I-II, Beyrut ts.
6. İbn Hanbel, Ahmed b. Muhammed (v. 241/855), Müsned, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul-1982.
7. İbn Hibban, Muhammed b. Ahmed Ebu Hâtim el-Bustî (v.354/965), es-Sahîh, I-XVIII, Beyrut-1993.
8. İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd el-Kazvinî (v. 273/887), es-Sünen, I-II, Çağrı Yayınları, İstanbul-1981
9. Malik b. Enes (v.179/795), el-Muvatta', tah. M. Fuad Abdulbâkî, İstanbul-1981.
10. Müslim, Ebû'l-Hüseyin Müslim b. Haccâc (v. 261/875), el-Câmiu's-Sahîh, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul-1981.
11. Nesâî, Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb (v.303/915), es-Sünen, I-VIII, Çağrı Yayınları, İstanbul-1981.
12. Elbanî, Muhammed Nasırüddin, Silsiletü'l- Ehadisi'a-Sahiha, I-VIII, Riyad-1995.
13. Taberânî, Ebû'l-Kasım Süleyman b. Ahmed (v. 360/971), el-Mu'cemû's-Sağîr, Kahire ts.

14. _____ el-Mu'cemû'l-Evsat, I-XI, Riyad-1985.
15. _____ el-Mu'cemû'l-Kebîr, I-XXVI, Beyrut-1993.
16. Tirmizî, Ebu İsâ Muhammed b. İsâ (v. 279/892), es-Sünen, I-V, Çağrı Yayınları, İstanbul-1981.